

Tid och plats: tisdagen den 20 februari 2018
 kl. 18:30
 Sessionssalen

Berit Lundström (M)
Ordförande

Gunilla Lynghed
Sekreterare

Ärenden Enligt bifogad ärendeförteckning

Ledamot som är förhindrad att närvara vid sammanträde skall anmäla detta till
Gunilla Lynghed gunilla.lynghed@sjobo.se, 0416-27234 eller
Hanna Malm hanna.malm@sjobo.se, 0416-27249, eller någon
annan anställd vid vård- och omsorgsförvaltningen, som kallar ersättare.

Gruppmöten
A kl. 18.00 Sessionssalen
S/V kl 17.30 Vollsrummet

Föredragningslista Vård- och omsorgsnämnden

Ärende- nummer	Ärendemening	Dnr
Normal		
1	Information om nya Kommunallagen	2018/40
2	Verksamhetsplan gällande Personliga ombud i Simrishamn/Sjöbo/Tomelilla kommuner år 2018	2018/39
3	Ansökan om stimulansmedel för ökad bemanning inom äldreomsorgen 2018	2018/41
4	Verksamhetsberättelse vård och omsorgsnämnden 2017	2018/42
5	Rapportering av ej verkställda beslut 1 § 4 kap SoL samt 9§ LSS till kommunfullmäktige kvartal 4 2017	2018/43
6	Tolkning avgiftsfri tid insatsen HUR	2018/37
7	Taxa vård- och omsorg fr om 2019-01-01	2018/49
8	Skrivelser von februari 2018	2018/44
9	Information Von februari 2018	2018/48
Sekretess		
10	Lex Sarah Björkbacken Västerbo "Anmälan till IVO"	2018/22
11	Individrapport ej verkställda beslut till kommunens revisorer kvartal 4 2017	2018/52
12	Arbetsutskottets protokoll januari	2018/50
13	Anmälan om delegationsbeslut Von februari 2018	2018/51
14	Urvalsärende bostadsanpassningsbidrag Von februari 2018	2018/53
15	Urvalsärende SoL Von februari 2018	2018/55
16	Urvalsärende LSS von februari 2018	2018/56

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum

2018-02-07

Dnr

2018/40

Hid

Vård och omsorgsförvaltningen
Gunilla Lynghed
Administrativ chef vård och
omsorgsförvaltningen

Information om nya Kommunallagen

Vård och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden tackar för informationen och lägger denna till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktiges ordförande Thomas Quist och kanslichef Helén Odéen informerar vård- och omsorgsnämnden om den nya kommunallagen som trädde i kraft den 1 januari 2018.

Vård och omsorgsförvaltningen

Gunilla Lynghed
Administrativ chef vård och omsorgsförvaltningen
0416-27234

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

Cirkulärnr: 17:57
Diariennr: 17/06164
Nyckelord: Kommunallag
Handläggare: Helena Linde, Germund Persson
Avdelning: Avdelningen för juridik
Datum: 2017-12-01
Mottagare: Styrelsen i kommuner, landsting och regioner
Kommunalförbund
Revision
Kommun-, landstings- och regiondirektörer
Kommun och landstingsjurister
Webbansvariga

Rubrik: En ny kommunallag

CIRKULÄR 17:57

Avdelningen för juridik
Helena Linde

En ny kommunallag

Inledning

Riksdagen har den 20 juni 2017 beslutat att anta regeringens proposition med förslag till ny kommunallag. Ett stort antal följdändringar i andra författningar har beslutats samtidigt. De nya reglerna träder med något undantag i kraft den 1 januari 2018.

Den nya kommunallagen (KL) har SFS-nummer 2017:725. De huvudsakliga förarbetena till lagen finns i regeringens proposition 2016/17:171 *En ny kommunallag* och i konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU 30 *Ny kommunallag*. Regeringens proposition bygger på slutbetänkandet *En kommunallag för framtiden* (SOU 2015:24) från utredningen om en kommunallag för framtiden, och i vissa delar på demokratiutredningens betänkande (SOU 2016:5) *Låt fler forma framtiden*. Det bör uppmärksammas att det av riksdagen antagna lagförslaget i flera avseenden skiljer sig från de förslag som utredningarna lade fram.

I detta cirkulär redovisar vi några av de centrala nyheterna i 2017 års kommunallag.

Huvudsakliga nyheter i den nya kommunallagen

- En delvis ny struktur, ett mera enhetligt språk och en mer enhetlig begreppsbyggnad präglar 2017 års kommunallag.
- Styrelsen kan ges en starkare ställning. Fullmäktige får i 2017 års lag en möjlighet att ge styrelsen rätt att besluta i vissa frågor som rör andra nämnders verksamhet. Möjligheten får inte användas i ärenden som rör myndighetsutövning, tillämpning av lag eller i ärenden som rör enskilda.
- Det blir möjligt att hantera ledande politikers eventuella behov av föräldraledighet och sjukdom genom antagande av lokala regler för sådan frånvaro. Det blir också möjligt att utse en personlig ersättare under sådana frånvaro.
- Rollfördelningen mellan de anställda och de förtroendevalda tydliggörs. De anställda regleras i ett särskilt kapitel där bestämmelser om förvaltningen har samlats.
- Den ledande tjänstemannen bland de anställda – en direktör – ska vara chef för den förvaltning som samlats under styrelsen. Direktör ska utses och få sin instruktion av styrelsen som helhet. Styrelsen kan besluta om annan titel för den ledande tjänstemannen.

Sveriges Kommuner och Landsting
Post: 118 82 Stockholm, Besök: Hornsgatan 20
Tfn: växel 08-452 70 00, Fax: 08-452 70 50
Org nr: 222000-0315, info@skl.se, www.skl.se

- Reglerna för anmälan av delegationsbeslut görs mera flexibla. Rutinartade delegationsbeslut som kan överklagas med laglighetsprövning behöver inte längre anmälas. Istället kan respektive nämnd själv besluta om vilka rutiner för anmälan som ska gälla för denna typ av beslut. Protokoll över sådana beslut ska tillkännages på den kommunala anslagstavlan.
- Den kommunala anslagstavlan ska placeras på kommunens webbplats. En följd av det är att lagen om vissa anslag på kommuns anslagstavla har upphävts. Det som ska kungöras på kommunens anslagstavla ska därför kungöras på det väl avgränsade stället på webbplatsen som kallas anslagstavla.
- Fullmäktiges sammanträden behöver inte längre annonseras i ortstidning. Istället tillkännages sammanträden och anslag av protokoll på den webbaserade anslagstavlan. Även kommunalförbundens beslut ska anslås på en webbplats – antingen en egen sådan eller hos någon av förbundsmedlemmarna.
- Revisorernas budget ska beredas av fullmäktiges presidium. Avsikten med denna tvingade reglering är att säkra förutsättningar för en oberoende beredning och markera behovet av resurser till revisionen.
- Ställningen för de förtroendevalda revisorernas sakkunniga biträden har stärkts. De sakkunniga har fått en på lag grundad självständig rätt att uttala sig i fullmäktige när revisionsberättelsen behandlas – om de begär det.
- Utrymmet att verkställa överklagade beslut som inte kan rättas har begränsats. Avsikten är att undvika att beslut som upphävts av domstol inte rättas, t.ex. med hänvisning till civilrättslig bundenhet. Verkställighetsbegränsningen är inte absolut – men utrymmet är mindre än tidigare.

Styrelsens ställning kan stärkas

Genom en ny bestämmelse i 6 kap. 8 § KL har fullmäktige fått möjlighet att stärka styrelsens ställning. Bestämmelsen har följande lydelse:

”Fullmäktige får besluta att styrelsen får fatta beslut om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet. Styrelsen får dock inte ges rätt att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning, tillämpning av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda.”

Med ett sådant fullmäktigebeslut i ryggen kan styrelsen inom tydliga ramar besluta i frågor som påverkar andra nämnders verksamhet. Det kan ge ökade möjligheter att styra verksamheten. Styrelsens samordnande roll kan stärkas och förutsättningarna för att anlägga ett helhetsperspektiv på hela den kommunala verksamheten ökar.

Regleringen inte innebär någon skyldighet utan bara en möjlighet för fullmäktige att öka styrelsens befogenheter och beskrivs i propositionen som en utvidgning av organisationsfriheten. Lagstiftarens avsikt är också att skapa förutsättningar för större transparens i styrelsens styrning.

Styrelsen kan få fatta beslut**"om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet"**

Den beslutanderätt för styrelsen som kan komma ifråga får bara gälla vissa, av fullmäktige, särskilt angivna förhållanden.

I propositionen anför regeringen att fullmäktige exempelvis ska kunna ge att styrelsen mandat att fatta övergripande ekonomiska beslut. Som exempel nämns beslut om ett generellt anställningsstopp. Enligt regeringen kan det även bli aktuellt att tilldela styrelsen en överordnad roll, med en möjlighet att fatta för nämnderna bindande beslut på personal-, säkerhets- och miljöområdena. En starkare roll för styrelsen på sådana områden kan ha ett stort värde för den strategiska styrningen av arbetsgivarrollen eller för internt miljöarbete. Ett annat exempel som nämns i propositionen är när två nämnder är oense i något hänseende. I sådana fall kan styrelsen ges rätt att fatta det avgörande beslutet i frågan. Det kan bli aktuellt i en s.k. beställar-utförarorganisation – men däremot inte i ärenden som på något sätt rör enskilda – se vidare nedan. Andra exempel som nämns i propositionen är frågor som rör kommunens agerande på sociala medier eller etiska riktlinjer.

Styrelsen får inte ges inflytande över nämndernas myndighetsutövning eller tillämpning av lag eller nämndernas beslut i ärenden som rör enskilda

Den utökade befogenhet som fullmäktige kan ge styrelsen när det gäller andra nämnders verksamhet är försedd med begränsningar.

I 6 kap. 8 § andra meningen KL sägs att styrelsen inte får ges rätt att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning, tillämpningen av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda.

I förarbetena förs bl.a. följande resonemang om dessa begränsningar:

"I regeringsformen har förvaltningsmyndigheterna, såväl de statliga som de kommunala, tillförsäkrats en självständighet när ett beslut utgör myndighetsutövning eller innebär tillämpning av lag. Ingen myndighet, inte heller kommun- eller landstingsfullmäktige, får bestämma hur en förvaltningsmyndighet ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning eller tillämpning av lag (12 kap. 2 § regeringsformen). I en kommun eller ett landsting utgör varje nämnd och även styrelsen en egen myndighet. Det är därför inte möjligt att ge styrelsen befogenhet att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning eller tillämpningen av lag."

Detsamma gäller uppgifter som i lag lagts på en särskild nämnd, t.ex. valnämnden eller socialnämnden. Styrelsen kan alltså inte ges möjlighet att fatta beslut som enligt lag ska beslutas av socialnämnden – om kommunen har en sådan nämnd. Bestämmelsen hindrar dock inte att styrelsen av fullmäktige utses att fullgöra socialnämndens uppgifter i kommunen. I en sådan organisationsmodell är det ju styrelsen som är att

betrakta som socialnämnd i socialtjänstlagens mening och i den egenskapen har självständigt ansvar för sin handläggning.

Regeringen betonar i propositionen att det är centralt att nämndernas grundlagsskyddade självständighet inte får inskränkas. I propositionen pekas på en rad kontrollmekanismer till skydd för detta. En sådan kontrollmekanism finns vid fullmäktiges behandling. Av den allmänna regleringen för handläggning i fullmäktige följer att fullmäktiges ordförande inte ska ta upp förslag till beslut som innebär att en nämnds självständighet direkt påverkas. En annan kontrollmekanism ligger i möjligheten till laglighetsprövning, som kan användas både i förhållande till grundbeslutet och till efterföljande beslut av styrelsen.

Frågan om *indirekt påverkan* på nämndernas myndighetsutövning mot enskild och tillämpningen av lag är mer svårbedömd. Klart är enligt regeringen att direktiv som indirekt anvisar hur ett enskilt ärende ska avgöras inte får ges. Förbudet hindrar däremot inte fullmäktige att vid beviljande av anslag uppställa villkor som anknyter till konkreta fall. Fullmäktige har redan i dag en indirekt påverkan på nämndernas myndighetsutövning genom budgetprocessen som anses förenlig med regeringsformen. I propositionen uttalas att det även är tänkbart att styrelsen, inom ramen för sitt uppföljningsansvar, i någon mån indirekt kan påverka nämndernas ärendehantering utan att detta innebär att styrelsen bestämt utgången av ett enskilt ärende i strid med 12 kap. 2 § regeringsformen.

Från styrelsens beslutsbefogenhet undantas även alla ärenden där nämnderna fattar beslut som rör enskilda, även om de inte utgör myndighetsutövning eller tillämpning av lag. Syftet med bestämmelsen är att ge ökade möjligheter att styra verksamheten strategiskt och att stärka styrelsens samordnande roll. Mot denna bakgrund är det enligt regeringen inte motiverat att beslut som riktar sig till en enskild, men som inte utgör myndighetsutövning, ska kunna omfattas av styrelsens utökade beslutsmöjligheter.

Utformningen av fullmäktiges beslut och frågor om ansvar

Regeringen betonar i propositionen att regleringen ställer stora krav på att fullmäktige utformar sina beslut så att det tydligt klargörs vilka förhållanden som styrelsen får befogenhet att besluta om. Väl övervägda och väl avgränsade beslut av fullmäktige minimerar risken för oklarheter i ansvarsfördelningen.

När det gäller ansvarsfrågor påpekas i propositionen att om en styrelse getts särskilda befogenheter så omfattar revisionen av styrelsens arbete dessa ansvarsområden likväl som styrelsens övriga ansvar. Eftersom det är fullmäktige som behandlar revisionsberättelsen så kommer det åligga fullmäktige att följa upp och eventuellt korrigera beslutet om styrelsens befogenheter, t.ex. utifrån revisorernas synpunkter. Denna ordning ger enligt regeringen förutsättningar för att eventuella oklarheter i frågor om ansvar kan uppmärksammas och hanteras inom ramen för fullmäktiges arbete.

Däremot ändras inte det förhållandet att varje nämnd är ansvarig för sin verksamhet. Att styrelsen av fullmäktige ges en viss beslutsbefogenhet som rör de övriga nämndernas verksamhet innebär inte att nämnderna blir underordnade styrelsen. Styrelsens beslutsbefogenheter sträcker sig bara så långt som fullmäktige har bestämt. Om styrelsen fattar ett beslut som rör en viss nämnd, blir styrelsen ansvarig för det beslutet. Beslut som fattas av styrelsen enligt de befogenheter den fått av fullmäktige skiljer sig inte från andra styrelsebeslut och kan således laglighetsprövas. Nämnden behåller dock sitt verksamhetsansvar för de uppgifter som fullmäktige lagt på nämnden. Innebörden av regleringen är att fullmäktige får en möjlighet att begränsa en nämnds ansvarsområde genom att besluta att styrelsen i stället ska vara ansvarig för vissa särskilt angivna förhållanden.

De förtroendevalda

Reglerna om de förtroendevalda kompletteras och ändras i vissa avseenden i 2017 års kommunallag.

Kommunalråd, landstingsråd m.fl.

Definitionen av begreppet förtroendevald utvidgas i 2017 års kommunallag. Även förtroendevalda "som fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid" (4 kap. 1-2 §§ KL) dvs. kommunalråd m.fl. omfattas.¹ Denna grupp förtroendevalda kallas sammanfattningsvis i detta cirkulär bara "råd", men kan ha många olika benämningar.

Det är fullmäktige som bestämmer vad ett råd ska kallas. Propositionen exemplifierar med kommunalråd, borgarråd, landstingsråd, regionråd eller oppositionsråd. För valbarhet för dessa råd gäller samma villkor som för andra förtroendevalda som utses av fullmäktige (4 kap. 3 § KL).

Råden får tidigast väljas av fullmäktige vid första sammanträdet efter att val av fullmäktige har hållits i hela landet (4 kap. 4 § KL). Är det lämpligt kan råden utses vid det första fullmäktigesammanträdet efter valet det året det hålls val i hela landet. Råden kan därmed börja arbeta så fort som möjligt, utan att övriga ledamöter och ersättare i nämnderna behöver ha utsetts samtidigt. De kommuner och landsting som finner det lämpligare kan välja råd senare, i anslutning till övriga val till nämnderna.

För att skapa enhetlighet har den modell som tidigare tillämpats för Stockholms stads borgarråd utvidgats till att gälla i hela landet. Det innebär att den som utses till råd inte behöver ha en plats i fullmäktige – även om det sannolikt kommer att vara den vanligaste ordningen också fortsättningsvis. Ett råd som inte har plats i fullmäktige har enligt lag rätt att delta i debatten och att framställa förslag i fullmäktige. Däremot får ett sådant råd (som saknar plats i fullmäktige) inte delta i fullmäktiges beslut (5 kap. 39 § KL). Av propositionen (s. 345) framgår att de råd som ingår i denna grupp inte

¹ Uppdraget som t.ex. kommunal- eller landstingsråd utgör inte i sig ett förtroendeuppdrag i 1991 års kommunallag.

har rätt att delta i sådana undantagsfall där ärendet i fullmäktige omfattas av sekretess, dvs. där överläggningarna hålls inom stängda dörrar.

Reglerna om återkallande av uppdrag på grund av förändrade majoritetsförhållanden eller en förändrad nämndorganisation gäller även för råden (4 kap. 10-11 §§ KL).

I förarbetena anges att det kan finnas skäl att närmare reglera arbetsformerna i allmänhet för råden i ett särskilt reglemente.

Möjlighet till föräldraledighet och sjukledighet för råd

Av 4 kap. 14 § KL följer att fullmäktige får besluta om särskilda arvodesregler för råden. Sådant arvode kan avse kostnadsersättning, pension och andra ekonomiska förmåner

En nyhet i 2017 års kommunallag är att fullmäktige kan anta lokala regler för att hantera den situation som uppstår när en ledande förtroendevald önskar vara föräldraledig eller drabbas av sjukdom.

Det sker i så fall genom ett generellt fullmäktigebeslut som anger på vilka villkor och för hur lång tid ett råd kan få vara borta från sitt uppdrag. Fullmäktigebeslutet ska också ange vilket organ som ska utse ersättare. Bestämmelsen finns i 4 kap. 18 § KL, som har följande lydelse:

”Fullmäktige får besluta att en sådan förtroendevald som anges i 2 § första stycket för sina uppdrag ska få ekonomiska och andra förmåner som svarar mot de löne- och anställningsvillkor som gäller för dem som är anställda hos kommunen eller landstinget.

Fullmäktige får bestämma hur ersättare ska utses för förtroendevalda som beviljas ledighet till följd av bestämmelsen i första stycket. ”

Av lagtexten följer att compensationen som högst kan motsvara de löne- och anställningsvillkor som skulle gälla för kommunens eller landstingets anställda i motsvarande situation (4 kap. 18 § KL). Inget hindrar att fullmäktige beslutar att det generella utrymmet för frånvaro ska vara kortare respektive att nivån för ersättning ska vara lägre än vad som skulle gällt för anställda.

I förarbetena (prop. 2016/17:171 s. 182-183) har regeringen i denna fråga anfört följande:

”Regeringen anser inledningsvis att en ordning för att möjliggöra för ett kommunal- och landstingsråd att vara föräldraledig eller sjukskriven är viktig för att underlätta en bred representation och goda villkor för de förtroendevalda. Att vara förtroendevald varken kan eller bör dock jämföras med att inneha en anställning, enligt regeringens mening. Detta innebär att kommunal- och landstingsråd inte i lag ska ges sådana rättigheter till ledighet som gäller för anställda. Det finns inte heller skäl att inordna regleringen för ledighet för förtroendevalda i socialförsäkringssystemet, enligt regeringens mening. Regeringen anser vidare att en reglering, i likhet med vad som tidigare gällt för re-

gleringen av kommunal- och landstingsråd, ska ge ett stort utrymme för lokal anpassning. Fullmäktige i Stockholms kommun får ge borgarråden ekonomiska och andra förmåner i deras uppdrag, som svarar mot de löne- och anställningsvillkor som gäller för kommunens anställda (4 kap. 27 § KL). Med stöd av denna bestämmelse har borgarråden möjlighet att genom fullmäktiges beslut få förmåner som motsvarar anställdas villkor om föräldraledighet, sjuklön vid sjukdom och tjänstledighet. Mot bakgrund av att regleringen av kommunal- och landstingsråd fortsatt ska ge stort utrymme för lokal anpassning anser regeringen, att denna bestämmelse, med ett tillägg, bör göras allmänt tillämplig. Kommuner och landsting kommer då ha möjlighet att ge kommunal- och landstingsråd ledigheter som motsvarar vad som gäller för kommunens anställda. Detta innebär inte att uppdragen som kommunal- och landstingsråd i sig ska jämföras med en anställning. Att förmånerna svarar mot vad som gäller för de anställda innebär inte heller något krav på att kommunal- och landstingsråds villkor ska överensstämma med någon utpekad anställd eller grupp av anställda. Regeringens förslag innebär att varje kommun och landsting får möjlighet att utforma ett system som är lokalt anpassat, utan att någon omfattande reglering i kommunallagen krävs. Eftersom frågan om ledighet ska behandlas av kommunerna och landstingen själva så finns det inte skäl att i lag uppställa några krav på vilka krav som ska ställas för att ledighet ska kunna beviljas. Detta får regleras i t.ex. ett reglemente för kommunal- och landstingsråd eller annat styrdokument. Det ankommer vidare på fullmäktige att avgöra vilket organ eller vilka organ som ska behandla och besluta om ledighet. Även frågan om vilka förmåner som ska utgå under ledigheten får regleras i reglemente eller något annat styrdokument. Den ledighet som kommuner och landsting kan bevilja är från uppdrag som kommunal- och landstingsråd. Det är dock viktigt att påpeka att ledigheten inte kan avse en förtroendevalds plats i fullmäktige ...

Regeringen anser att det framstår som orimligt att ledighet beviljas för längre tid än vad som återstår av den innevarande mandattiden. Regeringen kan också instämma i vad demokratiutredningen anför om att dessa förtroendeuppdrag är speciella till sin karaktär och kräver förankring i den kommunala organisationen, i partiet samt bland kommun- eller landstingsmedlemmarna. Denna förankring riskerar att gå förlorad vid en för lång ledighet vilket talar för att kommuner och landsting inför någon form av tidsgräns av eventuella möjligheter till ledighet.”

Underlag som rör dessa frågor kommer att inarbetas i de riktlinjer för OPF-KL² som SKL avser att se över inför nästa mandatperiod.

² Bestämmelser om omställningsstöd och pension till förtroendevalda (OPF-KL) se http://brs.skl.se/cirkular/cirkdoc.jsp?searchpage=brsbibl_cirk.htm&op1=&ty-pe=&db=CIRK&from=1&toc_length=20&currdoc=1&search1_cnr=13:75

Ersättare för den som beviljats ledighet

Vid en ledande politikers längre frånvaro fungerar inte de generella reglerna om ersättares tjänstgöring. Förarbetena lyfter också fram behovet av att aktivt kunna utse en ersättare när ett råd är frånvarande en längre tid.

Det har därför gjorts möjligt att besluta om en personlig ersättare för den ledande politiker som beviljas ledighet för viss tid. Ersättaren är förtroendevald i kommunallagens mening och omfattas av samma regler som övriga förtroendevalda, t.ex. vad gäller valbarhet. Den som utses till sådan personlig ersättare tjänstgör under hela frånvaron och övertar alla funktioner som den som beviljats ledighet innehar. Däremot kan en sådan ersättare inte överta en plats i fullmäktige eftersom det är ett direktvalt uppdrag.

Det är fullmäktige som ska bestämma *hur* en ersättare i sådana här situationer ska utses. Det kan ske genom att ersättare väljs av fullmäktige eller att fullmäktige överlåter till styrelsen eller annan nämnd att utse en sådan ersättare. Det är även tänkbart att t.ex. styrelsen utser ersättare vid kortare ledigheter medan en ersättare som ska tjänstgöra under en längre tid i stället utses av fullmäktige. Däremot är det inte lämpligt att fullmäktige direkt lägger ansvaret att utse en ersättare på ett utskott – det blir i så fall en fråga för styrelsen eller den nämnd som fått ansvaret för uppgiften att delegera uppgiften till utskott.

Lagen (1992:339) om proportionellt valsätt kan inte tillämpas vid beslut om att utse en ersättare för ett råd som beviljats ledighet. Ett beslut om att utse en sådan ersättare är inte ett fyllnadsväl – det är enbart ett beslut om att just utse en ersättare för ett visst råd under en viss tid.

Skulle ett råd avgå under den beviljade ledigheten eller skulle uppdraget upphöra av annan anledning, upphör också ersättarens uppdrag. Vem som ska utses i ett sådant fall behandlas som ett vanligt valärende.

Några andra nyheter som rör de förtroendevalda

Reglerna om när ett förtroendeuppdrag upphör har delvis ändrats genom 2017 års kommunallag.

För fullmäktigeuppdragen gäller liksom tidigare att sådana uppdrag upphör samtidigt som valbarheten upphör.

För de förtroendevalda som valts av fullmäktige – dvs. ledamöter och ersättare i styrelse och nämnder – gäller istället att sådana uppdrag upphör först *vid nästkommande fullmäktigesammanträde* efter det att valbarheten har upphört eller ett entledigande har begärts.

Frågan om ett uppdrags upphörande ska behandlas om ett anmälningsärende. Det finns en möjlighet för fullmäktige att besluta att den förtroendevalde, efter ansökan, ska få ha kvar sitt uppdrag under återstoden av mandattiden om det skulle vara lämpligare (jfr. 4 kap. 7 § KL). Ett ärende om att en förtroendevald ska få behålla sitt upp-

drag med stöd av denna bestämmelse utgör dock ett sådant ärende som omfattas av beredningskravet. Hur omfattande beredningskravet ska anses vara är inte entydigt – det framstår inte som orimligt att anse att sedvanlig behandling i valberedningen är tillräckligt. I annat fall framstår den tidsförskjutning som har införts som tämligen meningslös.

Vid *omval eller extra val* får fullmäktige enligt en ny bestämmelse i 4 kap. 8 § KL besluta att förtroendevalda kan tillträda tidigare än två månader efter det aktuella valet. I konsekvens med det kommer de som i sådana situationer ska ersättas att lämna sina respektive uppdrag vid samma tidpunkt. Motsvarande gäller vid *förnyad sammanräkning*. Syftet bakom denna reglering är möjliggöra ett så snabbt valgenomslag som möjligt. Med de nya reglerna ges fullmäktige möjlighet att besluta att en ny kommunstyrelse eller nämnd ska kunna påbörja sitt uppdrag tidigare än två månader efter omvalets, sammanräkningens eller extra valets avslutande och att de frånträdande förtroendevaldas uppdrag i sådant fall ska upphöra vid samma tidpunkt.

En minimiregel har införts även ifråga om antalet *ersättare i styrelsen*. Enligt 6 kap. 16 § KL ska de vara minst fem. Regeringen har bedömt att det från demokratisynpunkt är viktigt att det finns tillräckligt många ersättare i styrelsen och har därför ansett att det bör lagstiftas om ett minsta antal ersättare i styrelsen.

De anställda

Frågan om de anställdas roll och reglering i kommunallagen har varit en central fråga under lagstiftningsarbetet. Detta har resulterat i tillkomsten av ett särskilt kapitel för de anställda. Lagstiftarens avsikt är att synliggöra betydelsen av rollfördelningen mellan de anställda och de förtroendevalda, samtidigt som ett par nya bestämmelser lyfter fram den ledande tjänstemannen - direktören.

Behovet av transparens i förhållande till medborgarna, till olika grupper av förtroendevalda och till de anställda anges i propositionen som grundläggande motiv för den nya regleringen. Avsikten är också att stärka förutsättningarna för effektiva och tydliga organisationer. Även den demokratiska betydelsen av en stärkt insyn för politiska minoriteter lyfts fram.

Direktörens roll och uppgifter

Av 7 kap. 1 § KL framgår att varje kommun och landsting ska utpeka en person som den som har den ledande ställningen bland de anställda – en direktör. Direktören kan få den titel styrelsen finner lämplig. Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen.

I propositionen pekar regeringen på att det ur ett medborgarperspektiv är viktigt att det tydligt framgår vad som ingår i det politiska ledarskapet respektive vad som är den ledande tjänstemannens uppdrag. De förtroendevalda, de anställda, medlemmarna och allmänheten ska kunna förstå vem som svarar för vad. Den införda regleringen inne-

bär däremot inte att något politiskt ansvar läggs på den ledande tjänstemannen. Det ansvaret bärs fullt ut och ograverat av den politiska nivån.

Det betonas i propositionen att det är styrelsen som ska utse direktören. Det innebär att uppgiften att definiera direktörens roll också vilar på de förtroendevalda i *styrelsen som helhet*. Även om förhållandet mellan styrelsens ordförande och direktören är centralt för ledningen av en kommun eller ett landsting är det ändå styrelsen som helhet som bestämmer vilka uppgifter direktören har och vilka ramar som gäller för direktörens uppgifter.

I 7 kap. 2 § KL klargörs att instruktionen ska fastställa direktörens grundläggande uppgifter och hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Därutöver är det upp till varje kommun eller landsting att bestämma om vad som ska regleras.

Organisationen under styrelsen

Av lagtexten framgår uttryckligen att styrelsen ska utse *en* direktör som har den ledande ställningen bland de anställda. Denne ska också vara chef för förvaltningen under styrelsen. Bestämmelsen kan tolkas som en viss inskränkning i den kommunala organisationsfriheten eftersom den uttrycker en ram för förvaltningsorganisationen under styrelsen. Med förvaltning under styrelsen avses enligt propositionen den tjänstemannaorganisation som enligt fullmäktiges reglemente, instruktioner eller styrelsens beslut lyder under styrelsen.

Det formella chefskapet över förvaltningen under styrelsen ska samlas i en person. I propositionen lyfter regeringen här särskilt fram vikten av transparens i den kommunala förvaltningen och gör ställningstagandet att den inskränkning av kommunernas och landstingens organisationsfrihet som ligger i detta är nödvändig och proportionerlig.

Regeringen betonar i propositionen att bestämmelserna inte hindrar att direktören ges uppdrag av strategisk natur. För att förhindra att direktören får en alltför stor arbetsbörda kan t.ex. en biträdande chef utses, beslutanderätten i vissa ärenden kan delegeras till andra anställda och styrelsen kan också överlåta åt direktören att i sin tur besluta om vidaredelegation till en annan anställd.

Det uppställs heller ingen begränsning när det kommer till att utse fler chefer under direktören inom förvaltningen under styrelsen. Oavsett vilken organisation kommunen eller landstinget väljer ska direktören dock vara chef över styrelsens förvaltning som helhet. I detta inbegrips enligt propositionen att ansvara för att förvaltningen bedrivs i enlighet med gällande lagar och föreskrifter. Direktören har som chef för förvaltningen även ansvaret för personalen och budget m.m. inom förvaltningen. Direktören behöver däremot inte – men kan – vara chef för de övriga förvaltningscheferna.

Instruktion för direktören

Direktörens roll ska fastställas av styrelsen i en *instruktion*. I 7 kap. 2 § KL uttrycks det så att styrelsen i en instruktion ska fastställa *hur* direktören ska leda förvaltningen under styrelsen och fastställa direktörens övriga uppgifter.

Ambitionen är att arbetet med upprättandet av instruktionen ska leda till en *dialog* och en *diskussion* om uppgiftsfördelningen mellan de förtroendevalda och direktören.

Instruktionen fyller två viktiga funktioner; den ska skapa klarhet inåt i organisationen och den ska bidra till att öka medborgarnas förståelse för rollfördelningen mellan de förtroendevalda och förvaltningen. Regeringen framhåller betydelsen av transparens i detta sammanhang.

Regeringens syfte med krav på att styrelsen fastställer en instruktion för direktören är att detta ska bidra till att skapa ett bra samspel mellan de förtroendevalda och direktören. En tydlig fördelning av uppgifter innebär normalt en bättre samverkan. Finns det en instruktion för en sådan fördelning och ett sådant samspel, finns det enligt regeringen också förutsättningar för ett fungerande samarbete. I propositionen betonas att det vid en eventuell konflikt kan vara en fördel att kunna luta sig mot vad som har reglerats i en instruktion, men framförallt kan processen som sådan verka konfliktförebyggande. Instruktionen kan på så sätt underlätta samarbetet mellan förtroendevalda och direktören.

Den process som ligger till grund för utvecklandet av en instruktion för direktören är viktig. Ett bra samspel mellan den politiska nivån och förvaltningsorganisationen är en grundförutsättning för att skapa förutsättningar för genomslag av den förda politiken. Instruktionen utgör därmed ett levande dokument.

I instruktionen ska fastställas hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Enligt propositionen kan det t.ex. vara lämpligt att det i instruktionen framgår inom vilka ramar direktören anställer personal vid sin förvaltning samt har medarbetar- och lönesamtal med den. En fråga som också kan beröras i en instruktion är om direktören ska vara chef för de andra förvaltningscheferna. Oavsett hur organisationen ser ut kan det vara lämpligt att i instruktionen förtydliga direktörens uppdrag och arbetsuppgifter i relation till de andra förvaltningscheferna. Likaså kan direktörens roll i ärendeberedningen inom förvaltningen belysas. Ytterligare resonemang om instruktionens innehåll finns att läsa på sid 197-201 i propositionen.

Sammanfattningsvis är det viktigt att understryka att det är processen som sådan som ger mervärde i sammanhanget. Vad som behöver finnas i en instruktion kommer därmed att färgas av lokala förutsättningar och traditioner. Det lokala handlingsutrymmet är stort.

Instruktionens roll i förhållande till beslutad delegationsordning

I propositionen berörs situationen att befogenheter i delegationsordningen och uppgifter i instruktionen tangerar varandra. Frågan är då om instruktionen också *bör* innehålla sådan delegation.

Enligt förbundets mening är det viktigt att skilja delegation från instruktion. Den underliggande delegationen är avgörande för vad som är överklagbart. Mot den bakgrunden kan det finnas goda skäl att i instruktionen istället hänvisa till att beslutanderätt som delegeras till direktören redovisas i den samlade delegationsordningen.

Delegation av nämndernas beslutanderätt

Flexibla regler för anmälan av delegationsbeslut

En nyhet i 2017 års kommunallag är att varje nämnd ska ta ställning till i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegation ska anmälas. Det gäller även i vilken utsträckning beslut som har fattats efter vidaredelegation ska anmälas.

Syftet med denna lagändring är att bädda för ökad effektivitet genom att delegationsbeslut kan vinna laga kraft snabbare. Det blir alltså möjligt för en nämnd att förordna om att beslut i vissa ärenden eller grupper av ärenden inte ska anmälas till nämnden. Är det fråga om beslut som överklagas med laglighetsprövning ska sådana beslut protokollföras särskilt. Protokollen ska därefter tillkännages på den webbaserade anslagstavlan.

Reglerna gäller inte bara beslut som fattas av anställda med stöd av delegation (7 kap. 8 § KL), utan även delegationsbeslut av utskott och enskilda förtroendevalda (6 kap. 40 § första stycket KL). Beslut som fattats med stöd av delegation på grund av att det rör en brådskande fråga (6 kap. 39 § KL) ska däremot alltid anmälas.

När det gäller *nämndens möjlighet till insyn* framför regeringen i propositionen att det fortfarande är de förtroendevalda som beslutar om vilka typer av beslut som ska anmälas till nämnden, t.ex. om nämnden anser sig ha ett särskilt intresse av vissa typer av beslut. De förtroendevalda kommer också att kunna följa delegationsbeslut som inte anmäls via den kommunala anslagstavlan. Som ett led i uppföljning av hur den delegerade beslutanderätten använts kan nämnderna även besluta om mer samlad återrapportering på aggregerad nivå.

Inget hindrar att nämnden beslutar att alla delegationsbeslut liksom tidigare ska anmälas i den ordning som tidigare tillämpats. I avvaktan på att nämnden tagit ställning till nya rutiner kan en sådan ordning vara lämplig.

Protokollets utformning

Hur protokollen ska utformas och vad de ska innehålla är det upp till varje kommun, landsting och landsting att bestämma. Protokollen kan innehålla allt från fullständiga beslut med motivering och andra uppgifter till enbart en förteckning över att beslut har

fattats i vissa ärenden. De nya reglerna innebär inte några formkrav på hur protokoll över delegationsbeslut som inte anmäls ska utformas. Kravet på att beslut ska protokollföras och tillkännages innebär bara ett krav på att det dokumenteras att ett beslut fattats och att detta sedan tillkännages på anslagstavlan.

Regeringen uttalar i propositionen att en rimlig ordning kan vara att beslutsprotokollet justeras genom att i det någon form signeras av beslutsfattaren. Eftersom protokollen ska tillkännages på den kommunala anslagstavlan måste hänsyn tas till bl.a. bestämmelser om personuppgifter i personuppgiftslagstiftningen och offentlighets- och sekretesslagen. Protokollens utformning kan därför komma att se olika ut beroende på typen av beslut. Regeringen påpekar dock att det av rättssäkerhetsskäl är viktigt att besluten kan identifieras. Grundläggande uppgifter som möjliggör det måste därför finnas med i tillkännagivandet.

Beslut som fattas med stöd av vidaredelegation

Möjligheten till vidaredelegation behålls oförändrad i 2017 års kommunallag. Det innebär att samma regler om återrapportering till nämnd gäller, oavsett om det är fråga om delegation eller om vidaredelegation. Bestämmelsen om att nämnderna ska besluta om i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegation ska anmälas till dem omfattar således även beslut fattade med stöd av vidaredelegation. Även sådana beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas genom laglighetsprövning (7 kap. 6 och 8 § KL).

Någon lagstadgad återrapporteringsskyldighet till förvaltningschefen för beslut som fattats med stöd av vidaredelegation föreskrivs inte i 2017 års kommunallag. Det står dock nämnden fritt att bestämma att återrapportering, i stället för att ske till nämnden, ska ske till förvaltningschef. Nämnden kan också bestämma att återrapportering ska ske till både nämnden och förvaltningschefen. Alternativt kan nämnden besluta att överlämna till förvaltningschefen att besluta om vilken återrapportering som ska ske till denne.

De nya reglerna gäller även för beslut som fattats efter vidaredelegation inom en gemensam nämnd. Om det är en uppgift för förvaltningschefen eller för delegaten att anmäla sådana beslut till nämnden får respektive nämnd bestämma. Nämnden ska, i likhet med vad som föreslås ovan, ha möjlighet att besluta om omfattningen av återrapporteringen.

Delegering till nämndernas presidier

En nyhet i 2017 års kommunallag är att det införs en möjlighet att delegera beslutanderätt till *nämndernas presidier*. Regeringen uttalar i propositionen att det på nämndnivå kan finnas frågor som lämpar sig väl för ett beslutsfattande där man strävar efter politisk konsensus och att det därför bör införas en möjlighet att delegera beslutanderätt till nämndernas presidier. Bestämmelserna om återrapportering till nämnderna gäller även vid delegation till presidierna.

Delegation till nämndens presidium kommer inte att skilja sig från andra former av delegation, vare sig när det gäller vilka typer av beslut som kan delegeras eller när det gäller ansvarsfördelningen. Det är upp till den enskilda nämnden att avgöra om några, och i så fall vilka, beslut som ska delegeras. Med tanke på presidiets sammansättning ges i propositionen några exempel. Det kan t.ex. handla om sådana beslut där nämnden redan är överens i stora drag om det sakliga innehållet och där beslutet endast är en formalitet. Det kan också gälla både brådskande och icke-brådskande ärenden där nämnden redan har fattat ett inriktningsbeslut. Ett annat exempel är känsliga socialtjänstärenden där man vill hålla kretsen av de inblandade liten.³ Enkla myndighetsbeslut och beslut om tillstånd är andra exempel på sådant som skulle kunna delegeras till ett presidium.

I lagstiftningsärendet uppmärksammas att beslutanderätt redan i dag delegeras till nämndpresidier i form av utskott. Regeringen framför i propositionen att de nya reglerna ändå fyller en funktion genom att underlätta för kommuner och landsting. Nämnderna kommer inte längre behöva göra presidierna till utskott för att på så sätt kunna delegera beslutanderätt till dem.

Det blir följaktligen möjligt för en nämnd att anförtro uppgifter både till presidiet och till ett utskott. Organen uppvisar likheter med den skillnaden att det redan av lagen framgår vilka som utgör en nämnds presidium. I övrigt kommer skillnaden mellan eventuella utskott och presidiet till största del avgöras av organisationen av arbetet i den enskilda nämnden. Från SKL:s sida vill vi dock påpeka att val av presidiet sker på annat sätt än val av utskott, vilket kan påverka de olika partiernas representation.

En aspekt som belyses i förarbetena är att beslutsfattandet i presidierna kan bli problematiskt. I kommunallagen finns inga regler om hur ett presidium eller ett utskott ska fatta beslut. Vid lika röstetal i fullmäktige har ordförande utslagsröst (5 kap. 44 § KL). Denna bestämmelse är även tillämplig när en nämnd fattar beslut (6 kap. 28 § KL). I ett JO-uttalande (JO 1985/86 s. 278) som rörde en situation med lika röstetal i ett utskott, gav JO uttryck för att ordförandens röst skulle vara utslagsgivande och rekommenderade kommunfullmäktige att i reglemente för utskott fastställa beslutsförfhetsregler. I linje med detta uttalande uttalar regeringen i propositionen att det finns skäl för fullmäktige att besluta om beslutsförfhetsregler även för presidier. JO:s beslut torde ge uttryck för en generell princip om att vid lika röstetal har ordförande utslagsrösten, även vid delegation till presidier. Av lagen framgår att nämndens ordförande är ordförande för presidiet. Frågor kring presidiets sammanträde kan i övrigt regleras internt.

Webbaserad anslagstavla

Kommunens anslagstavla har en *formell funktion*. Där tillkännages bl.a. fullmäktiges möten och där anslås justering av protokoll. Anslaget av ett protokolls justering ger utgångspunkten för att beräkna tiden för möjligheten att överklaga de beslut som kan

³ Här vill vi dock påtala att delegation enligt socialtjänstlagen i vissa fall bara är möjlig till utskott.

överklagas med laglighetsprövning. Anslagstavlan är också platsen för vissa andra formbundna tillkännagivanden i annan lagstiftning – exempelvis i plan- och bygglagen och i ordningslagen.

En viktig nyhet i 2017 års kommunallag är att anslagstavlan ska vara webbaserad. Det uttrycks så i 8 kap. 9 § KL att varje kommun och landsting på sin webbplats ska ha en anslagstavla. Den fysiska kommunala anslagstavlan försvinner samtidigt i och med att anslagstavlan *blir digital och placeras på kommunens webbplats*. Den webbaserade anslagstavlan ska placeras väl synlig och vara lätt att hitta. I propositionen rekommenderas att anslagstavlan läggs på webbplatsens startsida. Är det av någon anledning inte lämpligt bör startsidan under alla förhållanden innehålla en tydlig anvisning om hur anslagstavlan nås.

Informationen på anslagstavlan ska vara väl avskild. Det innebär att det inte får finnas någon risk för sammanblandning med annan information på kommunens eller landstingets webbplats. Överskådlighet och tydlighet är viktiga ledord vid utformningen av anslagstavlan. Det är noga reglerat i KL vilken information som ska eller får finnas på anslagstavlan (8 kap. 10-11 §§ KL). Obligatoriskt innehåll är:

- Tillkännagivanden om fullmäktiges sammanträden, dvs. uppgift om tid och plats för fullmäktiges sammanträden och om vilka ärenden som ska behandlas.
- Tillkännagivande av justerade protokoll.
- Tillkännagivande av delegationsbeslut som inte ska anmälas.
- Justerade protokoll, i den utsträckning kommunen eller landstinget bestämmer och det inte strider mot lag eller annan författning.
- Upplysningar om hur beslut kan överklagas enligt 13 kap. KL.

En grundläggande och viktig funktion hos anslagstavlan är alltså att fungera som verktyg för kungörelsen över vilka ärenden som ska behandlas på fullmäktige. Anslagstavlan ska också redovisa att beslut fattats, när protokollet justerats – och hur överklagandetiden för sådana beslut ska beräknas.

Anslagstavlan ska innehålla en permanent och allmän upplysning om *hur beslut kan överklagas* enligt reglerna om laglighetsprövning enligt 13 kap. KL. Upplysningen behöver redovisa inom vilken tid laglighetsprövning kan begäras och vad som i övrigt gäller för en sådan prövning. I propositionen sägs särskilt att upplysningen bör innehålla information om att alla omständigheter en klagande vill göra gällande måste anföras inom klagotiden.

Med digitaliseringen av anslagstavlan följer ett visst mått av utökad serviceskyldighet. Innehållet på anslagstavlan ska kunna göras tillgängligt även för de kommunmedlemmar som av någon anledning är obekväma med att söka information digitalt. Den digitala klyftan kan exempelvis överbryggas genom att informationen på anslagstavlan kan göras tillgänglig i kommunhusets entré eller på biblioteken.

Revision

Revisionsbudgeten fullmäktigepresidiets sak

För att åstadkomma en oberoende beredning och markera behovet av resurser till revisionen införs ett krav på att revisorernas budget ska beredas av fullmäktiges presidium i 11 kap. 8 § KL. Det innebär att styrelsen i arbetet med att upprätta förslaget till den samlade budgeten inte ska ta ställning till budgetutrymmet revisorernas verksamhet.

Fullmäktigepresidiet upprättar alltså sitt förslag självständigt i förhållande till styrelsen. Bestämmelsen hindrar dock inte presidiet från att samråda med styrelsen, en annan nämnd eller revisorerna vid beredning av förslaget.

Självständig yttrande- och upplysningsrätt för de sakkunniga lagfästs

Frågan om revisionens oberoende har ständig aktualitet. Regeringen är av uppfattningen att det inte enbart kan ankomma på revisorerna att förklara de sakkunnigas iakttagelser. I 2017 års kommunallag får därför revisorernas sakkunniga en självständig rätt att yttra sig. Bestämmelsen har utformats efter samma mönster som yttranderätten för de förtroendevalda revisorerna – det är alltså fråga om en rätt – inte en skyldighet.

De sakkunnigas rätt att yttra sig är knuten till de rapporter de lämnat och följer direkt av lag. Det krävs alltså ingen ändring av fullmäktiges arbetsordning för att rätten ska kunna göras gällande. Däremot finns det naturligtvis inget som hindrar att arbetsordning kompletteras i detta avseende.

Revisionsprocessen i fullmäktige ny ordning

Vissa tekniska förändringar gäller revisionsprocessen i fullmäktige. Det slås numera fast i lagtext att årsredovisningen ska godkännas innan fullmäktige tar ställning till frågan om ansvarsfrihet. Enligt regeringens mening är det lämpligt att fullmäktige först tar ställning till eventuell revisionskritik mot årsredovisningen genom att ta ställning till årsredovisningen. Därefter ska fullmäktige pröva om kritiken bör föranleda anmärkning eller vägrad ansvarsfrihet.

För det fall det förekommer kritik kan det inverka på hur debatten kring årsredovisning och ansvarsprövning organiseras.

Valbarhet och fyllnadsval för revisorer

En fullmäktigeledamot är inte valbar till uppdrag som revisor. I 2017 års kommunallag har ytterligare ett valbarhetshinder för de förtroendevalda revisorerna har tillkommit. Syftet med denna bestämmelse som återfinns i 4 kap. 5 § KL är att ytterligare stärka revisionens oberoende i förhållande den kommunala verksamheten. Av bestämmelsen framgår att en revisor inte kan väljas till ledamot eller ersättare i fullmäktige. Det finns dock en övergångsbestämmelse när det gäller det nya valbarhetshindret. Av denna framgår att valbarhetshindret ”tillämpas första gången efter det att det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet”.

Ordningen väcker frågor om vad som händer vid valet 2018. Revisionsuppdraget sträcker sig över de fyra år som följer efter valet till revisor. Det innebär att den som valts till revisor fortsätter att vara revisor för granskning som sträcker sig in i den nya mandatperioden. Övergångsbestämmelsen torde innebära att valbarhetshindret får effekt från och med ordinarie val till fullmäktige 2018.

Det är rimligt att utgå från att en förtroendevald revisor ska kunna finnas med på sitt partis valsedel inför en ny mandatperiod. Däremot kommer länsstyrelsen *vid sammanräkningen* tvingas konstatera att vederbörande inte är valbar till uppdraget som ledamot eller ersättare i fullmäktige eftersom det föreligger ett valbarhetshinder. Skulle en förtroendevald revisor vilja återgå till ett fullmäktigeuppdrag måste därför fullmäktige besluta om entledigande på sitt sista sammanträde under mandatperioden, med hänsyn till regleringen av när ett uppdrag upphör.

Verkställighet

Ett kommunalt beslut anses i princip verkställbart så snart protokollet över beslutet har justerats. Ett beslut som kan överklagas enligt reglerna om laglighetsprövning har enligt 1991 års kommunallag fått verkställas innan det har vunnit laga kraft om inte särskilda skäl talat emot det.

Riksdagen har uttalat att reglerna om verkställighet behöver ses över i syfte att åstadkomma en ordning som så långt som möjligt förhindrar att ett beslut verkställs innan det fått laga kraft, i de fall det finns en risk för återgång av ett beslut som för med sig en civilrättslig bundenhet (bet. 2010/11:KU 24 s. 31). Riksdagens tillkännagivande grundar sig bl.a. på Justitieombudsmannens (JO) kritik i två ärenden mot kommuner som verkställt beslut utan att närmare överväga om det förelåg skäl att invänta att de fått laga kraft eller att verka för att frågan om rättelse togs upp efter att besluten upphävts (JO 2010/11 s. 568 I och II).

Regeringen konstaterar i propositionen att problemet med att rättelse inte kunnat ske är ovanligt, men gör ändå bedömningen att reglerna bör skärpas. Skälet för detta är enligt regeringen att möjligheten till laglighetsprövning i praktiken blir illusorisk om verkställigheten av ett upphävt beslut inte går att rätta och att uppkomsten av sådana situationer riskerar att urholka respekten för rättssystemet.

Regeringen uttalar att en skärpning bör ta sikte på att förhindra att denna typ av situationer över huvud taget uppstår, samtidigt som det är viktigt att en ny reglering inte får till effekt att den kommunala beslutsprocessen försvåras eller försenas på ett sätt som inte står i proportion till detta ovanligt förekommande, om än allvarliga, problem.

Enligt regeringen är en utgångspunkt att ett beslut som inte kan rättas om det upphävs av domstol inte ska verkställas. Samtidigt konstaterar regeringen att ett kategoriskt förbud mot verkställighet av sådana beslut inte kan motiveras. En sådan ordning skulle försvåra den kommunala beslutsprocessen på ett alltför ingripande sätt. Mot den

bakgrunden har regeringen i stället valt att göra frågan om rättelse kan ske eller inte till en central omständighet vid verkställighetsbedömningen.

Lagtexten i 13 kap. 14 § KL har därför utformats enligt följande.

”Ett beslut som kan överklagas enligt detta kapitel får verkställas innan det fått laga kraft om inte särskilda skäl talar mot det. Vid bedömningen ska särskild hänsyn tas till om verkställigheten av beslutet kommer att kunna rättas.”

Det faktum att det kan bli kostsamt eller krångligt för kommunen eller landstinget att rätta det upphävda beslutet betyder inte att det inte går att rätta. För det fall att kostnaderna för att rätta ett beslut framstår som orimliga bör detta dock tala för att beslutet inte ska verkställas förrän det fått laga kraft.

Enligt regeringen ger förändringen tydliga incitament för kommuner och landsting att t.ex. se över hur de utformar sina avtal. Civilrättsliga avtal kan utformas så att det faktiskt går att rätta om beslutet som det vilar på upphävs. Regeln skapar incitament för att i förväg ta hänsyn till problematiken med verkställighet och för det fall en snabb verkställighet önskas möjliggöra återgång av den.

Regeringen konstaterar att det även fortsättningsvis kommer att finnas fall när verkställighet måste ske skyndsamt av beslut som inte kan rättas. En aspekt som talar för verkställighet trots att beslutet inte fått laga kraft är enligt regeringen att beslutet annars skulle sakna verkan. Det kan t.ex. handla om tillfälliga anställningar som inte kan vänta eller att en fastighet som kommunen eller landstinget vill förvärva säljs på exekutiv auktion. Om det finns skäl för att ändå verkställa ett beslut som inte kan rättas trots att det inte fått laga kraft och de är sådana att de väger tyngre än skälen som talar för att vänta med verkställigheten, ska beslutet därför kunna verkställas tidigare.

Något uttryckligt dokumentationskrav föreskrivs inte. Förarbetena utgår från att överväganden i verkställighetsfrågan framgår av beslutsunderlaget. Det får också anses ligga i kommunen eller landstingets intresse att tillse att sådan dokumentation finns.

Vissa frågor om kommunalförbund

De regeländringar som genomförs i 2017 års kommunallag, gäller i tillämpliga delar även kommunalförbund. Det innebär att förbunden måste ägna uppmärksamhet åt vad som exempelvis ska tillkännages på den webbaserade anslagstavlan.

Vissa av de lagändringar som sker innebär att det finns behov av att se över och ändra förbundsordningarna för kommunalförbunden.

Kommunalförbundens revisorer

Ett kommunalförbunds förbundsordning ska enligt 1991 års kommunallag, i fråga om förbund med förbundsdirection, ange på vilket sätt och vilken av förbundsmedlemmarna som ska utse revisorer. I praktiken utses revisorerna regelmässigt inte av en förbundsmedlem, utan av flera eller alla förbundsmedlemmar tillsammans. Regeringen framför i propositionen att det av tydlighetsskäl inte är lämpligt att ha en bestäm-

melse som kan tolkas som att endast en förbundsmedlem ska utse revisorerna, även om en sådan ordning är möjlig även i fortsättningen. Genom 2017 års kommunallag har detta därför ändrats. Av lagtexten framgår att det i förbundsordningen ska anges på vilket sätt revisorer utses i kommunalförbund med förbundsledning (9 kap. 6 § 5 KL). Det kan anges att revisorerna ska utses av endast någon eller några av förbundsmedlemmarna eller av alla gemensamt. – För kommunalförbund med förbundsfullmäktige väljs revisorerna liksom tidigare av förbundets fullmäktige (9 kap. 12 § KL).

Kommunalförbundens anslagstavla

De allmänna reglerna om anslagstavla i 2017 års kommunallag är generellt tillämpliga för kommunalförbunden. Frågor om vad som ska kungöras behöver därför inte längre framgå av förbundsordningen. Däremot ska förbundsordningen ange på vilken webbplats förbundets anslagstavla ska finnas (9 kap. 6 § 10 KL).

Ett kommunalförbund ska ha en egen anslagstavla på internet. För de kommunalförbund som redan har egna självständiga webbplatser gäller motsvarande krav för dem som gäller för kommunernas och landstingens anslagstavlur.

Det finns emellertid inget som hindrar att kommunalförbund i stället för en självständig webbplats använder sig av en av förbundsmedlemmarnas webbplatser. I sådant fall ska kommunalförbundets anslagstavla kunna särskiljas från såväl förbundsmedlemmens webbplats som förbundsmedlemmens egen anslagstavla.

Av rättssäkerhetsskäl ska förbundet *endast ha en anslagstavla* eftersom informationen inte får återges självständigt på flera webbplatser. Ett sådant system skulle innebära en risk för att uppgifterna inte kommer att överensstämma med varandra. Det är dock inget som hindrar att det skapas länkar från varje förbundsmedlems webbplats till den webbplats där kommunalförbundet har sin anslagstavla, oavsett var denna har placerats.

Särskilt om årsredovisningen och allmänhetens rätt att ställa frågor

Regeringen gör i propositionen bedömningen att det är befogat att det i förbundsordningen *ska* anges under vilka förutsättningar frågor kring årsredovisningen i ett kommunalförbund kan ställas. Av bestämmelsen i 9 kap. 6 § 14 p KL framgår det därför att det i förbundsordningen ska anges *om* allmänheten har rätt att ställa frågor om årsredovisningen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

2017 års kommunallag träder i kraft den 1 januari 2018. Bestämmelsen hindrar inte att kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund innan dess vidtar de administrativa åtgärder som kan behövas för att lagen ska kunna tillämpas i sin helhet från och med ikraftträdandet.

1991 års kommunallag (1991:900) och lagen (1970:462) om vissa anslag på kommuns anslagstavla upphör samtidigt den 1 januari 2018.

För vissa frågor finns särskilda övergångsbestämmelser.

Bestämmelserna om att en revisor inte är valbar som ledamot eller ersättare i fullmäktige och om att antalet ersättare i styrelsen ska vara minst fem ska tillämpas första gången efter det att det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet. Skälet till att dessa bestämmelser ska tillämpas först efter det att ordinarie val har hållits, är att regeringen bedömt att det saknas anledning att ändra villkoren för fullmäktiges och styrelsens arbete under pågående mandatperiod.

Bestämmelserna i 1991 års kommunallag om sådana underställda nämnder som fullmäktige beslutat om före ikraftträdandet och bestämmelserna om att en lokal nämnd inte får väcka ärenden i fullmäktige fortsätter att gälla fram till dess det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet. Motivet är att undvika behov av organisatoriska förändringar under pågående mandatperiod.

1991 års kommunallag ska fortfarande gälla för **överklagande av beslut** som har tillkännagetts före ikraftträdandet av den nya kommunallagen den 1 januari 2018. Det innebär att både de processuella och de materiella regler som gällde före ikraftträdandet ska tillämpas vid överklagande av beslut som tillkännagetts före ikraftträdandet.

En särskild fråga är vad som gäller för tillkännagivanden som är anslagna på den fysiska anslagstavlan och som behöver vara anslagna även efter årsskiftet. I propositionen klargör regeringen att befintliga anslag på den fysiska anslagstavlan vid ikraftträdandet den 1 januari 2018 ska flyttas över till den webbaserade anslagstavlan, där de ska finnas tills överklagandetiden har gått ut. Detta eftersom den webbaserade anslagstavlan ersätter den fysiska anslagstavlan och för att undvika problematiken med att under en övergångsperiod ha dubbla anslagstavlur.

Åtgärder som behöver vidtas eller övervägas med anledning av ikraftträdandet av 2017 års kommunallag

Som framgått behöver kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund vidta vissa åtgärder inför eller i anslutning till ikraftträdandet av 2017 års kommunallag den 1 januari 2018. Det finns också ett antal frågor som kan behöva övervägas, men där beslut även kan fattas i senare skede. I det följande listas några av de frågor som förtjänar särskild uppmärksamhet av kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund.

Webbaserad anslagstavla

Kommuner, landsting och regioner samt kommunalförbund måste ordna med en webbaserad anslagstavla. En sådan ska vara i funktion när 2017 års kommunallag träder i kraft, dvs. den 1 januari 2018. Rutiner måste också införas om för att ta hand om den utökade serviceskyldigheten.

Instruktion för direktören

En instruktion för den ledande tjänstemannen – direktören – behöver tas fram och antas av styrelsen. Bestämmelserna om direktören träder också i kraft den 1 januari 2018 och det är därför viktigt att detta arbete kommer i gång.

Regler om arvode och andra ersättningar till förtroendevalda

En viktig fråga att ta ställning till för kommuner, landsting och regioner är om och i så fall vilka förmåner motsvarande de som gäller för anställda som ska införas för helt- eller deltidsarbetande förtroendevalda, t.ex. vad gäller förutsättningarna för föräldradeltidighet och sjukskrivning för kommunal-, borgar-, landstings-, region- och oppositionsråd.

Underlag som rör dessa frågor kommer att inarbetas i de riktlinjer för OPF-KL som SKL avser att se över inför nästa mandatperiod.

Reglementet för styrelsen och nämnderna

Reglementen för styrelsen och nämnderna behöver ses över och uppdateras.

Kommuner, landsting och regioner har bl.a. anledning att ta ställning i frågan om styrelsen ska ges en beslutanderätt angående vissa förhållanden som rör andra nämnders verksamhet. Det finns i förekommande fall även anledning att se över frågor om beställar- och utförarnämnder och om underställda nämnder (som inte längre tillåts).

Kommuner, landsting och regioner har vidare anledning att se över och ta ställning till regler om arbetsformer och beslutsföret i utskott och presidier.

Det finns även skäl att se över och anpassa reglerna om arbetsformer m.m. för kommunal-, landstings-, region- och oppositionsråd, vare sig de finns i reglementet för styrelsen eller i ett särskilt reglemente.

SKL avser att i början av år 2018 ge ut nytt underlag om reglemente för styrelse och nämnder.

Hantering av delegationsbeslut

Kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund har anledning att överväga om det finns skäl att ändra hanteringen av delegationsbeslut. Det gäller bl.a. om det finns skäl att utnyttja möjligheten att undanta vissa ärenden/beslut från anmälan till nämnden. Om så sker måste också regleras hur protokoll ska föras och protokoll ska justeras.

Det finns också anledning att se över delegationsordningarna med hänsyn till presidienas möjlighet att fatta beslut samt när det gäller gränsdragningen mot direktörens instruktion.

Arbetsordning för fullmäktige

Arbetsordningen för fullmäktige behöver ses över och uppdateras. Det gäller bl.a. presidiets roll att bereda revisorernas budget samt de sakkunniga revisorernas närvarorätt. Hänvisningar till bestämmelser i kommunallagen behöver uppdateras

SKL avser att i början av år 2018 ge ut nytt underlag för arbetsordning för fullmäktige.

Kommunalförbund

Förbundsordningar för kommunalförbunden behöver ses över och uppdateras.

Frågor och synpunkter

Frågor och synpunkter med anledning av detta cirkulär kan i första hand ställas till

Helena Linde, tfn 08-452 79 76, helena.linde@skl.se

Lena Dalman, 08-452 79 73, lana.dalman@skl.se

Staffan Wikell, 08-452 75 71, staffan.wikell@skl.se

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för juridik

Germund Persson
Chefsjurist

Helena Linde
förbundsjurist

Kommunallag (2017:725)

Svensk författningssamling 2017:725

SFS nr: 2017:725

Departement/myndighet: Finansdepartementet K

Utfärdad: 2017-06-22

Ändringsregister: [SFSR \(Lagrummet\)](#)

Källa: Regeringskansliet / Lagrummet.se

Innehåll:

- [1 kap. Grunderna för den kommunala verksamheten](#)
- [2 kap. Kommunala angelägenheter](#)
- [3 kap. Kommunernas och landstingens organisation och](#)
- [4 kap. Förtroendevalda](#)
- [5 kap. Fullmäktige](#)
- [6 kap. Styrelsen och övriga nämnder](#)
- [7 kap. Anställda](#)
- [8 kap. Delaktighet och insyn](#)
- [9 kap. Kommunal samverkan](#)
- [10 kap. Överlämnande av kommunala angelägenheter](#)
- [11 kap. Ekonomisk förvaltning](#)
- [12 kap. Revision](#)
- [13 kap. Laglighetsprövning](#)
- [Övergångsbestämmelser](#)

1 kap. Grunderna för den kommunala verksamheten

Kommuner och landsting

1 § Sverige är indelat i kommuner och landsting. Varje landsting omfattar ett län, om inte något annat är särskilt beslutat.

2 § Kommuner och landsting sköter på demokratins och den kommunala självstyrelsens grund de angelägenheter som anges i denna lag eller annan författning.

Rätt att ta ut skatt och meddela föreskrifter

3 § Bestämmelser om att kommuner och landsting har rätt att ta ut skatt för skötseln av sina uppgifter och att meddela föreskrifter finns i regeringsformen.

Röstberättigade medlemmar utser valda församlingar

4 § Beslutanderätten i kommuner och landsting utövas av valda församlingar (fullmäktige) som utses av röstberättigade medlemmar i allmänna val.

Beslut kan också fattas av andra kommunala organ i enlighet med vad som anges i denna lag eller annan författning.

Medlemskap

5 § Medlem av en kommun är den som är folkbokförd i kommunen, äger fast egendom i kommunen eller ska betala kommunalskatt där.

Medlem av en kommun är också en medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater (unionsmedborgare) som är bosatt i kommunen men som, enligt 5 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481), inte ska folkbokföras där.

6 § Medlem av ett landsting är den som är medlem av en kommun inom landstinget.

Rösträtt

7 § Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige har den som är folkbokförd i kommunen, senast på valdagen fyller 18 år och

1. är svensk medborgare eller annan unionsmedborgare,
2. är medborgare i Island eller Norge, eller
3. varit folkbokförd i Sverige tre år i följd före valdagen.

Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige har också en sådan unionsmedborgare som avses i 5 § andra stycket.

8 § Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i landstingsfullmäktige har den som är röstberättigad vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige i en kommun inom landstinget.

9 § Frågor om rösträtt enligt 7 och 8 §§ avgörs på grundval av en röstlängd som upprättas före valet.

Ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting

10 § Bestämmelser om indelningsändringar finns i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting.

2 kap. Kommunala angelägenheter

Allmänna befogenheter och lokaliseringsprincipen

1 § Kommuner och landsting får själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar.

Uppgifter som andra ska ha hand om

2 § Kommuner och landsting får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan ska ha hand om.

Likställighetsprincipen

3 § Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Förbud mot beslut med tillbakaverkande kraft

4 § Kommuner och landsting får inte fatta beslut med tillbakaverkande kraft till nackdel för medlemmarna. Sådana beslut får dock fattas om det finns synnerliga skäl för det.

Rätt att ta ut avgifter

5 § Kommuner och landsting får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.

Självkostnadsprincipen

6 § Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.

Kommunal näringsverksamhet

7 § Kommuner och landsting får driva näringsverksamhet, om den drivs utan vinstsyfte och syftar till att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna.

Stöd till andra näringsverksamheter

8 § Kommuner och landsting får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget.

Individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare får lämnas endast om det finns synnerliga skäl för det.

Särskilda befogenheter

9 § Bestämmelser om kommunernas och landstingens angelägenheter finns även i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter och i annan lag eller annan författning.

3 kap. Kommunernas och landstingens organisation och

verksamhetsformer

Fullmäktige

1 § I varje kommun och i varje landsting finns det en beslutande församling, ett fullmäktige.

Fullmäktigeberedningar

2 § Fullmäktige får inrätta fullmäktigeberedningar för beredning av ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden som ska avgöras av fullmäktige.

Styrelsen och övriga nämnder

3 § Fullmäktige ska tillsätta en styrelse.

4 § Fullmäktige ska tillsätta de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens eller landstingets uppgifter enligt lag eller annan författning och för övrig verksamhet.

Utskott och nämndberedningar

5 § Fullmäktige får bestämma att en nämnd ska ha ett eller flera utskott.

Om fullmäktige inte har bestämt något om utskott, får nämnden själv bestämma att utskott ska finnas.

En nämnd får tillsätta de nämndberedningar som behövs.

Partssammansatta organ och självförvaltningsorgan

6 § Kommuner och landsting får inrätta partssammansatta organ som inom en nämnds verksamhetsområde ska svara för beredning, förvaltning och verkställighet av de ärenden som fullmäktige har bestämt.

7 § Kommuner och landsting får besluta att en nämnd får uppdra åt ett självförvaltningsorgan under nämnden att helt eller delvis sköta driften av en viss anläggning eller en viss institution.

Kommunalförbund

8 § Kommuner och landsting får bilda kommunalförbund och lämna över skötseln av kommunala angelägenheter till sådana förbund.

Gemensam nämnd

9 § Kommuner och landsting får besluta att en nämnd ska vara gemensam med en annan kommun eller ett annat landsting.

Revisorer

10 § Kommuner och landsting ska utse revisorer för granskning av den kommunala verksamheten.

Kommunala bolag, stiftelser och föreningar

11 § Kommuner och landsting får, med de begränsningar som framgår av lag, överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till kommunala bolag, stiftelser och föreningar.

Privata utförare

12 § Kommuner och landsting får, med de begränsningar som framgår av lag, överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till privata utförare.

Bestämmelser om krig eller krigsfara och extraordinära händelser i fredstid

13 § Bestämmelser om den kommunala organisationen under krig eller krigsfara finns i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Bestämmelser om kommuners och landstings organisation och befogenheter vid extraordinära händelser i fredstid finns i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Bestämmelser om beteckningen regionfullmäktige och regionstyrelsen

14 § Bestämmelser om att vissa landsting samt Gotlands kommun får beteckna fullmäktige och styrelsen som regionfullmäktige och regionstyrelsen finns i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

4 kap. Förtroendevalda

Definition av förtroendevalda

1 § Med förtroendevalda avses i denna lag ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder och fullmäktigeberedningar, de som fullgör förtroendeuppdrag som anges i 2 § första stycket samt revisorer.

Med förtroendevalda avses också ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen, förbundsstyrelsen eller någon annan nämnd, de beslutande församlingarnas beredningar samt revisorer i ett kommunalförbund.

Kommunal- och landstingsråd

2 § Den som inom kommunen eller landstinget fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid ska ha benämningen kommunalråd, borgarråd, landstingsråd, oppositionsråd eller en annan benämning som fullmäktige bestämmer.

En sådan förtroendevald får tidigast väljas av fullmäktige vid första sammanträdet efter det att val av fullmäktige har hållits i hela landet.

Valbarhet

3 § Ledamöter och ersättare i fullmäktige väljs bland dem som har rösträtt enligt 1 kap. 7 och 8 §§.

Vid valen av ledamöter och ersättare i nämnderna är, oberoende av vad som framgår av röstlängden, den valbar som vid tidpunkten för sådant val uppfyller de villkor som uppställs i 1 kap. 7 och 8 §§. Detsamma gäller vid valen av fullmäktigeberedningar och förtroendevalda som anges i 2 § första stycket samt vid val av revisorer.

4 § Den som är vald till ledamot eller ersättare i fullmäktige är inte valbar som revisor inom den kommunen eller det landstinget.

Den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget är inte valbar som revisor för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten. Detsamma gäller make, sambo, förälder, barn, syskon eller andra närstående till den redovisningsskyldige.

5 § Den som är vald till revisor är inom den kommunen eller det landstinget inte valbar som

1. ledamot eller ersättare i fullmäktige, i en nämnd eller en fullmäktigeberedning, eller
2. ledamot eller ersättare i en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2-6 §§.

Uppdragets upphörande

6 § Fullmäktige ska befria en förtroendevald från uppdraget när den förtroendevalde önskar avgå, om det inte finns särskilda skäl mot det.

7 § Om en förtroendevald upphör att vara valbar upphör uppdraget genast. För en förtroendevald som valts av fullmäktige upphör uppdraget vid nästa fullmäktigesammanträde om inte fullmäktige, efter ansökan, beslutar att den förtroendevalde får ha kvar sitt uppdrag under återstoden av mandattiden.

8 § Uppdragen för de förtroendevalda som har valts av fullmäktige upphör om

1. valet till fullmäktige har upphävts och omval har hållits,
2. rättelse har skett genom förnyad sammanräkning och mandatfördelningen mellan partierna har ändrats, eller
3. extra val till fullmäktige har hållits.

När omvalet, sammanräkningen eller extra valet har avslutats, ska fullmäktige hålla nytt val av förtroendevalda för återstoden av mandattiden.

Uppdragen ska upphöra två månader efter det att omvalet, sammanräkningen eller extra valet har avslutats. Fullmäktige får dock besluta att de förtroendevalda som valts enligt andra stycket ska tillträda vid en tidigare tidpunkt. Uppdragen för de förtroendevalda enligt första stycket upphör då samtidigt.

9 § Fullmäktige får återkalla uppdraget för en förtroendevald som har valts av fullmäktige, om den förtroendevalde

1. har vägrats ansvarsfrihet, eller
2. har dömts för ett brott på vilket fängelse i lägst två år kan följa och domen har fått laga kraft.

10 § Fullmäktige får återkalla uppdragen för samtliga förtroendevalda i en nämnd eller för samtliga förtroendevalda som anges i 2 § första stycket

1. när den politiska majoriteten i nämnden inte längre är densamma som i fullmäktige, eller
2. vid förändringar i nämndorganisationen.

Förtroendeuppdragen upphör att gälla när val av nya ledamöter och ersättare har hållits eller när en ny nämndorganisation träder i kraft.

Ledighet från anställning

11 § Förtroendevalda har rätt till den ledighet från sina anställningar som behövs för att de ska kunna fullgöra sina uppdrag. Ledigheten ska omfatta tid för

1. möten i kommunala organ,
2. andra möten som är nödvändiga för uppdragen,
3. resor till och från mötena, och
4. behövlig dygnsvila omedelbart före eller efter mötena.

Rätten till ledighet ska gälla även av fullmäktige utsedda styrelseledamöter, styrelsesuppleanter och lekmannarevisorer eller motsvarande andra revisorer och deras suppleanter i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§.

Förmåner

12 § Förtroendevalda har rätt till skälig ersättning för de arbetsinkomster och ekonomiska förmåner som de förlorar när de fullgör sina uppdrag.

13 § Förtroendevalda med funktionsnedsättning har rätt till skälig ersättning för resekostnader som uppkommer när de fullgör sina uppdrag.

14 § Förtroendevalda med barn som har behov av tillsyn har rätt till skälig ersättning för kostnader för barntillsyn som uppkommer när de fullgör sina uppdrag.

15 § Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för ersättning enligt 12-14 §§.

16 § Fullmäktige får besluta att förtroendevalda i skälig omfattning ska få

1. ersättning för resekostnader och andra utgifter som föranleds av uppdraget utöver vad som följer av 13 och 14 §§,
2. arvode för det arbete som är förenat med uppdraget,
3. pension, och
4. andra ekonomiska förmåner.

Om fullmäktige beslutar att arvode ska betalas, ska arvodet bestämmas till lika belopp för lika uppdrag.

17 § Bestämmelserna i 12-14 §§ och 16 § andra stycket gäller inte förtroendevalda som anges i 2 § första stycket.

18 § Fullmäktige får besluta att en sådan förtroendevald som anges i 2 § första stycket för sina uppdrag ska få ekonomiska och andra förmåner som svarar mot de löne- och anställningsvillkor som gäller för dem som är anställda hos kommunen eller landstinget.

Fullmäktige får bestämma hur ersättare ska utses för förtroendevalda som beviljas ledighet till följd av bestämmelsen i första stycket.

Initiativrätt

19 § Varje ledamot i fullmäktige får väcka motioner samt ställa interpellationer och frågor enligt 5 kap. 59-64 §§.

20 § Varje ledamot i en nämnd får väcka ärenden i nämnden.

21 § Varje revisor får väcka ärenden i en nämnd eller i en fullmäktigeberedning om ärendet rör granskningen av verksamheten i nämnden eller beredningen.

Ersättare

22 § När ersättare tjänstgör har de samma rättigheter som ledamöter.

Förtroendevalda med funktionsnedsättning

23 § Kommuner och landsting ska verka för att förtroendevalda med funktionsnedsättning kan delta i handläggningen av ärenden på samma villkor som andra förtroendevalda.

Omröstning och beslut

24 § Varje ledamot i fullmäktige eller i en nämnd har en röst.

25 § En ledamot i fullmäktige eller i en nämnd har rätt att avstå från att delta i en omröstning eller i ett beslut.

Ordföranden är dock alltid skyldig att rösta, när det behövs för att ärendet ska kunna avgöras.

26 § En ledamot i en nämnd som deltar i handläggningen av ett ärende ska delta i avgörandet av ärendet, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Detta innebär ingen skyldighet att rösta för fler än ett förslag.

Reservation

27 § En förtroendevald som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet. Reservationen ska anmälas innan sammanträdet avslutas.

Närvarorätt

28 § Fullmäktige får besluta att en förtroendevald som inte är ledamot eller ersättare i en viss nämnd ska få närvara vid nämndens sammanträden och delta i överläggningar men inte i besluten.

Beslutet får även innefatta att den förtroendevalde ska ha rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

Partistöd

29 § Kommuner och landsting får ge ekonomiskt bidrag och annat stöd till politiska partier för att stärka deras ställning i den kommunala demokratin (partistöd).

Partistöd får ges till de politiska partier som är representerade i fullmäktige och som är juridiska personer. Ett parti är representerat om det har fått mandat i fullmäktige för vilket en vald ledamot är fastställd enligt 14 kap. vallagen (2005:837).

Partistöd får ges också till ett parti som har upphört att vara representerat i fullmäktige, dock endast under ett år efter det att representationen upphörde.

30 § Fullmäktige ska besluta om partistödet omfattning och formerna för det. Stödet får inte utformas så att det otillbörligt gynnar eller missgynnar ett parti. Fullmäktige får besluta att endast mandat för vilket en vald ledamot är fastställd enligt 14 kap. vallagen (2005:837) ska beaktas vid fördelningen av partistödet.

31 § Beslut om partistöd ska innehålla ett krav på att mottagaren av partistödet årligen ska lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet har använts för det ändamål som anges i 29 § första stycket.

Redovisningen ska avse perioden 1 januari-31 december och ges in till fullmäktige senast sex månader efter redovisningsperiodens utgång. En av mottagaren utsedd särskild granskare ska granska om redovisningen ger en rättvisande bild av hur mottagaren har använt partistödet. Granskarens rapport över granskningen ska bifogas redovisningen.

Fullmäktige får besluta att stöd inte ska betalas till ett parti som inte lämnar redovisning och granskningsrapport enligt första och andra styckena.

32 § Beslut om att betala ut partistöd ska fattas av fullmäktige minst en gång per år.

Politiska sekreterare

33 § Kommuner och landsting får anställa politiska sekreterare för att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet.

Politiska sekreterare får inte anställas för längre tid än till utgången av det år då val av fullmäktige ska hållas nästa gång i hela landet.

Bestämmelserna i lagen (1982:80) om anställningsskydd ska inte tillämpas för politiska sekreterare.

34 § En politisk sekreterare har rätt till den ledighet från sin anställning som behövs för tjänstgöringen.

5 kap. Fullmäktige

Fullmäktiges uppgifter

1 § Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen eller landstinget, främst

1. mål och riktlinjer för verksamheten,
2. budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor,
3. nämndernas organisation och verksamhetsformer,
4. val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar,
5. val av revisorer,
6. grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda,
7. årsredovisning och ansvarsfrihet,
8. folkomröstning i kommunen eller landstinget, och
9. extra val till fullmäktige.

Fullmäktige beslutar också i andra ärenden som anges i denna lag eller i andra författningar.

2 § Fullmäktige får uppdra åt en nämnd att i fullmäktiges ställe besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Ärenden som anges i 1 § första stycket eller som enligt lag eller annan författning ska avgöras av fullmäktige får dock inte delegeras till nämnderna.

3 § Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

4 § I samband med att budgeten fastställs eller anslag annars beviljas får fullmäktige uppdra åt en nämnd att genomföra en viss verksamhet inom ramen för de riktlinjer om verksamheten som fullmäktige har fastställt, om inte något annat följer av lag eller annan författning.

Antalet ledamöter och ersättare

5 § Fullmäktige bestämmer hur många ledamöter som fullmäktige ska ha.

Antalet ska bestämmas till ett udda tal och till minst

1. 21 i kommuner med högst 8 000 röstberättigade,
2. 31 i kommuner med över 8 000 röstberättigade och i landsting med högst 140 000 röstberättigade,
3. 41 i kommuner med över 16 000 röstberättigade,
4. 51 i kommuner med över 24 000 röstberättigade och i landsting med över 140 000 röstberättigade,
5. 61 i kommuner med över 36 000 röstberättigade,
6. 71 i landsting med över 200 000 röstberättigade, och
7. 101 i kommuner med över 600 000 röstberättigade och i landsting med över 300 000 röstberättigade.

6 § Vid tillämpningen av 5 § ska antalet röstberättigade beräknas på grundval av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet den 1 mars året före valåret.

7 § Om fullmäktige beslutar att antalet ledamöter i fullmäktige ska ändras, ska beslutet tillämpas först när val av fullmäktige hålls nästa gång i hela landet. Beslutet ska fattas före utgången av februari månad valåret. Länsstyrelsen ska genast underrättas om beslutet.

8 § För ledamöter i fullmäktige ska det finnas ersättare.

Fullmäktige bestämmer hur många ersättarna ska vara. Antalet ska utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje parti får i fullmäktige. Beslutet ska fattas före utgången av februari månad valåret. Länsstyrelsen ska genast underrättas om beslutet.

Ordinarie val

9 § Ledamöterna och ersättarna i fullmäktige ska väljas för fyra år räknat från och med den 15 oktober valåret.

Om Valprövningsnämnden har beslutat om omval enligt 14 kap. 27 § vallagen (2005:837), ska dock mandattiden förlängas till dess omvalet har avslutats.

Extra val

10 § Fullmäktige får besluta om extra val till fullmäktige mellan ordinarie val. Extra val ska hållas om minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna röstar för det. Ett beslut om extra val får dock inte fattas förrän sex månader har gått från det nyvalda fullmäktiges första sammanträde.

Ordförande och vice ordförande (fullmäktiges presidium)

11 § Fullmäktige väljer bland sina ledamöter en ordförande och en eller flera vice ordförande som tillsammans utgör fullmäktiges presidium. Fullmäktige bestämmer tiden för uppdragen.

Tidpunkt för sammanträdena

12 § Fullmäktige bestämmer när ordinarie sammanträden ska hållas.

Sammanträde ska hållas också om styrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

Hur sammanträdena tillkännages

13 § Ordföranden ska tillkännage tid och plats för varje sammanträde med fullmäktige och uppgifter om de ärenden som ska behandlas.

Fullmäktiges sammanträden ska tillkännages på kommunens eller landstingets anslagstavla minst en vecka före sammanträdesdagen.

14 § Om ett ärende är så brådskande att det inte hinner tillkännages enligt 13 §, ska uppgift om ärendet tillkännages på anslagstavlan senast vardagen närmast före sammanträdesdagen.

Kallelse till sammanträde

15 § Varje ledamot och ersättare ska kallas till sammanträde minst en vecka före sammanträdesdagen. Kallelsen ska innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet och om de ärenden som ska behandlas.

Information om sådana ärenden som tillkännagetts enligt 14 § ska lämnas till varje ledamot och ersättare så att den kan antas nå dem senast vardagen närmast före sammanträdesdagen.

Deltagande på distans

16 § Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

Ersättarnas tjänstgöring

17 § Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att fortsätta delta i ett sammanträde, ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

18 § Ersättarna ska tjänstgöra enligt den ordning som är bestämd mellan dem. En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. En ersättare som avbryter tjänstgöringen på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

19 § En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde eller till ett fortsatt sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

20 § En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av något annat hinder än jäv får därefter under samma dag inte tjänstgöra vid sammanträdet.

21 § I kommunfullmäktige har ersättare från samma valkrets som ledamoten företräde till tjänstgöring.

Om samtliga ersättare för en ledamot i kommunfullmäktige är förhindrade att inställa sig eller att fortsätta delta i ett sammanträde, ska i ledamotens ställe den ersättare inträda som enligt den bestämda ordningen står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den första platsen för partiet i valkretsens. Om en sådan ersättare inte kan tjänstgöra, ska den ersättare inträda som står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den andra platsen för partiet i valkretsens och så vidare efter samma grund.

Om partiets samtliga ersättare i valkretsens är förhindrade att inställa sig eller att fortsätta delta i ett sammanträde, ska den ersättare inträda som har utsetts för partiet i någon annan valkrets efter den grund som anges i första och andra stycket. Den ersättare som har utsetts i den valkrets där partiets röstetal är högst har då företräde.

Ärenden i fullmäktige

22 § Ärenden i fullmäktige får väckas av
1. en nämnd,

2. en ledamot genom motion,
3. en revisor, om ärendet gäller förvaltning som har samband med revisionsuppdraget eller om ärendet gäller granskningen,
4. en fullmäktigeberedning, om fullmäktige har beslutat det, eller
5. styrelsen i en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2-6 §§, om fullmäktige har beslutat det för särskilda fall.

Ärenden i fullmäktige får även väckas genom medborgarförslag och folkinitiativ enligt 8 kap. 1 och 2 §§.

23 § Fullmäktige ska besluta i ärenden som avses i 22 §.

Fullmäktige får dock överlåta till styrelsen eller en annan nämnd att besluta i ett ärende som har väckts genom medborgarförslag, utom i de fall som anges i 1 §.

Ansvarsfrihet och anmärkning

24 § Fullmäktige ska vid ett sammanträde före utgången av juni månad året efter det år som revisionen avser, besluta om ansvarsfrihet ska beviljas eller vägras. Beslutet ska motiveras om det inte är uppenbart obehövt.

Om revisorerna enligt 12 kap. 13 § riktat anmärkning mot en nämnd eller en fullmäktigeberedning eller mot enskilda förtroendevalda i sådana organ, ska fullmäktige besluta om även fullmäktige ska rikta anmärkningen. Fullmäktige får rikta anmärkning även om revisorerna inte gjort det. Beslut om anmärkning ska motiveras.

25 § Om ansvarsfrihet vägras, får fullmäktige besluta att skadeståndstalan ska väckas.

Talan som inte grundas på brott ska väckas inom ett år från det att beslutet om vägrad ansvarsfrihet fattades.

Bestämmelser om att fullmäktige får återkalla uppdraget vid vägrad ansvarsfrihet finns i 4 kap. 9 §.

Hur ärendena bereds

26 § Innan ett ärende avgörs av fullmäktige, ska det ha beretts antingen av en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör eller av en fullmäktigeberedning.

27 § Om ett ärende har beretts bara av en fullmäktigeberedning, ska en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör alltid ges tillfälle att yttra sig.

28 § Styrelsen ska alltid ges tillfälle att yttra sig i ett ärende som har beretts av en annan nämnd eller av en fullmäktigeberedning.

Styrelsen ska lägga fram förslag till beslut i ett ärende, om inte någon annan nämnd eller en fullmäktigeberedning har gjort det.

29 § Fullmäktige får hålla val utan föregående beredning.

Ett ärende som avser avsägelse från ett uppdrag som förtroendevald behöver inte heller beredas.

30 § De år val av fullmäktige har hållits i hela landet får nyvalda fullmäktige besluta att ändra mandattiden för en nämnd eller att ändra antalet ledamöter eller ersättare i en nämnd utan föregående beredning.

31 § Fullmäktige får besluta om extra val till fullmäktige utan föregående beredning.

32 § Fullmäktige får behandla revisionsberättelsen utan föregående beredning. Fullmäktige ska dock från de ansvariga hämta in förklaring över

1. anmärkning som framställts i revisionsberättelsen, och
2. revisorernas uttalande att ansvarsfrihet inte tillstyrks.

Revisorerna och deras sakkunniga ska alltid ges tillfälle att yttra sig vid fullmäktiges behandling av revisionsberättelsen.

Om en förtroendevald har vägrats ansvarsfrihet, får fullmäktige också utan ytterligare beredning besluta att den förtroendevaldes uppdrag ska återkallas enligt 4 kap. 9 §.

33 § Ett brådskande ärende får avgöras trots att ärendet inte har beretts, om samtliga närvarande ledamöter är ense om beslutet.

34 § Fullmäktiges beslut att enligt 23 § andra stycket överlåta till styrelsen eller en annan nämnd att besluta i ett ärende som har väckts genom medborgarförslag får fattas utan föregående beredning.

35 § En motion eller ett medborgarförslag ska om möjligt beredas på sådant sätt att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen eller medborgarförslaget väcktes.

Om beredningen inte kan avslutas inom denna tid, ska detta och vad som har kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva motionen eller medborgarförslaget från vidare handläggning.

36 § Fullmäktige får besluta att det, som ett led i beredningen av ett ärende som fullmäktige ska handlägga, ska hämtas in synpunkter från medlemmarna.

Detta kan ske genom folkomröstning, opinionsundersökning eller något liknande förfarande. Vid opinionsundersökning eller liknande förfarande får valnämnden i kommunen anlitas, om nämndens verksamhet i övrigt inte hindras av det.

Ska synpunkter hämtas in genom en folkomröstning får fullmäktige besluta att röstlängd och röstkort ska framställas för omröstningen enligt 5 kap. vallagen (2005:837).

37 § Har ett folkinitiativ väckts enligt 8 kap. 2 § ska fullmäktige besluta att folkomröstning ska hållas, om

1. den fråga som initiativet avser är sådan att fullmäktige kan besluta om den, och
2. inte minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna röstar mot förslaget.

Vid sådan folkomröstning ska 36 § tredje stycket tillämpas.

38 § Kommunen har rätt att få ersättning för de kostnader som föranleds av att ett landsting anlitar valnämnden.

Rätt och skyldighet för andra än ledamöterna att medverka

39 § En förtroendevald som anges i 4 kap. 2 § första stycket och som inte är ledamot i fullmäktige har rätt att närvara vid fullmäktiges sammanträden. Sådan förtroendevald får delta i överläggningar och framställa förslag men inte delta i besluten.

40 § Fullmäktige får bestämma att också andra än ledamöter och de som anges i 39 § ska ha rätt att delta i överläggningar men inte i besluten.

41 § Ordföranden och vice ordföranden i en nämnd, revisorerna och de anställda i kommunen eller landstinget är skyldiga att lämna upplysningar vid fullmäktiges sammanträden, om fullmäktige begär det och om det inte finns något hinder mot det på grund av sekretess.

Offentlighet och ordning vid fullmäktiges sammanträden

42 § Fullmäktiges sammanträden är offentliga.

Fullmäktige får dock besluta att överläggningen i ett visst ärende ska hållas inom stängda dörrar. Ersättarna får närvara vid en sådan överläggning, även när de inte tjänstgör.

43 § Ordföranden leder fullmäktiges sammanträden och ansvarar för ordningen vid sammanträdena.

Ordföranden får visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse.

Offentlighet vid fullmäktigeberednings sammanträden

44 § En fullmäktigeberednings sammanträden ska hållas inom stängda dörrar. En sådan beredning får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige har medgett det.

Beslutsförhet

45 § Fullmäktige får handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Fullmäktige får dock bestämma att interpellationer och frågor får besvaras även om färre ledamöter är närvarande.

46 § Om en ledamot enligt 47 eller 48 § är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga ärendet, även om antalet deltagande på grund av jävet inte uppgår till det antal som föreskrivs i 45 §.

Jäv

47 § En ledamot får inte delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv, ledamotens make, sambo, förälder, barn eller syskon eller någon annan närstående.

I fråga om jäv för ledamöter ska 6 kap. 30 § andra och tredje styckena tillämpas. Vid fullmäktiges beslut i fråga om jäv gäller 6 kap. 32 §. Vad som sägs om nämnd i dessa bestämmelser ska i stället gälla fullmäktige.

48 § Den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget får inte delta i

1. val av revisor för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten, eller
2. handläggningen av ärenden om ansvarsfrihet för verksamheten.

Detsamma gäller make, sambo, förälder, barn, syskon eller någon annan närstående till den redovisningsskyldige.

49 § Enskilda förtroendevalda mot vilka anmärkning kan riktas enligt 12 kap. 13 § får, trots vad som anges i 48 §, delta i fullmäktiges överläggningar, när revisionsberättelsen över den verksamhet som de har ansvaret för behandlas.

Ordföranden och vice ordföranden i en nämnd får också delta i fullmäktiges överläggning när verksamhet inom den egna nämnden behandlas.

Första och andra styckena gäller även om de förtroendevalda inte är ledamöter i fullmäktige.

Bordläggning och återremiss

50 § Ett ärende ska bordläggas eller återremitteras, om det begärs av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. Enkel majoritet krävs dock om ärendet tidigare bordlagts eller återremitterats på begäran av en minoritet.

För bordläggning eller återremiss i fråga om val krävs enkel majoritet. Ett ärende om extra val ska dock alltid bordläggas första gången det tas upp till behandling.

Motiveringen till ett beslut om återremiss ska bestämmas av de ledamöter som begärt återremittering. Vid flera motiveringar får ordföranden pröva vilken motivering som biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna.

51 § Ett bordlagt ärende ska behandlas på fullmäktiges nästa sammanträde, om fullmäktige inte beslutar något annat.

Hur ärendena avgörs

52 § Ordföranden ska se till att bara sådana ärenden avgörs som har tillkännagetts enligt 13 eller 14 §.

Ett brådskande ärende får dock avgöras om samtliga närvarande ledamöter beslutar det.

53 § När överläggningen har avslutats, lägger ordföranden fram förslag till beslut.

Förslagen ska utformas så, att de kan besvaras med ja eller nej.

Ordföranden redovisar därefter sin uppfattning om vad som har beslutats och bekräftar beslutet med ett klubbslag, om inte omröstning begärs.

54 § Om omröstning begärs, ska den ske öppet utom i ärenden som avser val eller anställning av personal.

55 § Utgången bestäms genom enkel majoritet, om inte något annat anges i denna lag eller annan författning.

56 § Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

I ärenden som avser val eller anställning av personal fattas beslutet dock genom lottning.

57 § Ordföranden ska vägra att lägga fram ett förslag till beslut, om ordföranden anser att förslaget innebär att ett nytt ärende väcks.

Ordföranden får vägra att lägga fram ett förslag till beslut, om ordföranden anser att förslaget skulle leda till ett beslut som strider mot lag eller annan författning. Fullmäktige får dock besluta att förslaget ändå ska läggas fram.

Proportionella val

58 § Om det begärs av det antal väljande som anges i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt ska följande val vara proportionella:

1. val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar,
2. val av revisorer som avses i 12 kap. 4 och 5 §§,
3. val av ledamöter och suppleanter i styrelsen för aktiebolag,
4. val av ledamöter och suppleanter i styrelsen för ekonomiska föreningar eller stiftelser, och
5. val av revisorer, revisorssuppleanter och lekmannarevisorer som ska granska styrelsens förvaltning i aktiebolag, ekonomiska föreningar och stiftelser.

Första stycket 1 ska inte gälla vid val till en nämnd som avses i 6 kap. 2 § 2, om två tredjedelar av de närvarande ledamöterna i fullmäktige vid inrättandet av nämnden har röstat för att ledamöter i nämnden ska väljas på någon annan grund än partipolitisk.

Interpellationer

59 § Interpellationer får ställas av ledamöterna och riktas till ordföranden i en nämnd eller en fullmäktigeberedning samt till de förtroendevalda i övrigt som fullmäktige bestämmer.

Fullmäktige får besluta att interpellationer får ställas endast till sådan förtroendevald som anges i 4 kap. 2 § första stycket.

60 § Interpellationerna ska ha ett bestämt innehåll och vara försedda med motivering.

61 § Interpellationer ska avse ämnen som hör till fullmäktiges, en nämnds eller en fullmäktigeberednings handläggning. De får dock inte avse ärenden som rör myndighetsutövning mot någon enskild.

Interpellationer bör ställas endast i angelägenheter av större intresse för kommunen eller landstinget.

62 § Fullmäktige beslutar utan föregående överläggning om en interpellation får ställas.

63 § Fullmäktige får besluta att ordföranden i en nämnd får överlåta besvarandet av en interpellation till en av fullmäktige utsedd ledamot i styrelsen för en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2-6 §§ eller till ordföranden i styrelsen eller annan nämnd i ett kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

Frågor

64 § För att hämta in upplysningar får ledamöterna ställa frågor. Bestämmelserna i 59 §, 61 § första stycket, 62 och 63 §§ ska då tillämpas.

En fråga ska ha ett bestämt innehåll. Den får vara försedd med en kort inledande förklaring.

När en fråga besvaras, får bara den som ställer frågan och den som svarar delta i överläggningen.

Protokollet

65 § Vid sammanträden ska protokoll föras på ordförandens ansvar.

66 § Protokollet ska redovisa vilka ledamöter och ersättare som har tjänstgjort och vilka ärenden som har handlagts.

67 § Protokollet ska för varje ärende redovisa

1. vilka förslag och yrkanden som har lagts fram och inte tagits tillbaka,
2. i vilken ordning ordföranden har lagt fram förslag till beslut,
3. genomförda omröstningar och resultaten av dem,
4. vilka beslut som har fattats,
5. vilka ledamöter som har deltagit i besluten och hur de har röstat vid öppna omröstningar, och
6. vilka reservationer som har anmälts mot besluten.

68 § I protokollet ska det anges vilka interpellationer och frågor som har ställts och vilka som har besvarats.

69 § Ett protokoll ska justeras senast fjorton dagar efter sammanträdet på det sätt som fullmäktige har bestämt.

70 § Bestämmelser om att justering av protokollet ska tillkännages på anslagstavlan finns i 8 kap. 12 §.

Arbetsordningen

71 § Fullmäktige ska anta en arbetsordning av vilken det ska framgå vad som i övrigt ska gälla för fullmäktiges sammanträden och handläggningen av ärenden.

72 § I arbetsordningen ska regleras

1. antalet ledamöter i fullmäktige,
2. när sammanträden ska hållas,
3. anmälan av hinder att delta i sammanträden,
4. inkallande av ersättare och deras tjänstgöring,

5. vem som ska föra ordet tills ordförande utsetts,
6. rätten att delta i fullmäktiges överläggningar,
7. förfarandet vid omröstningar,
8. handläggningen av motioner, interpellationer och frågor,
9. formerna för justeringen av protokollet, och
10. fullmäktigepresidiets arbetsuppgifter.

Om fullmäktige med stöd av 8 kap. 1 § har beslutat att medborgarförslag får väckas, ska arbetsordningen reglera hur sådana förslag ska handläggas.

Om fullmäktige har beslutat att ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans, ska arbetsordningen reglera i vilken utsträckning sådant deltagande får ske.

6 kap. Styrelsen och övriga nämnder

Uppgifter

1 § Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

2 § Fullmäktige ska, om inte något annat anges i lag eller annan författning, bestämma nämndernas verksamhetsområden och inbördes förhållanden. Fullmäktige får besluta

1. att en nämnd ska ha hand om en eller flera verksamheter i hela kommunen eller landstinget,
2. att en nämnd ska ha hand om en eller flera verksamheter för en del av kommunen eller landstinget,
3. att en nämnd ska ha hand om verksamheten vid en eller flera anläggningar, och
4. att en nämnd ska tillhandahålla tjänster åt en annan nämnd.

3 § Nämnderna beslutar i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om.

Nämnderna beslutar också i frågor som fullmäktige har delegerat till dem.

4 § Nämnderna bereder fullmäktiges ärenden och ansvarar för att fullmäktiges beslut verkställs.

5 § Nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de har fullgjort sådana uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem med stöd av 5 kap. 2 och 4 §§.

Fullmäktige ska besluta om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

6 § Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av 10 kap. 1 § har lämnats över till någon annan.

7 § En nämnd får inte bestämma om rättigheter eller skyldigheter för kommunen eller landstinget i ärenden där nämnden företräder kommunen eller landstinget som part.

En nämnd får inte heller utöva i lag eller annan författning föreskriven tillsyn över sådan verksamhet som nämnden själv bedriver.

Särskilt om styrelsens uppgifter

8 § Fullmäktige får besluta att styrelsen får fatta beslut om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet. Styrelsen får dock inte ges rätt att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning, tillämpningen av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda.

9 § Styrelsen ska i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

10 § Styrelsen ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 10 kap. 3-5 §§ är uppfyllda i fråga om sådana aktiebolag som avses i de bestämmelserna.

11 § Styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens eller landstingets utveckling och ekonomiska ställning.

Styrelsen ska också hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs.

12 § Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen eller landstinget begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter.

13 § Styrelsen ska särskilt

1. bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av fullmäktige, med de begränsningar som framgår av 5 kap. 29-33 §§,
2. ha hand om den ekonomiska förvaltningen,
3. verkställa fullmäktiges beslut, och
4. i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige har lämnat över till styrelsen.

14 § Fullmäktige får besluta att en annan nämnd än styrelsen helt eller delvis ska ha hand om förvaltningen och verkställigheten i fråga om egendom samt verkställigheten av fullmäktiges

beslut. Fullmäktige får också besluta att en annan nämnd helt eller delvis ska ha hand om sin egen medelsförvaltning.

15 § Styrelsen får själv eller genom ombud företräda kommunen eller landstinget i alla mål och ärenden, om inte någon annan ska göra det på grund av lag eller annan författning eller beslut av fullmäktige.

Detta gäller också mål där någon har begärt laglighetsprövning av fullmäktiges beslut, om inte fullmäktige beslutar att själv företräda kommunen eller landstinget i målet.

Ledamöter och ersättare

16 § Ledamöter och ersättare i en nämnd väljs av fullmäktige till det antal som fullmäktige bestämmer. I styrelsen ska antalet ledamöter och antalet ersättare vara minst fem.

Om ersättarna inte väljs proportionellt, ska fullmäktige bestämma i vilken ordning de ska tjänstgöra.

17 § Fullmäktige ska besluta om ersättarnas tjänstgöring i nämnderna.

Ersättarna ska underrättas om tid och plats för sammanträdena. Även ersättare som inte tjänstgör får närvara vid sammanträdena.

Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ersättarna ska ha rätt att delta i överläggningar och få sin mening antecknad i protokollet.

Mandattider

18 § Ledamöterna och ersättarna i styrelsen väljs för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter det år då val av fullmäktige har hållits i hela landet.

Fullmäktige får dock bestämma att styrelsens mandattid ska räknas från och med det fullmäktigesammanträde då valet hålls intill det sammanträde då val av styrelse hålls nästa gång. I ett sådant fall ska nyvalda fullmäktige välja styrelsen vid fullmäktiges första sammanträde.

19 § Fullmäktige bestämmer mandattiderna för andra nämnder än styrelsen.

20 § Om en ledamot avgår under mandattiden, ska fyllnadsval hållas.

Om ledamoten har utsetts vid ett proportionellt val, inträder i stället en ersättare i enlighet med den ordning som har bestämts för ersättarnas tjänstgöring.

Om fullmäktige har återkallat uppdragen för de förtroendevalda enligt 4 kap. 10 §, ska val av nya ledamöter och ersättare hållas.

Ordförande och vice ordförande (nämndens presidium)

21 § Fullmäktige ska bland nämndens ledamöter välja en ordförande och en eller två vice ordförande. Dessa utgör tillsammans nämndens presidium. Fullmäktige bestämmer tiden för uppdragen.

Om den politiska majoriteten i fullmäktige har förändrats på ett sådant sätt att det parti som nämndens ordförande företräder inte längre ingår i den politiska majoriteten, får fullmäktige välja ett nytt presidium.

22 § Fullmäktige bestämmer vem som ska fullgöra ordförandens uppgifter när varken ordföranden eller en vice ordförande kan tjänstgöra.

Tidpunkt för sammanträden

23 § Nämnderna bestämmer tid och plats för sina sammanträden.

Sammanträden ska hållas också om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

Deltagande på distans

24 § Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 §.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid nämndens sammanträde.

Offentlighet och närvarorätt vid nämndsammanträden

25 § En nämnds sammanträden ska hållas inom stängda dörrar. Nämnden får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige har medgett det.

Om fullmäktige har medgett det, får nämnden besluta att den eller de som har väckt ett ärende genom medborgarförslag får närvara när nämnden behandlar ärendet och delta i överläggningar men inte i besluten.

En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden

1. som avser myndighetsutövning, eller
2. i vilka det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess hos nämnden.

26 § En nämnd får kalla en ledamot eller en ersättare i fullmäktige, en annan nämnd eller beredning, en revisor, en anställd hos kommunen eller landstinget eller en särskild sakkunnig att närvara vid ett sammanträde med nämnden för att lämna upplysningar.

Den som har kallats till ett sammanträde får, om nämnden beslutar det, delta i överläggningarna men inte i besluten.

Beslutsförhet

27 § En nämnd får handlägga ärenden endast om fler än hälften av ledamöterna är närvarande.

Jäv

28 § En förtroendevald är jävig, om

1. saken angår honom eller henne själv eller hans eller hennes make, sambo, förälder, barn eller syskon eller någon annan närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för den förtroendevalde själv eller någon närstående,
2. han eller hon eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,
3. ärendet rör tillsyn över sådan kommunal verksamhet som han eller hon själv är knuten till,
4. han eller hon har fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon i saken, eller
5. det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hans eller hennes opartiskhet i ärendet.

29 § Om det är uppenbart att frågan om opartiskhet saknar betydelse, ska nämnden bortse från jäv.

30 § En förtroendevald som är jävig i ett ärende hos en nämnd får inte delta eller närvara vid handläggningen av ärendet. Den förtroendevalde får dock vidta åtgärder som inte någon annan kan utföra utan att handläggningen försenas avsevärt.

Den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne ska självmant uppges det.

Har det uppkommit en fråga om jäv mot en förtroendevald och har någon annan inte trätt i dennes ställe, ska nämnden snarast besluta i jävsfrågan. Den som jävet gäller får delta i prövningen av jävsfrågan endast om nämnden annars inte är beslutsför och någon annan inte kan tillkallas utan olägligt uppskov.

31 § Om ett ärende hos en nämnd berör ett aktiebolag där kommunen eller landstinget äger minst hälften av aktierna eller en stiftelse där kommunen eller landstinget utser minst hälften av styrelseledamöterna, ska den som handlägger ärendet inte anses jävig enligt 28 § 2 eller 5 enbart på grund av att han eller hon är ställföreträdare för bolaget eller stiftelsen eller på något annat sätt är knuten dit. Detta gäller inte när en nämnd handlägger ärenden som avser myndighetsutövning mot enskilda.

Den som handlägger ett ärende hos en nämnd ska inte heller anses jävig enligt 28 § 5 enbart på grund av att han eller hon tidigare har deltagit i handläggningen av ärendet hos en annan nämnd.

32 § Ett beslut om jäv får överklagas endast i samband med överklagande av det beslut genom vilket nämnden avgör ärendet.

Hur ärendena avgörs

33 § I fråga om förfarandet när en nämnd fattar beslut ska 5 kap. 53-56 §§ tillämpas.

För bordläggning av ett ärende i en nämnd krävs det enkel majoritet.

34 § Ett ärende som väckts genom medborgarförslag ska om möjligt handläggas så att ärendet kan avgöras inom ett år från det att det väcktes i fullmäktige.

En nämnd som handlägger sådana ärenden ska minst en gång om året informera fullmäktige om de beslut som fattats i ärendena. Nämnden ska även informera om de ärenden som inte har avgjorts inom den tid som anges i första stycket.

Protokollet

35 § Vid ett sammanträde ska protokoll föras.

I fråga om hur protokollet ska föras, protokollets innehåll, justering av protokollet och hur justeringen ska tillkännages ska 5 kap. 65-67 och 69 §§ och 8 kap. 12 § tillämpas.

Delgivning

36 § Delgivning med en nämnd sker med ordföranden eller med den som enligt ett reglemente eller ett särskilt beslut är behörig att ta emot delgivningar.

Delegering av ärenden

37 § En nämnd får uppdra åt presidiet, ett utskott, en ledamot eller ersättare att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. En nämnd får även uppdra åt en anställd att besluta enligt 7 kap. 5-8 §§.

38 § Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

39 § En nämnd får uppdra åt ordföranden, eller en annan ledamot som nämnden har utsett, att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas.

Anmälan av beslut

40 § Nämnden ska besluta i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 37 § ska anmälas till den. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.

Sådana beslut som avses i 39 § ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Utskott

41 § En nämnds beslutanderätt får enligt 37 § delegeras till ett utskott. Ett utskott kan också ha till uppgift att bereda nämndens ärenden.

42 § En nämnd ska välja utskott bland ledamöterna och ersättarna i nämnden. Bestämmelserna i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt ska då tillämpas.

Val till nämndberedningar

43 § Nämnden får till nämndberedning välja även andra än förtroendevalda.

Reglementen

44 § Fullmäktige ska anta reglementen om nämndernas verksamhet och arbetsformer.

7 kap. Anställda

Direktören

1 § Styrelsen ska utse en direktör. Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen.

Styrelsen får besluta att direktören ska ha en annan benämning.

2 § Styrelsen ska i en instruktion fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Instruktionen ska också fastställa direktörens övriga uppgifter.

Valbarhetshinder för anställda

3 § Direktören är inte valbar till förtroendeuppdrag i kommunen, landstinget eller kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

Den som är chef för en förvaltning som hör till en nämnds verksamhetsområde får inte väljas till ledamot eller ersättare i nämnden.

Jäv

4 § I fråga om jäv för de anställda ska bestämmelserna i 6 kap. 28-32 §§ tillämpas.

Delegering av ärenden

5 § En nämnd får uppdra åt en anställd hos kommunen eller landstinget att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 38 §.

6 § Om en nämnd med stöd av 5 § uppdrar åt en förvaltningschef inom nämndens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen eller landstinget att fatta beslutet.

7 § Om en nämnd med stöd av 5 § uppdrar åt en anställd att besluta på nämndens vägnar, får nämnden ställa upp villkor som innebär att brukarna av nämndens tjänster ska ges tillfälle att lägga fram förslag eller att yttra sig, innan beslutet fattas.

Nämnden får också bestämma att en anställd får fatta beslut endast om företrädare för brukarna har tillstyrkt beslutet.

Anmälan av beslut

8 § Nämnden ska besluta om i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 5 och 6 §§ ska anmälas till den. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.

Skyldighet att lämna upplysningar

9 § Bestämmelser om de anställdas skyldighet att lämna upplysningar vid fullmäktiges sammanträden och till revisorerna finns i 5 kap. 41 § och 12 kap. 9 § första stycket.

Personalföreträdare

10 § Företrädare för de anställda (personalföreträdare) utses särskilt för varje nämnd bland de anställda, i första hand bland dem som är anställda inom nämndens verksamhetsområde.

Högst tre personalföreträdare och en ersättare för var och en av dem får finnas för varje nämnd.

11 § Personalföreträdarna utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer som kommunen eller landstinget har kollektivavtal med.

12 § Personalföreträdare får, i den omfattning som anges i 13-16 §§, närvara vid sammanträden med andra nämnder än styrelsen.

Närvarorätt saknas dock vid revisorernas sammanträden, i patientnämnder, valnämnder och överförmyndarnämnder.

13 § Personalföreträdarna har rätt att närvara vid en nämnds behandling av ärenden som rör förhållandet mellan kommunen eller landstinget som arbetsgivare och dess anställda. Nämnden får i enskilda fall besluta att personalföreträdarna får närvara även vid behandlingen av andra ärenden.

14 § Personalföreträdarna har inte rätt att närvara vid handläggning av

1. ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, såvida inte ärendet rör en obestämd krets av enskilda,
2. förhandlingar med en arbetstagarorganisation,
3. uppsägningar av kollektivavtal,
4. arbetskonflikter,
5. rättstvister mellan kommunen eller landstinget och en arbetstagarorganisation, eller
6. ärenden som avser beställning eller upphandling av varor och tjänster.

15 § Personalföreträdarna har rätt att delta i nämndens överläggningar men inte i besluten.

16 § Med iakttagande av bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) är en nämnd skyldig att lämna personalföreträdarna de upplysningar som behövs för deras verksamhet.

17 § I fråga om jäv för personalföreträdare i nämnden ska bestämmelserna i 6 kap. 28-32 §§ tillämpas.

Personalföreträdaren ska dock inte anses jävig enligt 6 kap. 28 § 5 enbart på grund av att han eller hon

1. är förtroendeman eller funktionär hos en arbetstagarorganisation som har intressen att bevaka i ärendet, eller
2. har företrätt organisationen som förtroendeman eller funktionär i en sådan förhandling i ärendet som har ägt rum enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

18 § Personalföreträdarna ska kallas till sammanträden på samma sätt som gäller för ledamöterna i nämnden. Ersättarna ska endast kallas när de ska tjänstgöra som personalföreträdare.

19 § Beslut som fattas vid ett sammanträde som personalföreträdarna har tillträde till blir inte ogiltiga på grund av att personalföreträdarna eller någon av dem inte har kallats till sammanträdet.

Partssammansatta organ

20 § Fullmäktige får inrätta partssammansatta organ för sådana ärenden som rör förhållandet mellan kommunen eller landstinget som arbetsgivare och dess anställda eller, i fråga om en gemensam nämnd, förhållandet mellan de samverkande kommunerna eller landstingen som arbetsgivare och deras anställda. Detta gäller dock inte om något annat följer av lag eller annan författning.

De partssammansatta organen ska inom en nämnds verksamhetsområde svara för beredning, förvaltning och verkställighet av de ärenden som fullmäktige har bestämt enligt första stycket.

21 § Fullmäktige ska fastställa ett partssammansatt organs uppgifter, sammansättning, mandattid och verksamhetsformer i ett reglemente.

22 § Partssammansatta organ får inte avgöra frågor som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet.

De får inte heller avgöra ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild.

23 § Ett partssammansatt organ ska bestå av företrädare för dels kommunen eller landstinget, dels de anställda.

Kommunens eller landstingets företrädare väljs av fullmäktige eller, om fullmäktige bestämmer det, av en nämnd.

De anställdas företrädare utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer som kommunen eller landstinget har slutit kollektivavtal med om partssammansatta organ.

24 § För partssammansatta organ ska följande bestämmelser tillämpas:

1. 4 kap. 27 § om reservation,
2. 6 kap. 28-32 §§ om jäv, och
3. 5 kap. 65-67 och 69 §§ och 8 kap. 12 § om hur protokollet ska föras, protokollets innehåll, justering av protokollet och hur justeringen ska tillkännages.

25 § En nämnd inom vars verksamhetsområde ett partssammansatt organ har tillsatts får återkalla uppdrag som har lämnats över till organet, om det finns synnerliga skäl för det.

8 kap. Delaktighet och insyn

Medborgarförslag

1 § Den som är folkbokförd i kommunen eller i en kommun inom landstinget får, om fullmäktige har beslutat det, väcka ärenden i fullmäktige (medborgarförslag). Detsamma gäller unionsmedborgare som avses i 1 kap. 5 § andra stycket.

Folkinitiativ

2 § Ärende om att hålla folkomröstning i en viss fråga får i fullmäktige väckas av minst tio procent av de röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmarna enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar (folkinitiativ). Initiativet ska vara skriftligt, ange den aktuella frågan samt innehålla initiativtagarnas egenhändiga namnteckningar, uppgifter om när namnteckningarna gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser.

Vid beräkningen av antalet initiativtagare ska endast de räknas med som har skrivit under initiativet under den sexmånadersperiod som föregått inlämnandet.

Brukarinflytande

3 § Nämnderna ska verka för att samråd sker med dem som brukar deras tjänster.

Självförvaltningsorgan

4 § Fullmäktige får besluta att en nämnd får uppdra åt ett självförvaltningsorgan under nämnden att helt eller delvis sköta driften av en viss anläggning eller en viss institution, om inte något annat följer av lag eller annan författning. Fullmäktige får i ett sådant fall även besluta att nämnden får uppdra åt självförvaltningsorganet att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda eller som i övrigt avses i 6 kap. 38 § får dock inte delegeras till ett självförvaltningsorgan.

5 § Nämnden ska fastställa självförvaltningsorganets uppgifter, sammansättning, arbetsformer och mandattid.

De beslut som självförvaltningsorganet fattar med stöd av uppdrag enligt 4 § ska anmälas till nämnden på det sätt som nämnden bestämmer.

6 § Ett självförvaltningsorgan ska bestå av företrädare för dem som brukar anläggningen eller institutionen och de anställda där. Företrädarna för sådana brukare ska vara fler än dem som företräder de anställda.

Nämnden väljer på förslag av brukarna de ledamöter och ersättare som ska företräda brukarna och på förslag av de anställda dem som ska företräda de anställda.

7 § De ledamöter och ersättare som företräder brukarna har rätt till den ledighet från sina anställningar som behövs för uppdraget och de ekonomiska förmåner som fullmäktige bestämt för de förtroendevalda.

8 § En nämnd får helt eller delvis återkalla ett uppdrag som har getts till ett självförvaltningsorgan eller en enskild ledamot, om det finns särskilda skäl för det.

Anslagstavlan

9 § Varje kommun och landsting ska på sin webbplats ha en anslagstavla. Anslagstavlan ska vara lättillgänglig och kunna särskiljas från övrigt innehåll på webbplatsen.

Kommuner och landsting ska i sina lokaler eller på annan plats ge allmänheten möjlighet att ta del av innehållet på anslagstavlan.

10 § Anslagstavlan ska innehålla

1. tillkännagivanden om fullmäktiges sammanträden,
2. tillkännagivanden av justerade protokoll,
3. tillkännagivanden av delegationsbeslut som inte ska anmälas till en nämnd,
4. justerade protokoll i den utsträckning kommunen eller landstinget bestämmer och det inte strider mot lag eller annan författning, och
5. upplysningar om hur beslut kan överklagas enligt 13 kap.

Anslagstavlan ska även innehålla kungörelser, tillkännagivanden eller annan information som med stöd av lag eller annan författning ska meddelas på anslagstavlan.

När en handling, som anslagits med stöd av andra stycket, varit anslagen under föreskriven tid ska den som begärt åtgärden få ett bevis om det.

11 § Anslagstavlan får utöver det som anges i 10 § endast innehålla tillkännagivanden om styrelsens och övriga nämnders sammanträden samt beslutsunderlag inför fullmäktiges, styrelsens och övriga nämnders sammanträden.

Tillkännagivande av protokoll

12 § Senast andra dagen efter det att protokollet har justerats ska justeringen tillkännages på anslagstavlan. Av tillkännagivandet ska det framgå var protokollet finns tillgängligt samt vilken dag det har tillkännagetts. Tillkännagivandet får inte tas bort från anslagstavlan före överklagandetidens utgång enligt 13 kap. 5 § första stycket.

Kommunala föreskrifter

13 § Kommunala föreskrifter ska kungöras genom att det på kommunens eller landstingets anslagstavla tillkännages att protokollet för de beslutade föreskrifterna har justerats.

Gällande kommunala föreskrifter ska finnas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller landstingets webbplats. De ska där vara samlade i kommunens eller landstingets

författningssamling eller på något annat sätt. Innehållet i samlingen ska framgå av ett register eller någon annan förteckning på webbplatsen.

Första och andra styckena gäller inte om

1. det i lag eller annan författning anges att föreskrifterna ska kungöras eller göras tillgängliga på något annat sätt, eller
2. föreskrifterna på grund av sekretess inte får lämnas ut till var och en.

Insyn i budgeten

14 § Styrelsens förslag till budget ska hållas tillgängligt för allmänheten på kommunens eller landstingets webbplats från och med tillkännagivandet av det sammanträde med fullmäktige då budgeten ska fastställas.

Insyn i årsredovisningen

15 § Årsredovisningen ska hållas tillgänglig för allmänheten på kommunens eller landstingets webbplats från och med tillkännagivandet av det sammanträde med fullmäktige då årsredovisningen ska godkännas.

16 § Fullmäktige får bestämma att allmänheten får ställa frågor om årsredovisningen vid ett sammanträde med fullmäktige.

Insyn i privata utförares verksamhet

17 § Bestämmelser om allmänhetens insyn i verksamhet som genom avtal lämnas över från en kommun, ett landsting eller ett helägt kommunalt bolag till en privat utförare finns i 10 kap. 3 och 9 §§.

Information till enskilda

18 § När enskilda kan välja mellan olika utförare av en nämnds tjänster ska nämnden lämna information om samtliga utförare, om inte annat framgår av lag eller annan författning.

Sådan information ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

9 kap. Kommunal samverkan

Kommunalförbund

Bildande av kommunalförbund

1 § Ett kommunalförbund enligt 3 kap. 8 § bildas genom att förbundsmedlemmarnas fullmäktige antar en förbundsordning. Förbundsmedlemmarna kan också i förbundsordningen ange en senare tidpunkt vid vilken kommunalförbundet ska bildas.

Bestämmelser som ska tillämpas för kommunalförbund

2 § Om inget annat anges eller följer av bestämmelserna om kommuner och landsting i denna lag, tillämpas dessa även för kommunalförbund.

När ett kommunalförbund har hand om en angelägenhet som det finns bestämmelser om i en särskild författning, ska den författningens bestämmelser om kommuner eller landsting tillämpas för förbundet.

Om det i någon annan författning finns särskilda bestämmelser om kommunalförbund för ett visst ändamål, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

Beslutande församling, förbundsstyrelse och övriga organ

3 § I ett kommunalförbund ska det som beslutande församling finnas ett förbundsfullmäktige eller en förbundsdirektion.

Ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen väljs av förbundsmedlemmarnas fullmäktige enligt vad som anges i förbundsordningen.

Varje förbundsmedlem ska vara representerad i den beslutande församlingen med minst en ledamot och en ersättare. Antalet ersättare ska vara lika många som antalet ledamöter.

4 § Den beslutande församlingen väljs för fyra år, om inte en kortare mandattid anges i förbundsordningen.

Mandattiden räknas från och med den 1 januari året efter det år då val av fullmäktige har hållits i hela landet, om inte annat anges i förbundsordningen.

5 § Den beslutande församlingen ska tillsätta en förbundsstyrelse. Om ett förbund är organiserat med förbundsdirektion, ska direktionen också vara förbundsstyrelse.

Den beslutande församlingen ska tillsätta de organ som utöver förbundsstyrelsen behövs för att fullgöra kommunalförbundets uppgifter.

Förbundsordningen

6 § Förbundsordningen ska ange

1. kommunalförbundets namn och den ort där förbundet ska ha sitt säte samt förbundets medlemmar och ändamål,
2. förbundets organisation, organens uppgifter och inbördes förhållanden samt om interimsgörande får inrättas och om förbundsstyrelsen ska få vara ställföreträdare för förbundsfullmäktige,
3. antalet ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen och hur förbundsmedlemmarna ska vara representerade samt mandattiden i de fall som anges i 4 §,
4. antalet revisorer och deras mandattid,
5. i fråga om förbund med förbundsdirektion, på vilket sätt som revisorer ska utses,
6. om en förbundsmedlem ska ha rätt att väcka ärenden i den beslutande församlingen,
7. om det för beslut ska krävas kvalificerad majoritet i den beslutande församlingen och för vilka ärenden detta ska gälla,
8. om en förtroendevald hos en förbundsmedlem som inte är ledamot i den beslutande församlingen ska ha rätt att delta vid sammanträden enligt 5 kap. 40 §,

9. om en förtroendevald hos en förbundsmedlem som inte är ledamot eller ersättare i förbundsstyrelsen eller någon annan nämnd ska ha sådan närvarorätt som anges i 4 kap. 28 §,
10. på vilken webbplats förbundets anslagstavla ska finnas,
11. förbundsmedlemmarnas andelar i förbundets tillgångar och skulder och fördelningen av förbundets kostnader mellan medlemmarna,
12. förbundsmedlemmarnas styrning av och insyn i förbundets ekonomi och verksamhet,
13. riktlinjer om förbundets budgetprocess,
14. om allmänheten ska ha rätt att ställa frågor om årsredovisningen vid ett sammanträde och i så fall förutsättningarna för detta,
15. förfarandet vid en förbundsmedlems utträde ur förbundet,
16. förutsättningarna för och förfarandet vid förbundets likvidation och upplösning samt grunderna för skifte av förbundets behållna tillgångar när förbundet upplöses,
17. ordningen för att lösa tvister mellan förbundet och dess medlemmar, och
18. ordningen för att bestämma ekonomiska förmåner till ledamöterna och ersättarna i den beslutande församlingen samt, i fråga om förbund med förbundsdirektion, till revisorerna.

Ledamöter och ersättare

7 § En förbundsmedlem får till ledamot eller ersättare i den beslutande församlingen välja endast den som är ledamot eller ersättare i förbundsmedlemmens fullmäktige.

Ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen och andra nämnder samt revisorer väljs bland dem som har rösträtt vid val till någon av förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

Proportionella val

8 § Om det begärs av det antal väljande som anges i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt ska val av ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen samt revisorer vara proportionella.

Om inte något annat följer av förbundsordningen ska det som sägs i första stycket tillämpas när den beslutande församlingen väljer ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen, andra nämnder och de beslutande organens beredningar samt revisorer.

Budgetprocessen

9 § Det som sägs om budgetprocessen i 11 kap. 8 och 10 §§ gäller inte kommunalförbund.

10 § I kommunalförbund med förbundsdirektion ska det sammanträde vid vilket budgeten fastställs vara offentligt. Sammanträdet ska tillkännages på kommunalförbundets anslagstavla minst en vecka före sammanträdesdagen.

Förbundsmedlemmarnas ekonomiska ansvar

11 § Om ett kommunalförbund saknar tillgångar för att betala en skuld, är förbundsmedlemmarna skyldiga att fylla bristen. Varje medlem ska skjuta till så stor del av bristen som svarar mot medlemmens andel i skulden efter de grunder som anges i förbundsordningen.

Revision

12 § Det som sägs om val av revisorer i 12 kap. 4 och 5 §§ gäller inte för kommunalförbund.

I kommunalförbund med förbundsfullmäktige väljs revisorer av förbundsfullmäktige. I kommunalförbund med förbundsdirektion väljs revisorer enligt vad som anges i förbundsordningen.

13 § I kommunalförbund med förbundsdirektion ska revisorerna lämna en revisionsberättelse till var och en av förbundsmedlemmarnas fullmäktige. Det som sägs om fullmäktige i 5 kap. 24, 25, 32 och 49 §§ ska för sådana förbund gälla förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

14 § Om en förbundsdirektion tillsatt en eller flera nämnder, ska revisorerna lämna en särskild revisionsberättelse som avser nämndernas verksamhet till förbundsdirektionen.

Direktionen prövar om ansvarsfrihet ska beviljas eller inte för de nämnder som den tillsätter.

15 § Revisorer i ett kommunalförbund är skyldiga att på begäran lämna upplysningar till de förtroendevalda revisorerna i varje kommun eller landsting som är medlem i kommunalförbundet. Skyldigheten gäller upplysningar om

1. kommunalförbundets angelägenheter, och
2. sådana juridiska personer som omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och till vilka kommunalförbundet enligt 10 kap. 2-6 §§ lämnat över skötseln av en kommunal angelägenhet.

Folkomröstning

16 § Kommunalförbund får inte anordna folkomröstning eller anlita valnämnden i en kommun som är förbundsmedlem.

Anslagstavlan

17 § Det som anges om fullmäktige och styrelsen i bestämmelserna om anslagstavlan i 8 kap. 9-11 §§ ska i stället avse förbundsfullmäktige, förbundsdirektion och förbundsstyrelsen.

Utträde

18 § En förbundsmedlem har rätt att utträda ur ett kommunalförbund.

Uppsägningstiden ska vara tre år, om inte en kortare tid anges i förbundsordningen.

Gemensam nämnd

Tillsättande av gemensam nämnd

19 § Fullmäktige får besluta att en nämnd ska vara gemensam med en annan kommun eller ett annat landsting.

20 § En gemensam nämnd tillsätts i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen och ingår i denna kommuns eller detta landstings organisation.

Uppgifter

21 § Kommuner och landsting får genom en gemensam nämnd fullgöra uppgifter enligt 3 kap. 4 §.

En gemensam nämnd får fullgöra uppgifter för vilka det enligt lag eller annan författning ska finnas en eller flera nämnder i varje kommun eller landsting. Uppgifter som kommun- eller landstingsstyrelsen har vid höjd beredskap enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap får dock inte fullgöras av en gemensam nämnd.

22 § En gemensam nämnds uppgifter ska närmare preciseras i en överenskommelse mellan de berörda kommunerna och landstingen.

Bestämmelser som ska tillämpas för gemensam nämnd

23 § Det som gäller för en nämnd enligt denna lag ska, om inget annat sägs, även tillämpas för en gemensam nämnd.

Ledamöter och ersättare

24 § Ledamöter och ersättare väljs av fullmäktige i de samverkande kommunerna och landstingen. Var och en av de samverkande kommunerna och landstingen ska vara representerade i den gemensamma nämnden med minst en ledamot och en ersättare. Antalet ersättare ska vara lika många som antalet ledamöter.

Ekonomiska förmåner

25 § Förtroendevalda i en gemensam nämnd har rätt till ersättning av den kommun eller det landsting som har valt dem.

Budget

26 § Budgeten upprättas av den kommun eller det landsting som har tillsatt nämnden. Budgeten ska upprättas efter samråd med de övriga samverkande kommunerna och landstingen.

Rätt till upplysningar

27 § Fullmäktige i en kommun eller ett landsting som bildat en gemensam nämnd har rätt att begära upplysningar från nämnden. Ordföranden och vice ordföranden i nämnden samt de anställda i de samverkande kommunerna och landstingen är skyldiga att lämna upplysningar vid fullmäktiges sammanträden, om det inte finns något hinder mot det på grund av sekretess.

Närvarorätt för personalföreträdare

28 § Företrädare för anställda i kommuner eller landsting som samverkar i en gemensam nämnd får i den omfattning som anges i 7 kap. 13-16 §§ närvara vid sammanträden med den gemensamma nämnden.

Interpellationer och frågor

29 § Ledamöter i fullmäktige i kommuner eller landsting som bildat en gemensam nämnd får ställa interpellationer om nämndens handläggning. För att hämta in upplysningar får ledamöterna ställa frågor. Interpellationer och frågor ska riktas till nämndens ordförande.

Delegering av ärenden

30 § En gemensam nämnd får, utöver vad som anges i 7 kap. 5 §, även under samma förutsättningar uppdra åt en anställd i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen att besluta på nämndens vägnar.

31 § Om en gemensam nämnd med stöd av 7 kap. 5 § uppdrar åt en förvaltningschef inom nämndens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen eller landstinget eller i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen att fatta beslutet.

Tillkännagivande av protokoll

32 § Justeringen av en gemensam nämnds protokoll ska tillkännages på var och en av de samverkande kommunernas och landstingens anslagstavlor.

Reglemente

33 § Reglementet för en gemensam nämnd ska antas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Revision

34 § En gemensam nämnd ska granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Ansvarsfrihet och anmärkning

35 § Fråga om ansvarsfrihet och om anmärkning för en gemensam nämnd ska prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet

36 § Särskilda bestämmelser om gemensam nämnd finns i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet.

10 kap. Överlämnande av kommunala angelägenheter

Överlämnande

1 § Fullmäktige i kommuner eller landsting får, om det inte i lag eller annan författning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd, besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person eller en enskild individ.

Om skötseln av angelägenheten innefattar myndighetsutövning, får den lämnas över endast om det finns stöd för det i lag.

Kommunala bolag

Definitioner

2 § Med ett helägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier.

Med ett delägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag eller handelsbolag där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan.

Överlämnande till helägda bolag

3 § Om en kommun eller ett landsting med stöd av 1 § lämnar över skötseln av en kommunal angelägenhet till ett helägt kommunalt bolag, ska fullmäktige

1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utse samtliga styrelseledamöter,
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas,
5. utse minst en lekmannarevisor, och
6. se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

Överlämnande till delägda bolag

4 § Innan skötseln av en kommunal angelägenhet lämnas över till ett delägt kommunalt bolag, ska fullmäktige se till att bolaget blir bundet av de villkor som avses i 3 § i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

I delägda kommunala bolag som inte omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), ska fullmäktige verka för att allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

Lekmannarevisorer

5 § Till lekmannarevisor i hel- eller delägda kommunala bolag ska fullmäktige utse någon av de revisorer som valts enligt 12 kap. 4 §.

Kommunala stiftelser och föreningar

6 § Det som anges i 3 § 1-4 och 6 gäller också när kommunen ensam eller landstinget ensamt bildar en stiftelse för en kommunal angelägenhet. Fullmäktige ska även utse minst en revisor i en sådan stiftelse. Till revisor i stiftelsen ska fullmäktige utse någon av de revisorer som valts enligt 12 kap. 4 §.

Det som anges i 4 § gäller också en förening där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan och en stiftelse som kommunen eller landstinget bildar tillsammans med någon annan för en kommunal angelägenhet.

Det som anges i 3 § om bolagsordningen ska vid tillämpningen av första och andra styckena i stället avse stadgarna i en förening och stiftelseförordnandet eller stiftelseurkunden i en stiftelse.

Privata utförare

7 § Med en privat utförare avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet enligt 1 §. Med en privat utförare avses inte ett hel- eller delägt kommunalt bolag och inte heller en sådan stiftelse eller förening som avses i 6 §.

8 § När skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare, ska kommunen eller landstinget kontrollera och följa upp verksamheten.

9 § Om en kommun eller ett landsting sluter avtal med en privat utförare, ska kommunen eller landstinget genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

11 kap. Ekonomisk förvaltning

Mål för den ekonomiska förvaltningen

1 § Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget. Om kommunen eller landstinget har en sådan resultatutjämningsreserv som avses i 14 §, ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av den.

Medelsförvaltningen

2 § Kommuner och landsting ska förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses.

3 § Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för medelsförvaltningen.

4 § Fullmäktige ska utöver vad som följer av 3 § besluta om riktlinjer för förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser. I riktlinjerna ska det anges hur medlen ska förvaltas. Tillåten risk vid placering av medlen ska då fastställas. Det ska också anges hur uppföljning och kontroll av förvaltningen ska ske.

Budgetens innehåll

5 § Kommuner och landsting ska varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår).

Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Undantag från andra stycket får göras

1. i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk enligt 14 §, eller
2. om det finns synnerliga skäl.

6 § I budgeten ska skattesatsen och anslagen anges. Av budgeten ska det vidare framgå hur verksamheten ska finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut. De finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges.

Budgeten ska även innehålla en plan för verksamheten under budgetåret. I planen ska det anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Budgeten ska också innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Budgetåret ska då alltid vara periodens första år. Planen ska innehålla sådana finansiella mål som anges i första stycket.

7 § Fullmäktige får besluta att inte anvisa några medel till en nämnd.

Budgetprocessen

8 § Förslag till budget ska upprättas av styrelsen före oktober månads utgång. Förslag till budget för revisorernas verksamhet ska upprättas av fullmäktiges presidium senast vid samma tidpunkt.

Om det finns särskilda skäl för det, får budgetförslaget upprättas i november månad. I så fall ska styrelsen före oktober månads utgång föreslå skattesatsen för den kommunalskatt eller landstingsskatt som ingår i den preliminära inkomstskatten under det följande året.

9 § Styrelsen bestämmer när övriga nämnder senast ska lämna in sina särskilda budgetförslag till styrelsen.

10 § Budgeten fastställs av fullmäktige före november månads utgång.

De år då val av fullmäktige har hållits i hela landet ska budgeten fastställas av nyvalda fullmäktige.

11 § Om budgeten på grund av särskilda skäl inte kan fastställas före november månads utgång, ska fullmäktige ändå fastställa skattesatsen och, i förekommande fall, avgiftssatsen för begravningsavgiften enligt 9 kap. begravningslagen (1990:1144) inom denna tid.

Budgeten ska därefter fastställas före december månads utgång. Fullmäktige får då fastställa en annan skatte- eller avgiftssats än den som har bestämts tidigare.

Reglering av balanskravsresultat

12 § Om balanskravsresultatet enligt 4 kap. 3 a § lagen (1997:614) om kommunal redovisning för ett visst räkenskapsår är negativt, ska det regleras under de närmast följande tre åren.

Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske.

Beslut om reglering ska fattas senast i budgeten det tredje året efter det år då det negativa balanskravsresultatet uppkom.

13 § Fullmäktige får besluta att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras om det finns synnerliga skäl.

Resultatutjämningsreserver

14 § Kommuner och landsting får till en resultatutjämningsreserv reservera medel som får användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 4 kap. 3 a § lagen (1997:614) om kommunal redovisning, som överstiger

1. en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, eller
2. två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, om kommunen eller landstinget har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Utgiftsbeslut under budgetåret

15 § Om fullmäktige beslutar om en utgift under löpande budgetår, ska beslutet också innefatta en anvisning om hur utgiften ska finansieras.

Delårsrapport

16 § Fullmäktige ska behandla minst en delårsrapport som upprättats enligt 9 kap. 1 § lagen (1997:614) om kommunal redovisning.

Räkenskaper

17 § Styrelsen och övriga nämnder ska fortlöpande föra räkenskaper över de medel som de förvaltar.

18 § Styrelsen bestämmer när övriga nämnder senast ska redovisa sin medelsförvaltning under föregående budgetår till styrelsen.

Årsredovisning

19 § När styrelsen har fått övriga nämnders redovisningar, ska den upprätta en årsredovisning.

20 § Årsredovisningen ska lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

21 § Årsredovisningen ska godkännas av fullmäktige. Det ska ske innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet enligt 5 kap. 24 §.

Förbud mot pantsättning

22 § Kommuner och landsting får inte upplåta panträtt i sin egendom till säkerhet för en fordran.

Vid förvärv av egendom får de dock överta betalningsansvaret för lån som tidigare har tagits upp mot säkerhet av panträtt i egendomen.

Underrättelse om skattesats

23 § Bestämmelser om skyldighet för styrelsen att underrätta vissa myndigheter om skattesatsen och om avgiftssatsen för begravningsavgiften finns i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Bestämmelser om kommunal redovisning

24 § Bestämmelser om bokföring och årsredovisning finns i lagen (1997:614) om kommunal redovisning.

12 kap. Revision

Revisorernas uppgifter

1 § Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom nämndernas eller fullmäktigeberedningarnas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts i juridiska personer enligt 10 kap. 2-6 §§, även verksamheten i de juridiska personerna.

Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Om revisorerna i sin granskning finner att det föreligger misstanke om att brott av förmögenhetsrättslig karaktär förövats eller om att allmän förvaltningsdomstols avgörande åsidosatts, ska de anmäla förhållandet till berörd nämnd. Om nämnden efter en sådan anmälan inte vidtar åtgärder utan oskäligt dröjsmål, är revisorerna skyldiga att rapportera det till fullmäktige. Revisorerna får dock avstå från att anmäla misstanke om brott till fullmäktige om nämnden funnit att det inte föreligger en sådan misstanke.

2 § Revisorerna ska bedöma om resultaten i den delårsrapport som enligt 11 kap. 16 § ska behandlas av fullmäktige och årsredovisningen är förenliga med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av delårsrapporten och årsredovisningen.

3 § Revisorernas granskning omfattar inte ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild i andra fall än

1. när handläggningen av sådana ärenden har vållat kommunen eller landstinget ekonomisk förlust,
2. när granskningen gäller hur nämnderna verkställer egna gynnande beslut enligt lagen

(1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och socialtjänstlagen (2001:453),
3. när granskningen gäller hur nämnderna verkställer avgöranden av allmänna
förvaltningsdomstolar, eller
4. när granskningen sker från allmänna synpunkter.

Val av revisorer

4 § Under de år då val av fullmäktige har hållits i hela landet ska nyvalda fullmäktige välja revisorer för granskning av verksamheten under de fyra följande åren.

5 § Vid en samlad revision av hela verksamheten ska minst fem revisorer väljas.

Vid en särskild revision för granskning av en viss eller vissa nämnders verksamhet ska minst fem revisorer väljas för varje nämnd eller grupp av nämnder.

6 § Om en revisor avgår under mandattiden får fullmäktige hålla fyllnadsval för återstoden av denna tid.

Revisorernas ställning

7 § Varje revisor fullgör sitt uppdrag självständigt.

Sakkunnigt biträde

8 § Revisorerna ska i sin granskning biträdas av sakkunniga som de själva väljer och anlitar i den omfattning som behövs för att fullgöra granskningen enligt god revisionssed.

Lekmannarevisorer som utses med stöd av 10 kap. 3 och 4 §§ ska i sin granskning biträdas av sakkunniga som de själva väljer och anlitar i den omfattning som behövs för att fullgöra uppdraget enligt god sed vid detta slag av granskning.

De sakkunniga ska ha den insikt och erfarenhet av kommunal verksamhet som fordras för att kunna fullgöra uppdraget.

Revisorernas rätt till information

9 § Nämnderna, fullmäktigeberedningarna, de enskilda ledamöterna och ersättarna i dessa, samt de anställda är skyldiga att lämna revisorerna de upplysningar som behövs för revisionsarbetet.

De ska också ge revisorerna tillfälle att när som helst inventera de tillgångar som nämnderna eller fullmäktigeberedningarna har hand om och ta del av de räkenskaper och andra handlingar som berör deras verksamhet.

Revisorernas förvaltning

10 § Revisorerna svarar själva för den förvaltning som har samband med revisionsuppdraget, om inte fullmäktige bestämmer något annat.

11 § De beslut som revisorerna fattar om sin förvaltning och om jäv ska tas upp i protokoll.

Bestämmelserna i 5 kap. 65-67 och 69 §§ och 8 kap. 12 § om hur protokollet ska föras, protokollets innehåll, justering av protokollet och hur justeringen ska tillkännages, ska tillämpas också på revisorernas protokoll.

Revisionsberättelse

12 § Revisorerna ska varje år till fullmäktige lämna en berättelse med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående budgetåret. De sakkunnigas rapporter ska bifogas revisionsberättelsen.

Granskningsrapport enligt 10 kap. 5 § aktiebolagslagen (2005:551) som har lämnats för ett aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § ska också bifogas revisionsberättelsen.

Revisionsberättelsen för sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget ingår i ska också bifogas revisorernas berättelse utom i det fall som avses i 9 kap. 13 §. Vidare ska revisionsberättelsen för aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk förening och stiftelse till vilken kommunen eller landstinget lämnat över skötseln av en kommunal angelägenhet enligt 10 kap. 2-6 §§ bifogas revisionsberättelsen.

13 § Anmärkningar får riktas mot

1. nämnder och fullmäktigeberedningar, och
2. de enskilda förtroendevalda i sådana organ.

Anledningen till anmärkningen ska anges i revisionsberättelsen.

Revisionsberättelsen ska också innehålla ett särskilt uttalande om huruvida ansvarsfrihet tillstyrks eller inte.

Jäv

14 § I fråga om jäv för en revisor ska bestämmelserna i 6 kap. 28 § om jäv tillämpas.

15 § Från jäv ska bortses när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse.

16 § En revisor som är jävig i ett ärende får inte delta eller närvara vid behandlingen av ärendet. Revisorn får dock vidta åtgärder som inte någon annan kan utföra utan att behandlingen försenas avsevärt.

En revisor som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne ska självant uppges det.

Har det uppkommit en fråga om jäv mot någon av revisorerna ska de gemensamt och snarast besluta i jävsfrågan. Den som jävet gäller får delta i prövningen av jävsfrågan endast om revisorerna annars inte är beslutsföra och någon annan inte kan tillkallas utan olägligt uppskov.

17 § Ett beslut om jäv får överklagas endast i samband med överklagande av det beslut genom vilket ärendet avgörs.

Revisionsreglemente

18 § Fullmäktige får anta ett reglemente om revisionen.

13 kap. Laglighetsprövning

Vem som får överklaga

1 § Varje medlem av en kommun eller ett landsting har rätt att få lagligheten av kommunens eller landstingets beslut prövad genom att överklaga beslutet till förvaltningsrätten.

Lagligheten av en gemensam nämnds beslut får överklagas på samma sätt av varje medlem av de samverkande kommunerna och landstingen.

Lagligheten av ett kommunalförbunds beslut får överklagas på samma sätt av varje medlem av de kommuner eller landsting som ingår i kommunalförbundet samt av förbundsmedlemmarna.

Vilka beslut som får överklagas

2 § Följande beslut får överklagas:

1. beslut av fullmäktige eller den beslutande församlingen i ett kommunalförbund,
2. beslut av en nämnd eller ett partssammansatt organ, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art,
3. beslut av förbundsstyrelsen eller en annan nämnd eller ett partssammansatt organ i ett kommunalförbund, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art, och
4. sådana beslut av revisorerna som avses i 12 kap. 11 §.

3 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte om det i lag eller annan författning finns särskilda bestämmelser om överklagande.

Hur besluten överklagas

4 § Ett beslut överklagas skriftligt.

I överklagandet ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och de omständigheter som överklagandet grundas på.

Överklagandet ska ges in till förvaltningsrätten.

Tiden för överklagande

5 § Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på kommunens, landstingets eller kommunalförbundets anslagstavla att protokollet över beslutet justerats. Tiden för överklagande av en gemensam nämnds beslut räknas från det att tillkännagivandet skett på anslagstavlor i samtliga samverkande kommuner och landsting.

Tillkännagivandet av protokollsjusteringen måste finnas på anslagstavlan under hela överklagandetiden för att tiden ska löpa ut.

6 § Om överklagandet före överklagandetidens utgång har kommit in till kommunen, landstinget eller kommunalförbundet i stället för till förvaltningsrätten, ska överklagandet ändå prövas. Detsamma gäller när överklagandet av en gemensam nämnds beslut kommit in till någon av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Grunder för upphävande av besluten

7 § Vid prövningen av överklagandet får domstolen inte beakta andra omständigheter än sådana som klaganden har hänvisat till före överklagandetidens utgång.

8 § Ett överklagat beslut ska upphävas, om

1. det inte har kommit till på lagligt sätt,
2. beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen eller landstinget,
3. det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller
4. beslutet annars strider mot lag eller annan författning.

Första stycket 3 och 4 gäller inte beslut enligt 11 kap. 5 § andra och tredje styckena samt 12 och 13 §§ och beslut om att använda medel från en resultatutjämningsreserv enligt 14 §.

Domstolen får inte ersätta det överklagade beslutet med något annat beslut.

9 § Om ett fel har saknat betydelse för ärendets utgång, behöver beslutet inte upphävas. Detsamma gäller om beslutet har förlorat sin betydelse till följd av senare inträffade förhållanden.

Handläggningen i domstol

10 § Vid tillämpningen av förvaltningsprocesslagen (1971:291) ska kommunen, landstinget, den gemensamma nämnden eller kommunalförbundet anses som part.

11 § Ett föreläggande enligt 5 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) får inte gälla sådana brister som består i att det i överklagandet inte anges de omständigheter som överklagandet grundas på.

Bestämmelsen i 29 § förvaltningsprocesslagen om rätt att utan yrkande besluta till det bättre för enskild ska inte tillämpas.

12 § Bestämmelser om hur förvaltningsrättens beslut överklagas finns i förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

13 § Om förvaltningsrättens eller kammarrättens beslut har gått klaganden emot, får endast klaganden överklaga beslutet.

Om förvaltningsrätten eller kammarrätten har upphävt ett beslut eller förbjudit att det verkställs, får domstolens beslut överklagas av kommunen eller landstinget och av deras medlemmar.

Om förvaltningsrätten eller kammarrätten har upphävt ett beslut av ett kommunalförbund eller en gemensam nämnd eller förbjudit att det verkställs, får domstolens beslut överklagas av förbundet eller av nämnden, liksom av varje kommun och landsting som är medlem i förbundet eller samverkar i nämnden och av deras medlemmar.

När beslut får verkställas

14 § Ett beslut som kan överklagas enligt detta kapitel får verkställas innan det fått laga kraft om inte särskilda skäl talar mot det. Vid bedömningen ska särskild hänsyn tas till om verkställigheten av beslutet kommer att kunna rättas.

Rättelse av verkställda beslut

15 § Om ett beslut har upphävts genom ett avgörande som fått laga kraft och om beslutet redan har verkställts, ska det organ som har fattat beslutet se till att verkställigheten av det rättas i den utsträckning som det är möjligt. Ett beslut om rättelse ska meddelas utan oskäligt dröjsmål.

Övergångsbestämmelser

2017:725

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

2. Bestämmelserna i 4 kap. 5 § 1 om att en revisor inte är valbar till ledamot eller ersättare i fullmäktige och bestämmelserna i 6 kap. 16 § första stycket om antalet ersättare i styrelsen tillämpas första gången efter det att det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet.

3. Genom lagen upphävs

a) kommunallagen (1991:900), och

b) lagen (1970:462) om vissa anslag på kommuns anslagstavla.

4. Den upphävda kommunallagen gäller fortfarande för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

5. Fram till dess att det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet gäller den upphävda kommunallagen i fråga om

a) sådana underställda nämnder som fullmäktige beslutat om före ikraftträdandet, och

b) bestämmelserna om att fullmäktige får föreskriva att en lokal nämnd inte får väcka ärenden i fullmäktige.

- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [LinkedIn](#)
- [Google+](#)
- [E-post](#)

• Kontakt

Frågor om riksdagen och EU?

Ring 020-349 000

E-post: riksdagsinformation@riksdagen.se

Växeln

08-786 40 00

• Besök riksdagen

Riksdagen är öppen för dig som vill besöka debatter och utfrågningar, gå på guidade visningar eller delta i studiebesök.

[Hitta till riksdagen](#)

Hitta rätt entré och se vad som är viktigt att tänka på vid besök.

• Följ & prenumerera

- [Kalendern](#)
- [Prenumerera via e-post](#)
- [Prenumerera på kalendern](#)
- [RSS](#)
- [Twitter](#)
- [Utvecklingsbloggen](#)
- [Riksdagens öppna data](#)
- [Sveriges riksdags EU-information](#)

• Övriga länkar

- [Press](#)
- [Lärare](#)
- [Riksdagsbiblioteket](#)
- [Beställ & ladda ned](#)
- [Lediga jobb](#)
- [Om webbplatsen](#)
- [Kakor](#)
- [Lyssna](#)
- [Lättläst](#)
- [Teckenspråk](#)
- [In English](#)
- [Other languages](#)
- [Till toppen](#)

All offentlig makt i Sverige utgår från folket och riksdagen är folkets främsta företrädare.

<http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/>

Stäng

926A2AD0	
----------	--

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum

2018-02-07

Dnr

2018/39

Hid

Vård och omsorgsförvaltningen
Eva Gustafsson
förvaltningschef

Verksamhetsplan gällande Personliga ombud i Simrishamn/Sjöbo/Tomelilla kommuner år 2018

Vård och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner verksamhetsplanen och lägger denna till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Föreligger verksamhetsplan gällande Personliga ombud i Simrishamn/Sjöbo/Tomelilla kommuner år 2018.

Beslutsunderlag

Verksamhetsplan gällande Personliga ombud i Simrishamn/Sjöbo/Tomelilla kommuner år 2018.

Vård och omsorgsförvaltningen

Eva Gustafsson
förvaltningschef
0416-27180

Verksamhetsplan gällande Personliga ombud i Simrishamn/Sjöbo/Tomelilla kommuner år 2018

- Kompetenshöjning via utbildning.
Vi kommer fortsättningsvis att delta i de utbildningstillfällen som är relevanta för vår yrkesroll. Vi kommer även att delta i nätverksmöten för PO i Skåne en gång på våren och en gång på hösten, samt vid den årliga nationella konferensen som anordnas av YPOS, Yrkesföreningen för personliga ombud Sverige.
- Avsätta regelbunden tid för rapportering av brister.
- Samtliga ombud har en önskan om att gå utbildningen, **"Att möta och hantera hot och våld på jobbet"** samt uppdatering av lagstiftning.
- En önskan att ha en planeringsdag/teamdag per termin
- Vid behov kommer ombuden fortsatt att hjälpa varandra över kommungränserna. Detta för att verksamheterna ska kunna fungera så optimalt som möjligt.
- Vi kommer att fortsätta med extern handledning var tredje vecka.
- Vi kommer vid behov att träffas för intern handledning.

Med denna verksamhetsplan kommer vi förhoppningsvis medverka till en ökad livskvalitet för våra klienter och minskade kostnader för våra kommuner.

Simrishamn den 10 januari 2018

Bertil Jönsson

Susie Svensson

Stefan Vendel

Anna Halonen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum

2018-02-07

Dnr

2018/41

Hid

Vård och omsorgsförvaltningen

Gunilla Lynghed

Administrativ chef vård och
omsorgsförvaltningen

Ansökan om stimulansmedel för ökad bemanning inom äldreomsorgen 2018

Vård och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner rekvisition av stimulansmedel 2018 med maxbeloppet 4 077 020 kr.

Sammanfattning av ärendet

Regeringen har givit socialstyrelsen i uppdrag att administrera, fördela medel och löpande följa upp en tillfällig satsning på ökad bemanning inom äldreomsorgen under åren 2015-2018. Syftet med stimulansmedlen är att skapa ökad trygghet och kvalitet för den enskilde.

Socialstyrelsen har nu kommit med anvisningar för rekvisition av stimulansmedel för ökad bemanning inom äldreomsorgen 2018 innebärande att Sjöbo kommun kan rekvirera max 4 077 020 kr. Stimulansmedelen får användas till personalkostnader som genererats under perioden 1 januari – 31 december 2018. Till stimulansmedlen är kopplat ett antal ska- respektive bör-krav som kommunen har att ta hänsyn till vid nyttjande av stimulansbidraget. Ett av kraven är att personalkostnaderna skall avse de personal-kategorier som arbetar nära de äldre.

Vård- och omsorgsnämnden har rekvirerat statsbidraget även 2015-2017 och detta finansierar bl a ökad nattbemanning, bemanning demensboende, kvalitetsansvarig sjuksköterska. Statsbidrag 2018 kommer att användas till fortsatt finansiering av tjänsterna som inrättats med stöd av bidraget under 2015-2016.

Beslutsunderlag

Socialstyrelsens anvisningar för rekvisition av stimulansmedel för ökad bemanning inom äldreomsorgen 2018.

Rekvisition Sjöbo.

Vård och omsorgsförvaltningen

Gunilla Lynghed

Administrativ chef vård och omsorgsförvaltningen
0416-27234

Anvisningar för rekvisition av stimulansmedel för ökad bemanning inom äldreomsorgen 2018

Bidragets storlek

Statsbidraget omfattar 1 995 000 000 kronor för år 2018. Fördelningen utgår från den sk. standardkostnaden för äldreomsorg i det kommunala utjämnings-systemet. Beloppen framgår av bilagan Fördelningsnyckel 2018.

Vilka kan ta del av medlen?

Varje kommun får i egenskap av huvudman för sin och enskilda utförares verksamhet rekquirera medel enligt ovan. Kommunerna har ett ansvar att se till att alla äldre som behöver hjälp får sina behov tillgodosedda, oavsett vem som utför vården och omsorgen. Kommunerna ansvarar för att informera enskilda utförare som bedriver kommunal verksamhet på uppdrag av kommunen om möjligheten att ta del av stimulansmedlen. Kommunen avgör hur medlen ska disponeras mellan verksamheterna. Både hemtjänst och särskilt boende kan omfattas.

Vad kan ni använda medlen till?

Regeringen anser att äldre kvinnor och män ska ha tillgång till en likvärdig och jämlik äldreomsorg av hög kvalitet oavsett kön, etnisk bakgrund och var de bor. Det är en grundläggande förutsättning för den svenska äldreomsorgen. Stimulansmedlen är avsedda för att öka bemanningen inom den av kommunen finansierade vården och omsorgen om äldre. Syftet är att skapa ökad trygghet och kvalitet för den enskilde. En ökad bemanning kan skapa utrymme för personalen att tillbringa mer tid med den enskilde men också ge större möjligheter för personalen att gemensamt utveckla verksamheten. I linje med de utmaningar som Socialstyrelsen tidigare har påtalat¹ är det önskvärt med en stabil personalförsörjning, som i sin tur bidrar till en ökad kontinuitet i vården och omsorgen om de äldre. Det kan t.ex. ske genom att nyanställa på heltid eller möjliggöra en ökad sysselsättningsgrad i deltidstjänster. Villkoren för att använda statsbidraget är indelade i ska- och börkrav. Skakraven är obligatoriska medan börkraven är rekommendationer. Eventuella avvikelser från börkraven ska förklaras vid redovisningen av medelsanvändningen.

Skakrav

- Stimulansmedlen får endast rekquireras av kommunen som huvudman för sin egen och enskilda utförares verksamhet.
- Stimulansmedlen ska rekquireras senast den 31 oktober 2018.

¹ Socialstyrelsen (2015) Redovisning av uppdraget att utforma en satsning på ökad bemanning inom äldreomsorgen (dnr 5.4-11376/2015)

- Stimulansmedlen får endast användas till personalkostnader som genererats under perioden 1 januari–31 december 2018. Med personalkostnader avses här löner, lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar och avtalspensioner.
- Stimulansmedlen får endast användas till personalkostnader för personal som utför stöd och omvårdnad i den av kommunen finansierade vården och omsorgen om äldre.
- Personalkostnaderna får endast avse de personalkategorier som arbetar nära de äldre.
- Kommunerna ansvarar för att informera enskilda utförare som bedriver kommunal verksamhet på uppdrag av kommunen om möjligheten att ta del av stimulansmedlen.²
- Varje kommun ska återskatta till Socialstyrelsen hur 2018 års medel har använts.
- Kommunerna ska återbetala stimulansmedel som inte förbrukats inom given tid, eller som inte använts enligt villkoren.

Börkrav

- Stimulansmedlen bör användas för vårdbiträden, undersköterskor, sjuksköterskor, fysioterapeuter, arbetsterapeuter, dietister samt arbetsledare på verksamhetsnivå.
- Stimulansmedlen bör användas för anställning av personal som har adekvat utbildning³ och erfarenhet.
- Vid brist på utbildad eller erfaren personal bör arbetsgivaren erbjuda introduktion, handledning och en planering för utbildning av nyanställda för att säkerställa att personalrekryteringen står i relation till kvalitets- och kompetenskravet i socialtjänstlagen (2001:453).

När kan ni använda medlen?

Socialstyrelsen betalar ut medlen under år 2018 och de kan användas till personalkostnader som genererats under perioden 1 januari–31 december 2018.

² Avvikelser från detta skakrav kan i vissa fall accepteras och därmed inte föranleda återbetalningsskyldighet.

³ Med adekvat utbildning för vårdbiträden och undersköterskor avses här:

- Utbildning enligt den äldre studieordningen:
 - den äldre undersköterskeutbildningen om 32 eller 40 veckor, 31 veckors specialkurs,
 - utbildning till skötare i psykiatrisk vård, vårdinriktad kompletteringskurs,
 - tvåårig vårdlinje,
 - mentalskötarutbildning, två eller tre terminer.
- Den äldre gymnasieutbildningen, dvs. treårig omvårdnadslinje eller omvårdnadsprogrammet (kurser om minst 1 350 gymnasiepoäng i karaktärsämnen).
- Den nya studieordningen enligt Vård- och omsorgsprogrammet GY 2011 (kurser om minst 1 400 gymnasiepoäng i programgemensamma karaktärsämnen samt programfördjupning inom geriatrik/gerontologi).
- Vissa specialistkompetenser t.ex. äldrepedagog, Silviasystrar eller personal med högskoleutbildning inom vård- eller omsorgsområdet, som tjänstgör som omsorgspersonal.

Se även Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2011:12) om grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre och *Omvårdnadslyftet – Slutredovisning av regeringens kompetenssatsning 2011–2014*.

Villkor för statsbidraget

Villkoren för att använda statsbidraget är indelade i ovan nämnda ska- och börkrav som bygger på regeringens beslut om satsningen den 25 juni 2015 (S2015/4099/FST) och regleringsbrevet den 17 december 2015 (III:18) och den 18 december 2017 (II:8). Skakraven är obligatoriska medan börkraven är rekommendationer. Eventuella avvikelser från börkraven ska förklaras vid redovisningen av medelsanvändningen.

Hur får ni del av medlen?

Varje kommun får i egenskap av huvudman för sin och enskilda utförare verksamhet rekquirera medel genom den blankett som Socialstyrelsen tillhandahåller i ett e-postutskick till varje kommun. Av bilagan Fördelningsnyckel 2018 framgår hur mycket pengar som varje kommun maximalt kan rekquirera för 2018. Endast **en rekvisition per kommun** ska lämnas till Socialstyrelsen. Rekvisitionen ska ha kommit in till myndigheten senast den **31 oktober 2018** och medlen utbetalas vanligtvis inom 15 arbetsdagar. Rekvisitionen ska vara undertecknad av behörig företrädare för respektive kommun.

Vi rekommenderar att varje kommun skapar ett separat konto för stimulansmedlen för att enkelt kunna spåra alla transaktioner och underlätta redovisningen.

Kommunerna föreslås vid behov träffa överenskommelser med enskilda utförare om hanteringen och redovisningen av stimulansmedlen.

Vad gäller för återrapportering och återbetalning av medel?

Varje kommun ska **senast den 4 februari 2019** redovisa till Socialstyrelsen hur 2018 års stimulansmedel har använts enligt ett frågeformulär som Socialstyrelsen tillhandahåller senast i december 2018. Redovisningen kommer i huvudsak att innehålla samma slags frågor som för 2017. Varje kommun behöver utse och meddela en kontaktperson för statsbidraget samt underrätta Socialstyrelsen om kontaktpuppgifterna ändras under satsningens gång.

Om ni inte har använt hela stimulansbidraget under perioden 1 januari–31 december 2018 ska ni återbetala återstoden till Socialstyrelsen. Ni kan också bli återbetalningsskyldiga om medlen inte används i enlighet med skakraven. Socialstyrelsen hämtar in faktureringsuppgifter via rekvisitionsblanketten.

Bakgrund

Regeringen gav den 25 juni 2015 (S2015/4099/FST) Socialstyrelsen i uppdrag att fördela stimulansmedel för ökad bemanning inom den av kommunen finansierade vården och omsorgen om äldre. Förutsatt att riksdagen beviljar medel för ändamålet avser regeringen att till bemanningssatsningen avsätta totalt 7 miljarder kronor, varav 1 miljard kronor år 2015 och 2 miljarder kronor årligen under åren 2016–2018. Genom regleringsbrevet den 20 december 2016 (II:7 S2016/07779/RS) har medel avsatts för satsningen år 2018. Statskontoret fick i december 2015 i uppdrag att följa upp styrningen, utformningen och arbetssätten i satsningen (S2015/08192/FST). I detta uppdrag beskrivs målet som att höja

kvaliteten inom äldreomsorgen, öka tryggheten för äldre kvinnor och män samt förbättra förutsättningarna för en jämställd, likvärdig och jämlik äldreomsorg i hela landet. En motsvarande skrivning finns i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1).

Mer information

Bevaka uppdateringar om statsbidraget på <https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/>.

Kontaktpersoner

Ylva Gårdhagen	ylva.gardhagen@socialstyrelsen.se	075-247 39 11
Anna Ahlm (uppföljning)	anna.ahlm@socialstyrelsen.se	075-247 34 15

Ref: mfalk

Rekvisition av stimulansmedel för 2018 för ökad bemanning inom äldreomsorgen

Endast en rekvisition per kommun ska lämnas. Den ifyllda och undertecknade blanketten ska ha kommit in senast den 31 oktober 2018 till:
Socialstyrelsen, Ekonomienheten, 106 30 Stockholm.

Betalningsmottagare	Sjöbo Kommun Vård och omsorgsförvaltningen
Organisationsnummer	212000 - 1090
Utdelningsadress	Gamla Torget 10
Postnummer	27580
Ort	Sjöbo
Belopp	☒ Markera med ett kryss om kommunen vill rekvirera det belopp som framgår av bilagan Fördelningsnyckel 2018 Ange i kronor önskat belopp om kommunen i stället vill rekvirera ett <i>lägre</i> belopp än ovan: kr
Bidraget utbetalas till (välj ett av två alternativ)	Plusgiro nr:
	Bankgiro nr: 662-7574
Betalningsreferens (max 10 tecken)	Ref 120001
Uppgifter för ev. fakturering av återbetalning	Fakturaadress: Box 54, 275 22 SJÖBO Faktura-id/ref för ev. återbetalning 2018: Ref 120001
Kontaktperson för uppföljning av bidragets användning (ev. ändringar ska löpande meddelas till Socialstyrelsen)	Eva Gustafsson
Befattning kontaktperson	Förvaltningschef
Telefon kontaktperson	0416-27180
E-post kontaktperson	eva.gustafsson@sjobo.se

Ort och datum	Sjöbo 2018-02-21	
Underskrift av behörig företrädare för kommunen		
Namnförtydligande	Berit Lundström	Eva Gustafsson
Befattning	Ordförande vård- och omsorgsn	Förvaltningschef

Till Socialstyrelsens ekonomienhet: Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9, anslaget 4:5, anslagsposten 5.

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum Dnr

2018-02-07

Hid

Vård och omsorgsförvaltningen

Gunilla Lyngghed

Administrativ chef vård och
omsorgsförvaltningen**Verksamhetsberättelse vård och omsorgsnämnden 2017****Vård och omsorgsförvaltningens förslag till beslut**

1. Verksamhetsberättelse för 2017 fastställs enligt bilaga till protokollet och överlämnas till kommunstyrelsen.

2. Vård- och omsorgsnämnden ansöker om att få investeringsmedel enligt följande överfört till 2018 års budget:

- 1 700 000 kr, projekt 863 Fordon äldreomsorg,

- 180 000 kr, projekt 862 Fordon funktionsnedsatta

Då avtal avseende inköp av bilar blev försenat, kunde endast enstakaplanerade fordon bytas ut under 2017 och anslaget behöver därför föras över till 2018.

- 81 300 kr, projekt 854 mindre inventarier äldreomsorg avseende planerade inköp som blev försenade, och därför inte levererade under 2017, dels möbler till Rosenlund, 35 000 kr samt ombyggnad soprum på Kärran, 46 300 kr.

Sammanfattning av ärendet

Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsberättelse avseende 2017 skall lämnas till ekonomiavdelningen 2018-02-16 och beslutas i vård- och omsorgsnämnden senast den 13 mars.

Årets resultat innebär ett underskott på totalt 2,5 mnkr, där både Äldreomsorg (-1,4 mnkr), och Verksamhet för personer med funktionsnedsättning (-1,2 mnkr) har underskott gentemot budget medan Måltidsverksamhet skola/förskola har ett mindre överskott (+0,1 mnkr).

Inom äldreomsorgen är det främst vissa enheter inom särskilt boende som har underskott medan underskottet inom verksamhet för personer med funktionsnedsättning främst finns inom kommunens egna LSS-boende.

Beslutsunderlag

Förslag till verksamhetsberättelse 2017.

Vård och omsorgsförvaltningen

Gunilla Lyngghed

Administrativ chef vård och omsorgsförvaltningen
0416-27234

Verksamhetsberättelse

2017

Vård- och omsorgsnämnden

Totalt för nämnden

Ekonomi

Miljoner kronor	Utfall 2015	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017
Intäkter	107,9	109,7	112,1	113,5
Kostnader	373,9	381,5	407,1	411
Nettokostnader	266,0	271,8	295	297,5
Kommunbidrag	266,7	280,4	295	295
Resultat	0,7	8,6	0	-2,5

Årets resultat innebär ett underskott på totalt 2,5 mnkr, där både Äldreomsorg (-1,4 mnkr) , och Verksamhet för personer med funktionsnedsättning (-1,2 mnkr) har underskott gentemot budget medan Måltidsverksamhet skola/förskola har ett mindre överskott (+0,1 mnkr).

Inom äldreomsorgen är det främst vissa enheter inom särskilt boende som har underskott medan underskottet inom verksamhet för personer med funktionsnedsättning främst finns inom kommunens egna LSS-boende.

Vård- och omsorgsnämnden har arbetat med och försätter under 2018 arbeta med följande åtgärder för att nå budget i balans:

Inom särskilt boende beror underskotten dels på hög sjukfrånvaro dels på att inflyttade kunder har ett stort omvårdnadsbehov som periodvis kräver personalförstärkningar.

Ansvariga chefer arbetar på kort sikt med arbetsmiljön, planeringssystem, rehabiliteringssamtal och ytterligare utredning av sjukfrånvaro. Insatser från Nova är etablerade.

På lång sikt arbetar förvaltningen med att kvalitetssäkra introduktion av timanställda, rutiner vid sjukskrivning, utbildning i ergonomi, omsorg om personer med psykisk ohälsa och kognitiv svikt.

Inom Gruppboende/ bostad med särskilt service har påbörjats översyn över överensstämmelsen mellan beslut – genomförandeplaner och utförda insatser. Digitala planeringssystem motsvarande det som används i hemtjänst ska implementeras i verksamheterna. Förstärkningar av personalbemanningen ska förankras hos enhetschef som i sin tur förankrar hos verksamhetschef.

Bemanningen har justerats i budget 2018 och nya scheman börjar gälla i slutet av januari 2018.

Uppföljning av bemanning och vikariatetimer intensifieras under 2018.

Personalresursen

Förvaltningen har under året skapat en bemanningsenhet med uppgift att dels rekrytera och ansvara för timanställda, dels att bemanna tillfälliga vakanser bland baspersonal inom samtliga verksamheter.

Arbetet med sjukfrånvaro har under året lett till att sjukskrivningarna i vissa arbetsgrupper har sänkts påtagligt, men problematiken kvarstår oförändrad i vissa arbetsgrupper. Sjukskrivningar har även drabbat gruppen enhetschefer under året. Samverkan med företagshälsovården har inletts och kommer att konkretiseras under 2018.

Det föreligger fortsatt stor risk för vakanser inom vissa yrkeskategorier och en konkurrens mellan arbetsgivare inom sydost vilket också medför risk för löneglidning. Personalomsättningen har varit högre än vanligt under året.

INRIKTNINGSMÅL	INDIKATOR	RESULTAT	
		2016	2017
● Sjöbo kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare	● Andelen personal som upplever Sjöbo kommun som en bra arbetsgivare ska öka.	80%	
● En god arbetsmiljö	● Frisknärvaron i Sjöbo kommun ska vara högre än genomsnittet för Sveriges kommuner.	27,14%	28,38
✗ Tydlig och konkurrenskraftig lönepolitik	✗ Sjöbo kommun ska, i de olika yrkeskategorierna, ha en medianlön som ligger i nivå med övriga kommuner i Skåne.	29	36

Ingen ny medarbetarundersökning är genomförd under 2017.

Vård- och omsorgsförvaltningen hade en frisknärvaro på 27,14% 2016. Frisknärvaron inom förvaltningen har under 2017 ökat till 28,38%.

Dock har sjukfrånvaron inom Vård- och omsorgsförvaltningen under samma period ökat från 7,87% 2016 till 8,22% 2017.

Äldreomsorg

Under 2017 har förvaltningen präglats av de förändringar av ansvar som föranletts av det nya hälso- och sjukvårdsavtalet och förändringarna i betalningsansvar som följer av lagen "Trygg och säker hemgång". Samtliga ovanstående ger ett ökat ansvar för förvaltningen genom att sjukvårdande behandlingar ska utföras i den egna bostaden istället för på sjukhus och att planeringstiden för de kunder som kommer hem efter sjukhusvistelse kortas från fem vardagar till tre kalenderdagar.

Begreppet äldreomsorg har under året diskuterats då bilden blivit alltmer missvisande. Förvaltningens kunder omfattar flera personer som är under 65 år som dels fått insatser i den egna bostaden, dels flyttat till särskilt boende.

Årets viktigaste händelser

Planering vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård

Planeringsarbetet för att effektivisera mottagandet av kunder som kommer hem från sjukhus har pågått under 2017 och under förutsättning att inga vakanser uppstår finns goda förutsättningar att klara uppdraget trots kortare planeringstid.

Ökad sjukfrånvaro

Sjukskrivningar bland enhetschefer har skapat oro.Handledning, och utbildningsinsatser har satts in för att analysera situationen och ge underlag för att vidta åtgärder. Skapandet av bemanningsenhet har varit ett sätt att minska belastningen på enhetschefer. Arbetet kommer att fortsätta under 2018.

Ett av förvaltningens särskilda boende har under året genomfört ett förbättringsarbete med extern handledning och regelbundna workshops. Arbetet har pågått under hela 2017 och gett goda resultat i mätning av trivsel och samarbete men hitintills syns ingen effekt på sjukfrånvaro.

Hot och våld

Förvaltningen har stora utmaningar inom arbetsmiljöområdet, andelen tillbudsanmälningar som gäller hot ökar liksom anmälningar om våld. Hoten kommer från kunder men också närstående och anmälningarna om våld handlar ofta om personer med kognitiv svikt som knuffar eller slår i omvårdnadssituationen. Arbetet med att skapa handlingsplaner för hur omvårdnadsarbetet ska genomföras för att minska risken pågår på arbetsplatserna. Förvaltningen har gjort fem polisanmälningar under året.

Kunskapsspridning avseende egenvård

Förvaltningens rehabiliteringsverksamhet har under året synliggjort sitt arbete genom tidningsartiklar, öppet hus, träningsprogram på hemsidan mm. Syftet med detta är att sprida budskap om att egenvård kan bidra till självständighet och minska risk för fall.

Ökat behov av demensplatser

Under året syns en tydlig trend avseende efterfrågan på särskilda boendeformer, personer med kognitiv svikt klarar inte av att bo hemma med insatser från hemtjänst utan efterfrågar särskilda boenden med demensinriktning. Personer som klarar att planera sin dag, att vänta på hemtjänst och att larma tycks föredra att stanna kvar i sin egen bostad trots att man har behov av besök flera gånger dagligen. Detta gör att förvaltningen planerar för omvandling av särskilda boendeplatser till platser med demensinriktning under 2018

Digitalisering

Digitaliseringsarbetet har pågått under 2017 och bland annat resulterat i att samtliga särskilda boende nu har tillgång till wifi i gemensamma och allmänna utrymme.

Arbetet med införandet av nytt verksamhetssystem har präglat året och gett upphov till mycket extraarbete men kommer att leda till mera professionell dokumentation med bedömningar, mål och uppföljning.

Ökat antal luncher

Måltidsverksamhetens luncher har ökat både inom restauranger och matdistribution

Måluppfyllelse

		RESULTAT	
INRIKTNINGSMÅL	INDIKATOR	2016	2017
✗ Ett gott liv och en aktiv fritid	✗ Nöjd-Medborgar-Index ska förbättras.	62	61
	✗ Respektive verksamhet ska förbättra Nöjd-Kund-Index.	93	90
✓ Tillgänglighet och delaktighet	✓ Nöjd-Inflytande-Index ska förbättras.	38	42
✓ Mångfald och valfrihet	✓ Antalet externa aktörer ska öka.	2	3
✗ Fortsatt satsning på "de gröna näringarna"	✗ Andelen avtal med små-och medelstora livsmedelsföretag ska öka.	5	5
✗ Ett livskraftigt näringsliv	✗ Andelen kommunala verksamheter som konkurrensutsätts enligt lagen om offentlig upphandling/ anbud ska öka.	3	3
✓ Samverkan med forskning och utbildning	✓ Samarbete med forskning, utbildning och innovatörer ska öka.	1	2

Förvaltningen har lyckats få flera externa aktörer inom hemtjänst. Inom måltidsverksamheten är ett av livsmedelsföretagen stationerade i sydöstra Skåne och fyra i Skåne. Måltidsverksamheten har ett flertal upphandlingar under 2018. Försök att konkurrensutsätta restaurangen på Kärnan har ännu inte lyckats.

Individens behov i centrum IBIC har införts i sin helhet under 2017 i samband med nytt verksamhetssystem.

Ekonomi analys

Det ekonomiska utfallet inom äldreomsorgen har stadigt försämrats under året, från ett prognostiserat överskott i delårsrapport 1 på 1,2 mkr, utfall i nivå med budget i prognosen i oktober och till slutligt utfall 1,2 mnkr underskott.

Underskottet är störst inom särskilt boende, och här har underskottet ökat från 2,0 mnkr i oktober till 2,9 mnkr vid årets slut. Underskottet är främst hänförligt till ett par boenden där bl a hög sjukfrånvaro medfört höga kostnader. En annan bidragande orsak har varit högre bemanning än budgeterat för att anpassa verksamheten till kunder med specifika behov.

På vissa boenden har lediga platser tillfälligt använts till korttidsboende, då det varit fullt på korttidsplatserna.

Hemtjänstvolymerna har ökat under året, men verksamheten visar även vid året slut överskott med ca 1 mnkr.

Upphandling av tvätt av arbetskläder är försenad och innebär ett tillfälligt överskott under 2017.

Antalet personer 65- med insatser enligt socialtjänstlagen har ökat under 2017, liksom antalet invånare 65 år och äldre. Samtliga åldersgrupper har ökat och totalt finns det vid årets slut ca 90 personer fler än beräknat i resursfördelningen i budgetramen 2017. De områden där ökningen först märks är bistånd i form av trygghetslarm samt insatser från fysioterapeuter och arbetsterapeuter med bl a ökade kostnader för tekniska hjälpmedel, (underskott ca 0,4 mnkr).

Nettoinvesteringarna ligger ca 2 mnkr under budget, varav ca 1,7 mnkr avser inköp av bilar, då upphandlingsprocessen blivit försenad.

Framtiden

Ökande andel äldre

Den demografiska utvecklingen innebär att förvaltningen kommer att få flera kunder inom hemsjukvård, hemtjänst och rehabiliteringsverksamheten. Här kommer att krävas personalförstärkningar för att klara uppdraget.

Nya hälso- och sjukvårdsavtalet

Det ansvar för kunder som överförs till kommunen genom hälso- och sjukvårdsavtalet kommer att kräva kompetensutveckling och förstärkning av personal med kunskaper inom sjukvård.

Boenden för personer med kognitiv svikt

De boendeformer som finns för personer med kognitiv svikt är omvandlade särskilda boenden vilket innebär att miljön inte är optimal. Korridorer kan utlösa vandringsbeteende, ett särskilt boende beläget vid en trafikerad väg kan innebära risker för kunder som vill röra sig fritt utan sällskap av personal. Behovet av särskilda boenden med denna inriktning gäller inte enbart gruppen äldre utan även personer som fått kognitiva skador efter missbruk, stroke eller liknande. Det kommer att behövas nya bättre anpassade boenden.

Attraktiv arbetsgivare

Vård och omsorgsförvaltningen måste fortsätta arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare på olika sätt för att kunna rekrytera personal framöver. Den negativa, generella bilden som sprids av förvaltningen måste mötas av motbilder. Detta arbete har påbörjats genom positiva bilder på Facebook, tidningsartiklar mm och detta arbete ska fortsätta.

Miljoner kronor	2015	2016	2017		90 år -	182	187	186	187
Intäkter	77,3	73,4	79,0		Antal platser i särskilt boende	168	168	168	168
Kostnader	253,9	253,1	275,2		-varav demensplatser	53	45	53	53
Nettokostnader	176,6	179,7	196,2		-varav platser för växelvärd/avlösning	1	4	1	1
Kommunbidrag	177,2	184,3	194,8		-antal platser korttidsvård/avlösning	8	8	8	8
Resultat	0,6	4,6	-1,4		Antal personer 65- med insats enl SoL i ordinärt boende 1 okt	468	467	475	501
Nettoinvesteringar	0,8	1,4	2,3		-varav med hemtjänst	201	208	205	207
Budget	1	1,8	4,3		-varav med trygghetslarm	408	434	415	462
Investeringsavvikelse	0,2	0,4	2		-varav med matdistribution	100	75	100	85
Prestationstal	Utfall 2015	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017	Antal timmar hemtjänst äldre dag/kväll per år	72 400	66 000	75 000	73900
Antal invånare					Andel av befolkning över 65 år med insats 1 okt	14,5	14,4	15	14,8
65 – 79 år	3 214	3 254	3 293	3 333					
80 – 89 år	808	815	830	876					

Verksamhet för personer med funktionsnedsättning

Verksamhetens komplexitet har ökat under senare år och för att möta detta har en stor kompetensutveckling startat i mitten av 2017 och fortsätter under första hälften av 2018.

Årets viktigaste händelser

Planering av nya gruppboheter

Arbetet med att ersätta de gruppboheter som inte uppfyller krav på fullvärdiga boheter har startat och moderna gruppboheter beräknas stå klart i början av 2019.

Arbetsmiljön på Örnen

Arbetsmiljön på Örnen, daglig verksamhet och socialpsykiatri, har lett till många tillbud som rör irriterade luftvägar och torra ögon. Arbetet har intensifierats under året och fortsätter under 2018 för att finna en lösning.

Sjukfrånvaro ledningsfunktioner

Sjukskrivningar hos enhetschefer har skapat oro och handledning/utbildningsinsatser har startat för att skapa förutsättningar för analys av orsaker och vidare åtgärder 2018.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatri kan notera ett ökande antal beslut om boendestöd och en ökande andel unga vuxna. Socialpsykiatri har genomfört ett uppmärksammat samarbete med friluftsförmedlingen för att motivera till utevistelse och rörelse. Projektet har blivit mycket uppskattat av kunder.

Kompetensutveckling

Kompetensutveckling pågår för två stora personalgrupper och chefer inom verksamhet boende med särskild service.

Måluppfyllelse

		RESULTAT	
INRIKTNINGSMÅL	INDIKATOR	2016	2017
● Ett gott liv och en aktiv fritid	● Respektive verksamhet ska förbättra Nöjd-Kund-Index.	-	
✓ Tillgänglighet och delaktighet	✓ Nöjd-Inflytande-Index ska förbättras.	38	42
✗ Mångfald och valfrihet	✗ Antalet externa aktörer ska öka.	3	3
✗ Ett livskraftigt näringsliv	✗ Andelen kommunala verksamheter som konkurrensutsätts enligt lagen om offentlig upphandling/anbud ska öka.	2	2
✓ Samverkan med forskning och utbildning	✓ Samarbete med forskning, utbildning och innovatörer ska öka.	0	1

Verksamheten för personer med funktionsnedsättning kommer att ingå i öppna jämförelser from 2018 enligt besked från socialstyrelsen.

Socialpsykiatri och Daglig verksamhet har genomfört egna enkäter under 2017 med frågor kring bemötande och kundnöjdhet men det finns inga motsvarande frågor att jämföra med från tidigare år.

Samverkan med forskning pågår t ex genom utbildning som bygger på aktuell forskning kring bemötande av personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa.

Ekonomi analys

Inom verksamhet för personer med funktionsnedsättning har prognostiserats underskott med 1-1,5 mnkr vid samtliga prognostillfällen och årets resultat landar på ett underskott på 1,2 mnkr.

Underskottet avser främst bostad med särskild service enligt LSS, (-3,5 mnkr), där underskott uppstått både för externa (-0,5 mnkr) och egna boenden (-3,0 mnkr) och avser både nya placeringar, ökade kostnader för befintliga placeringar och ökat bemanningsbehov för att möta speciella behov hos kunder inom de egna LSS-boendena. Underskottet vägs delvis upp av överskott avseende lägre volymer inom korttidstillsyn samt korttidsvistelse LSS, både extern och egen verksamhet.

Medan antalet med insatser enligt Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) endast ökat marginellt har antalet personer under 65 år med insatser enligt Socialtjänstlagen i ordinärt boende (hemtjänst, boendestöd, daglig sysselsättning, trygghetslarm, kontaktpersoner) fortsatt öka kraftigt under 2017.

Framtiden

Lagen om trygg och säker hemgång inom psykiatri

Lagen om trygg och säker hemgång kommer med start 2019 att även omfatta psykiatri. Detta innebär att planeringstiden för kunder som befinner sig på sjukhus och ska återvända hem minskar från dagens 30 dagar till 3 kalenderdagar. Förvaltningen kommer att påbörja förberedelsearbetet redan i början av 2018. Det finns en risk för att detta kommer att innebära behov av korttidsplatser med inriktning mot psykiatri vilket saknas i dag.

Det finns stora svårigheter i planeringen av behov av boende och annat stöd för denna kundgrupp. Några personer är kända av förvaltningen sedan barndomen, andra får sina diagnoser senare i livet eller förvärvat skador som berättigar till insatser enligt Lagen om stöd och service för vissa funktionsnedsatta.

Förändringar inom personlig assistans

Förändringar i Försäkringskassans tolkning av lagstiftning och domar har varit aktuellt under året och detta riskerar att påverka förvaltningen även i framtiden. Det finns kunder som fått halverat sin personliga assistent via Försäkringskassan trots oförändrad funktionsnedsättning vilket resulterar i ansökningar om kommunala insatser.

Mot Budget i balans

Arbetet med budget i balans pågår inom verksamheten och försvåras av att flera kunder har funktionsnedsättningar som gör att det är svårt med gruppaktiviteter, detta i sin tur leder till verksamheten blir personalkrävande både i boendet och i daglig verksamhet.

Miljoner kronor	2015	2016	2017
Intäkter	6,3	11,6	9,3
Kostnader	95,2	103,5	110,1
Nettokostnader	88,9	91,9	100,8
Kommunbidrag	88,9	95,5	99,6
Resultat	0	3,6	-1,2
Nettoinvesteringar	0	0,1	0,6
Budget	0,1	0,2	0,9
Investeringsavvikelse	0,1	0,1	0,3

Prestationstal	Utfall 2015	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017
Antal personer med personlig assistans -f d LASS ¹	31	27	31	28
-LSS	22	19	22	19
	9	8	9	9
Totalt antal personer med insatser enl. LSS	125	135	128	137
Antal platser i bostad med särskild service enl. LSS	40	47	48	48
Antal personer i externa boende LSS och psykiatri	10	11	12	11
Antal personer i daglig verksamhet enl. LSS	63	69	68	71
Antal personer med insatser enl. SoL ² i ord boende	58	78	65	90
Antal timmar hemtjänst 64 år och yngre dag/kväll per år	5 200	1800	3 300	2200

Samtliga antalsuppgifter avser 1 oktober

¹ Fd Lagen om assistansersättning, numera Socialförsäkringsbalken, över 20 tim/vecka

² Socialtjänstlagen

Politisk verksamhet

Under året har verksamhetsbesök genomförts av politiker inom t ex hemtjänst och verksamheten för legitimerad personal såsom sjuksköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter.

Årets viktigaste händelser

Beslut har fattats om nybyggnation av två gruppboheter som ersättning för nuvarande icke fullvärdiga boheter.

Övergripande riktlinjer har beslutats när det gäller handläggning enligt Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service till vissa funktionsnedsatta.

Måluppfyllelse

		RESULTAT	
INRIKTNINGSMÅL	INDIKATOR	2016	2017
✓ Tillgänglighet och delaktighet	✓ Nöjd-Inflytande-Index ska förbättras.	38	42

Ekonomi analys

Verksamheten är i princip i nivå med budget. Här redovisas även förvaltningens kostnader för uppvaktning i samband med pensionsavgångar.

Framtiden

Budget i balans

Förvaltningen kommer tillsammans med politiken att fortsätta titta över olika delar i verksamheten i syfte att uppnå budget i balans. För att möta framtidens krav som beskrivits ovan behövs utvecklingsarbete, kritisk granskning av nuvarande arbetsmetoder, implementering av nya arbetsmetoder etc. Politiken behöver också tillsammans med förvaltningen följa konsekvenserna av de förändringar som sker i lagstiftning, avtal osv.

Miljoner kronor	2015	2016	2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader	0,7	0,6	0,6
Nettokostnader	0,7	0,6	0,6
Kommunbidrag	0,6	0,6	0,6
Resultat	-0,1	0	0
Nettoinvesteringar			
Budget	-	-	-
Investeringsavvikelse			

Måltidsverksamhet skola-förskola

Under senare delen av 2017 startade ett utvecklingsarbete med bred politisk förankring och deltagande av ungdomar för att lägga grunden till ett visionsarbete för måltidsverksamheten under kommande år.

Årets viktigaste händelser

Miljöarbete

Måltidsverksamheten fortsätter sitt miljöarbete genom att arbeta för att minska matsvinn, utveckla miljövänliga rengörings- och städmetoder.

Samverkan

Samverkansrutiner för förbättrad kommunikation mellan måltidsverksamheten och Sjöbohem har genomförts.

Barnperspektiv

Barnrättsstrateg är utsedd och ska arbeta för barnperspektivet inom måltidsverksamheten

Ekonomi analys

Ökade volymer har gjort att både kostnader och intäkter ligger över budgeterad nivå 2017, men då intäkterna har ökat något mer, visar verksamheten ett mindre överskott på 0,1 mnkr.

Framtiden

Under 2018 kommer ett flertal livsmedelsupphandlingar att göras. Visionsarbetet för mat och måltider ska leda till en viljeinriktning som kommunen kan stå bakom och som kommer att ge avtryck i de offentliga upphandlingarna och vid inköp av livsmedel.

Miljoner kronor	2015	2016	2017
Intäkter	24,3	24,7	25,2
Kostnader	24,1	24,3	25,1
Nettokostnader	-0,2	-0,4	
Kommunbidrag	0	0,0	-
Resultat	0,2	0,4	0,1
Nettoinvesteringar			
Budget	-	-	-
Investeringsavvikelse			

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum

2018-02-07

Dnr

2018/43

Hid

Vård och omsorgsförvaltningen
Gunilla Lynghed
Administrativ chef vård och
omsorgsförvaltningen

Rapportering av ej verkställda beslut 1 § 4 kap SoL samt 9§ LSS till kommunfullmäktige kvartal 4 2017

Vård och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Statistikrapport avseende ej verkställda beslut enligt 1 § 4 kap SoL och LSS kvartal 4 2017 enligt bilaga till protokollet, överlämnas till kommunfullmäktige och kommunens revisorer.

Sammanfattning av ärendet

Kommunerna har skyldighet att till IVO och kommunens revisorer rapportera in gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader eller beslut som avbrutits och inte och inte på nytt verkställts inom 3 månader. Till kommunfullmäktige skall nämnden lämna en statistikrapport. Rapporteringen skall ske en gång per kvartal.

Beslutsunderlag

Statistikrapport ej verkställda beslut äldre än 3 mån tom 2017-12-31.

Vård och omsorgsförvaltningen

Gunilla Lynghed
Administrativ chef vård och omsorgsförvaltningen
0416-27234

Statistikrapport ej verkställda gynnande beslut enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen 31 december 2017

Kön/födelseår	typ av bistånd	orsak	beslutsdag
Man 1987	Kontaktperson SoL	Saknas lämplig uppdragstagare Har tackat nej till förslag på kontaktperson	2017-03-10
Man 1993	Kontaktperson SoL	Saknas lämplig uppdragstagare	2017-09-01

Statistikrapport ej verkställda gynnande beslut enligt LSS 31 december 2017

Kön/födelseår	typ av bistånd	orsak	beslutsdag
---------------	----------------	-------	------------

Inga ej verkställda beslut äldre än 3 månader 2017-12-31

Tidigare rapporterade ej verkställda beslut

Man 2008	Avlösarservice LSS	Återkommer ej vid kontakt	2017-03-30
----------	--------------------	---------------------------	------------

Avslutat 2017-11-17. Har flyttat till annan kommun

Kvinna 1989	Kontaktperson LSS	Saknas lämplig uppdragstagare	2016-12-08
-------------	-------------------	-------------------------------	------------

Verkställt 2017-12-01

Man 1988	Kontaktperson LSS	Saknas lämplig uppdragstagare	2017-04-01
----------	-------------------	-------------------------------	------------

Verkställt 2017-07-01

Tidigare felaktig rapportering. Har verkställts men dokumentation har saknats.

Tidigare rapporterat avbrott i verkställt beslut

Man 1989	Kontaktperson LSS	Saknas lämplig uppdragstagare (tidigare kontaktperson slutat - ej hittat ny)	2017-02-01
----------	-------------------	---	------------

Verkställt 2017-12-01

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum	Dnr
2018-02-02	2018/37
	Hid

Vård och omsorgsförvaltningen
Cecilia Lindberg
Verksamhetsutvecklare och
enhetschef

Vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott

Förslag Tolkning avgiftsfri tid insatsen HUR

Vård och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Att kunden inte debiteras avgift under HUR-tiden om insatsen inte genererar bistånd.
Genererar insatsen bistånd räknas debiteringen 21 dagar bakåt i tiden.
Har kunden HSL insats från HUR debiteras ingen avgift om insatsen upphör efter HUR.
Fortsätter insatsen efter HUR debiteras HSL insatsen 21 dagar bakåt i tiden.

Sammanfattning av ärendet

HUR-gruppen behöver i de flesta ärenden en kartläggningstid på tre veckor (21 dagar).
Kunder som beviljas insatser som utförs av HUR-gruppen under en period av tre veckor
debiteras avgift från första dagen enligt nuvarande regelverk, eftersom insatserna varar
längre än 14 dagar

Ärendet

I Taxa vård- och omsorg from 2017-01-01 beslutad i kommunfullmäktige 2016-12-14
(Dnr 2016-211) "Avgifter inom äldreomsorg samt verksamhet för personer med
funktionsnedsättning" under punkt 7.6 Avgift för HUR (Hälsa utveckling resurser) står
skrivet att *"kunden debiteras ingen avgift under HUR-tiden om insatsen inte genererar
bistånd. Genererar insatsen bistånd räknas debiteringen 14 dagar bakåt i tiden.
Har kunden HSL insats från HUR debiteras ingen avgift om insatsen upphör efter HUR.
Fortsätter insatsen efter HUR debiteras HSL insatsen 14 dagar bakåt i tiden"*.

När nya betalningsansvarslagen trädde i kraft ändrade HUR-gruppen arbetssätt och ersatte
även Hemrehab. Det krävs numera en kartläggningstid med insatser från HUR i tre veckor
(21 dagar). Vi föreslår därför att kunden såsom tidigare inte debiteras avgift under HUR-
tiden om insatsen inte genererar bistånd. Genererar insatsen bistånd räknas debiteringen 21
dagar bakåt i tiden.
Har kunden HSL insats från HUR debiteras ingen avgift om insatsen upphör efter HUR.
Fortsätter insatsen efter HUR debiteras HSL insatsen 21 dagar bakåt i tiden.

Skulle debiteringen av avgift hanteras enligt nuvarande riktlinje skulle kunden som
beviljas insatser från HUR under tre veckor debiteras avgift från första dagen oavsett om
kunden behöver insatser efter de 21 dagarna eller inte då insatserna utförs längre period än
14 dagar.

Intentionen med att ha kostnadsfria insatser från HUR om kunden inte har behov av
insatser efter kartläggningstiden är att fler kunder strävar efter att bli självständiga.

Genererar HUR-insatserna avgift från första dagen motverkar detta intentionen med att sträva efter självständighet.

Vård och omsorgsförvaltningen

Cecilia Lindberg
Verksamhetsutvecklare och enhetschef
0416-27098

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum

2018-02-08

Dnr

2018/49

Hid

Vård och omsorgsförvaltningen
Gunilla Lynghed
Administrativ chef vård och
omsorgsförvaltningen

Taxa vård- och omsorg fr om 2019-01-01

Vård och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Ärendet tas upp för vidare diskussion vid nämndens sammanträde i mars.

Sammanfattning av ärendet

Förslag till förändrade taxor och avgifter 2019 skall lämnas till ekonomiavdelningen senast 1 maj.

Vård- och omsorgsförvaltningen ser ett behov att uppdatera och göra justeringar i vård- och omsorgstaxan och vill därför lyfta frågan främst för information vid sammanträdet.

Beslutsunderlag

Gällande taxa för vård- och omsorg.

Vård och omsorgsförvaltningen

Gunilla Lynghed
Administrativ chef vård och omsorgsförvaltningen
0416-27234

AVGIFTER INOM ÄLDREOMSORG SAMT VERKSAMHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

1. Allmänt

1.1 Lagrum

Kommunens avgiftssystem och dess tillämpningsregler för avgifter inom äldreomsorg samt verksamhet för personer med funktionsnedsättning styrs av flera olika lagar och förordningar. Till dessa hör följande:

- SoL Socialtjänstlagen (2001:453)
- HSL Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)
- LSS Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)
- Socialförsäkringsbalken (2010:111, kapitel 100-103 avseende bostadstillägg för pensionärer)
- IL Inkomstskattelagen (1999:1229)
- KL Kommunallagen (1991:900)

1.2 Huvudprinciper i avgiftssystemet

Utgångspunkten för avgiftssystemet är att de samlade avgifterna för hemtjänst, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård samt sådan bostad i särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen inte får uppgå till så stort belopp att kunden inte förbehålls tillräckliga medel för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader. Detta kallas förbehållsbelopp. Kommunen skall beräkna detta förbehållsbelopp utifrån ett minimibelopp som fastställts av riksdagen. Till minimibeloppet skall även läggas kundens bostadskostnader. De avgifter som skall räknas samman finns redovisade under kapitel 2.

1.2.1 Högkostnadsskydd

Ett lagstadgat (SoL, §5, 8 kap.) högkostnadsskydd har införts i form av ett avgiftstak för de sammanlagda avgifterna för hemtjänst, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård. Avgifterna per månad får fr o m 2016-07-01 högst uppgå till en tolfedel av 53,92% av prisbasbeloppet.

Avgiftstaket gäller för varje kund för sig, således även för makar och sammanboende oavsett om båda eller en av parterna har en biståndsbedömd insats.

1.2.2 Avgiftsutrymme

För att beräkna avgiftsutrymmet skall från bruttoinkomsterna avräknas skatter, bostadskostnad samt förbehållsbelopp. Avgiftsutrymmet utgör ett högkostnadsskydd för kunden och de sammanlagda avgifterna får således inte överstiga detta belopp och ej heller avgiftstaket enligt föregående punkt. I de fall de sammanlagda avgifterna är högre än avgiftsutrymmet måste därför korrigering av avgifterna ske ned till detta belopp.

Beräkningen av kundens avgiftsutrymme går till på följande sätt:

$$\begin{array}{r} \text{bruttoinkomster inkl ev bostadstillägg el. motsvarande} \\ \text{minus skatter som ingår i inkomstbegreppet} \\ \text{minus bostadskostnad} \\ \text{minus generellt förbehållsbelopp}^1 \\ \text{minus individuellt förbehållsbelopp}^2 \\ \hline = \text{disponibelt avgiftsutrymme} \end{array}$$

1.2.3 Negativt avgiftsutrymme

Om det totala förbehållsbeloppet överstiger kundens nettoinkomst uppstår ett s k negativt avgiftsutrymme. I dessa fall sätts avgift för omvårdnad, hemsjukvård och trygghetslarm ner till noll i såväl ordinärt som särskilt boende. Hyra och avgift för måltider tas alltid ut i särskilt boende. Avgift för matdistribution tas alltid ut i ordinärt boende.

¹ Reducerat belopp i särskilt boende.

² I förekommande fall för förhöjda levnadskostnader t ex för måltidsersättningen i särskilt boende.

2. Avgifter och ersättningar som ingår i avgiftssystemet

2.1 Insatser som är avgiftsbelagda och skall räknas samman

De olika avgifter som skall räknas samman och jämföras med kundens avgiftsutrymme är följande:

- Avgift för omvårdnad
- Avgift för trygghetslarm
- Avgift för hemsjukvård
- Avgift för omvårdnad i korttidsboende
- Avgift för utprovning av hjälpmedel

2.2 Kostnadsersättningar m m

Följande kostnadsersättningar ligger utanför maxtaget för avgifter:

- Kostnadsersättning för förbrukningsartiklar och vissa möbler och husgeråd
- Måltidsersättning i särskilt boende och korttidsvistelse
- Måltidsersättning i dagverksamhet
- Måltidsersättning för matdistribution av färdiglagad mat i ordinärt boende
- Måltidsersättningar i LSS-verksamheter
- Ersättning för telefon/TV/bredband vid gruppboende för yngre personer med funktionshinder
- Reseavgifter till daglig verksamhet
- Avgift för resor
- Avgift för hämtning av hjälpmedel

2.3 Avgiftsfri service och vård

Följande insatser och stöd är helt avgiftsfria:

- Ej biståndsbedömd öppen dagverksamhet
- Insatser beslutade enligt LSS
- Biståndsbedömt boendestöd/daglig sysselsättning inom psykiatri
- Dagverksamhet för dementa
- Rådgivning/stöd av heminstruktörer
- Hemrehab under bestämd period

3. Inkomstbegrepp

3.1 Inkomster och skatter

3.1.1 Allmänna principer

Huvudtillämpningen av avgiftssystemets nettoinkomstbegrepp är att kundens olika aktuella bruttoinkomster läggs samman varefter skatten avräknas.

I enlighet med Socialtjänstlagen, kap 14, 4§ beräknas inkomsten med tillämpning av 102 kap. 29§ 1,2,4 och 5 Socialförsäkringsbalken.

3.1.2 Inkomstslag

Förvärvsinkomster skall beräknas med utgångspunkt från de bestämmelser som gäller för inkomstlagen tjänst respektive näringsverksamhet.

3.1.2.1 Inkomst av tjänst

Till inkomstslaget tjänst (se 11-12 kap, inkomstskattelagen) räknas exempelvis följande:

- inkomst och utgift³ av tjänst (t ex lön, arvoden, sjukpenning, vissa förmåner och andra skattepliktiga ersättningar)
- pension
- livränta (vanligen del därav)
- vårdbidrag (till den del bidraget utgör skattepliktig inkomst av tjänst; den del som utgör ersättning för merutgifter räknas inte som inkomst)

3.1.2.2 Vissa skattefria ersättningar

Tillägg skall göras för vissa skattefria⁴ ersättningar och inkomster, t ex

- stipendier till den del de överstiger 3000 kr per månad
- studiemedel i form av studiebidrag
- avtalsgruppsjukförsäkringar (AGS-ersättningar) som inträffat före år 1991
- alla utländska inkomster, pensioner och andra ersättningar som beskattas i Sverige eller i utlandet eller skattefria sådana.
- barnbidrag
- underhållsbidrag/bidragsförskott
- etableringsersättning för vissa nyanlända

3.1.2.3 Inkomst av näringsverksamhet

³ Utgift för att förvärva och bibehålla inkomster skall dras av som kostnader (om inte annat anges i kap 9, 12 eller 60 i inkomstskattelagen).

⁴ Här bör observeras att andra skattefria ersättningar och bidrag som ej är skattepliktiga, t ex handikappersättning, hemsjukvårdsbidrag, assistansersättning, *socialbidrag* samt flera andra ersättningar i inkomstskattelagen inte ingår i inkomstbegreppet eftersom de inte heller ingår i inkomstberäkningarna för bostadstillägget.

Inkomst av näringsverksamhet skall beräknas enligt 14 kap. 21§ i inkomstskattelagen, dock endast begränsat till uppkomna överskott. Inkomsten skall korrigeras på så sätt att avdrag för tidigare års underskott, och avdrag för kostnader för egen pension till den del det inte överstiger ett halvt prisbasbelopp skall öka den beräknade näringsinkomsten.

3.1.2.4 Inkomst av kapital

Beräkning av överskottet i inkomstslaget kapital skall beräknas på den faktiska inkomsten per den 31 december året innan hjälpåret, dvs på de kontrolluppgifter som kunden i regel erhåller i januari. Det är endast uppkomna nettoöverskott i inkomstslaget kapital som ingår. Som inkomst av kapital räknas ränteinkomster, utdelningar, inkomster vid uthyrning av privatbostad. Från inkomster av kapital får endast minskas med uppskovsavdrag och avdrag för negativ räntefördelning. Avdrag får inte göras för räntekostnader och förvaltningskostnader.

Kapitalvinster-/förluster skall inte ingå i kommunens inkomstbegrepp.

3.1.2.5 Bostadsstöd

Bostadsbidrag, bostadstillägg och särskilt boendetillägg skall ingå i inkomstbegreppet enligt följande:

Bostadstillägg till pensionärer

Äldreförsörjningsstöd till pensionärer med låg pension

Bostadsbidrag till barnfamiljer

Särskilt boendetillägg

3.1.3 Skatter och avgifter

En skatteberäkning görs med statlig och kommunal inkomstskatt samt skatt på kapitalinkomster enligt gällande regler för slutlig skatteberäkning.

Fr o m 2017 är begravningsavgiften enhetlig när Svenska kyrkan huvudman för begravningsverksamheten. Nivån på avgiften beslutas av Kammarkollegiet i november 2016. Kommunen räknar av den beslutade begravningsavgiften från inkomsterna.

Kyrkoavgiften beräknas som ett genomsnitt av de olika avgifterna i Sjöbo kommuns församlingar inom Svenska kyrkan och räknas från inkomsterna.

Fastighetsskatt för permanentbostad enligt senaste taxering räknas som en bostadskostnad (se Bostadskostnadsbegrepp, kap 4). Fastighetsskatt för annan fastighet avräknas inte generellt från inkomstunderlaget.

3.1.4 Förmögenhet

Förmögenhet skall inte påverka inkomstberäkningen annat än genom den eventuella avkastning som uppstår.

3.2 Inkomstberäkning för makar och registrerade partners samt andra sammanboende

Inkomster hos makar⁵ och registrerade partners läggs samman och fördelas med hälften på vardera personen. Var och en debiteras avgift efter det bistånd som har beviljats.

Sambos inkomster beräknas för respektive sambo, då det inte finns någon lagstadgad underhållsskyldighet mellan sambos.

Specialregler (kvarboendeskydd) gäller för makar och sammanboende när en av dem flyttat till särskilt boende (se avsnitt 6.3.1).

3.3 Barns inkomster

Barns inkomster skall inte påverka avgifterna.

3.4 Inkomstinsamling

Avgiftsunderlaget skall i möjligaste mån grundas på aktuella inkomst- och bostadskostnadsuppgifter. För att underlätta uppgiftsinsamlingen inhämtas olika uppgifter så långt det är möjligt via datamedia t ex från Försäkringskassan /Pensionsmyndigheten/ Skatteverket. Uppgifter som inte kan eller får inhämtas via datamedia insamlas direkt hos kunden genom en särskild uppgiftsblankett.

⁵ Observera att makar som stadigvarande vistas i olika boendeformer likställs med ogifta pensionsberättigade av försäkringskassan och får då ålderspension utbetalad med belopp som motsvarar beloppet för ogift dvs ett högre pensionsbelopp.

4. Bostadskostnader

4.1 Förbehåll för bostadskostnad

Vid avgiftsberäkningen skall kundens bostadskostnad ingå i det totala förbehållsbeloppet och avräknas från nettoinkomsten.

4.2 Beräkning av bostadskostnad

Bostadskostnaden för olika bostadstyper beräknas enligt samma regler som tillämpas av Pensionsmyndigheten vid beräkning av bostadstillägg för pensionärer.

5. Förbehållsbelopp

5.1 Kostnadsposter i förbehållsbeloppet

Med förbehållsbelopp avses de medel kunden behöver för att klara utgifter för sitt personliga behov utöver bostadskostnader. Förbehållsbeloppet skall (tillsammans med bostadskostnaderna) avräknas mot kundens aktuella nettointkomster innan avgiften bestäms. Förbehållsbeloppen är anpassade till att täcka normala levnadskostnader⁶ enligt följande poster:

Livsmedel
Kläder, skor
Fritid,
Hygien
Förbrukningsvaror
Möbler, husgeråd
Dagstidning, telefon, TV-licens, bredband
Hemförsäkring
Hushållsel
Öppen hälso- och sjukvård
Läkemedel
Tandvård
Resor

5.2 Förbehållsbelopp - minimibelopp

Riksdagen har fastställt förbehållsbelopp dels för ensamstående, dels gifta/sammanboende, som utgör minimibelopp och är inskrivna i Socialtjänstlagen, 7§, 8 kap. Nivån på minimibeloppen per månad är bestämda till följande:

- Ensamstående 135,46 % av prisbasbeloppet/12
- Giftn/samnor 114,46 % av prisbasbeloppet/12

Enligt propositionen 2000/01:149 (s. 41) bör levnadskostnader för yngre personer med funktionsnedsättning, efter en individuell prövning, beräknas till en nivå som överstiger minimibeloppet upp till 10 procent.

Förbehållsbelopp för yngre med funktionsnedsättning räknas upp med 10% enligt ovanstående.

Socialstyrelsen meddelar årligen vilka belopp som gäller.

⁶ Följer de belopp som årligen redovisas i Konsumentverkets hushållsbudget.

5.3 Tillägg för hushåll med barn eller ungdom 0-17 år

För hushåll med hemmavarande barn eller ungdomar utgår tillägg till förbehållsbeloppen med de belopp som beräknats för olika åldrar enligt Konsumentverkets hushållsbudget för olika åldrar och med uppräkningsförhållanden för hushållsstorleken.

För ungdomar under 18 år i eget boende med egna inkomster och som är kund gäller samma förbehållsbelopp som vuxna.

5.4 Individuella tillägg till minimibeloppet

Kommunen kan i vissa situationer bestämma minimibeloppet till en högre nivå genom individuell prövning. Detta kan gälla om kunden har "ett varaktigt behov av ett inte oväsentligt högre belopp" än det som omfattas av minimibeloppet. Med varaktigt behov avses regelbundet återkommande under större delen av ett år och beloppet måste minst uppgå till 200 kr per månad.

Följande poster är exempel på levnadskostnader som kan föranleda beslut om individuellt tillägg till det generella förbehållsbeloppet:

- fördyrad kost, t ex på grund av att maten erhålls via hemtjänsten i ordinärt eller särskilt boende eller i dagverksamhet eller på grund av att omsorgstagaren är yngre och av det skälet har en högre kostnad för sin matkonsumtion,
- familje- och arbetssituationen, t ex underhållskostnad för minderåriga barn, arbetsresor samt andra kostnader som behövs för en familjs underhåll,
- kostnader till följd av funktionshinder, bl a för rehabilitering/habilitering inkl resor,
- yngre funktionshindrade personers rätt till fritidsaktiviteter som är naturliga för yngre personer,
- kostnader för god man.

Kostnader som täcks av annat bidrag eller ersättning t ex handikapp-ersättning kan inte föranleda tillägg till förbehållsbeloppet.

5.5 Generella tillägg/avdrag i förbehållsbelopp

5.5.1 Generellt tillägg till förbehållsbeloppet

För kund i kommunens särskilda boendeformer med boende enligt helinackorderingsprincipen skall ett generellt tillägg till förbehållsbeloppet göras med mellanskillnaden mellan kommunens måltidsersättning och det belopp som ingår i livsmedelsposten i förbehållsbeloppet. Detta utgör en fördyrad levnadskostnad enligt punkt 5.4 ovan.

För kund i korttidsboende ska motsvarande tillägg göras per vistelsedag.

För kund i ordinärt boende, som har en varaktig insats av matdistribution (minst 20 portioner/månad), ska förbehållsbeloppet höjas med mellanskillnaden mellan priset för matdistribution och 40 % av den livsmedelspost som redan finns i det fastställda generella förbehållsbeloppet. Vid 10-20 portioner per månad görs uppräknings av förbehållsbeloppet med halvt belopp.

Detta utgör en fördyrad levnadskostnad enligt punkt 5.4 ovan.

Under 10 portioner görs ingen uppräknings av förbehållsbeloppet.

5.5.2 Generell minskning av förbehållsbeloppet

För kund i kommunens särskilda boendeformer med boende enligt helinackorderingsprincipen skall en generell minskning av förbehållsbeloppet göras med sådan kostnadsposter som ingår i hyran och avgifterna. Till dessa hör

- Elkostnad⁷
- TV-avgift

5.6 Beslut om förbehållsbelopp

Kommunen följer riksdagens beslut om förbehållsbelopp. Förbehållsbelopp och generella ökningar räknas om utifrån faktiskt prisbasbelopp varje år.

Förbehållsbelopp och övriga belopp för innevarande år redovisas i bilaga 1.

⁷ Observera att bostadskostnadsuppgifter som hämtas via pensionsmyndighetens register är rensade från elkostnader och avdrag för elkostnad skall då inte göras från förbehållsbeloppet i dessa fall.

6. Nedsättning av avgift och avgiftsbefrielse

6.1 Allmän inriktning

Kunden har alltid rätt att få en individuell prövning och eventuell nedsättning av avgiften alternativt avgiftsbefrielse då speciella skäl åberopas. Till dessa speciella skäl räknas exempelvis dubbla bostadskostnader och hänsyn till kvarboende makes ekonomi.

6.2 Jämkning av avgift vid låg betalningsförmåga samt nedsättning av avgifter m m för dubbla bostadskostnader i samband med flyttning till särskild boendeform

Vård- och omsorgsnämnden fattar beslut om jämningsregler vid låg betalningsförmåga samt jämkning av avgift i samband med inflyttning till särskilt boende.

Den enskilde som har svårigheter att klara sin försörjning kan ansöka om jämkning av avgift på grund av låg betalningsförmåga hos vård- och omsorgsnämnden. Vid beslut om jämkning tas hänsyn till redovisad förmögenhet samt utrymme för skäliga levnadskostnader. Jämkning kan regleras mot vårdavgift, förbrukningsartiklar och måltidskostnader. Jämkning sker inte mot hyra.

Vid inflyttning till särskilt boende beviljas den enskilde jämkning under 1 månad efter anmälan från kunden. De personer som har svårighet att klara sin försörjning kan ansöka om jämkning för ytterligare 2 månader. I detta fall tas hänsyn till redovisad förmögenhet samt utrymme för skäliga levnadskostnader. Jämkning kan regleras mot vårdavgift, förbrukningsartiklar och måltidskostnader. Jämkning sker inte mot hyra.

Detta innebär att jämkning för dubbelt boende högst kan uppgå till;
Total avgift enligt avgiftsbeslut - månadshyra i särskilt boende enligt avgiftsbeslut, dock högst månadskostnaden för gamla bostaden.

Nedsättning för dubbla bostadskostnader skall ske utifrån följande förutsättningar:

- Uppsägning/försäljning av bostaden skall ske senast en månad efter inflyttning till särskilt boende. Vid försäljning av bostadsrätt räknas tre månader som motsvarar uppsägningstiden på en hyresrätt.
- För att nedsättning skall kunna medges måste handlingar lämnas, som visar att bostaden är uppsagd eller under försäljning och där sista hyres-/besittningsmånad framgår.
- Vid enbart överlåtelse av bostaden medges ingen nedsättning eller befrielse av avgift eftersom bostaden inte sägs upp eller lämnas till försäljning.
- Nedsättning eller befrielse av avgift kan i vissa fall - av sociala skäl – medges även om den ordinära bostaden inte sägs upp i tid.

6.3 Nedsättning av avgifter m m när en av två makar/-sammanboende flyttar till en särskild boendeform

6.3.1 Kvarboendeskydd för hemmavarande make/sammanboende

Om hemmavarande make är beroende för sitt uppehälle av den andre maken som flyttar till särskild boendeform, skall kommunen enligt lag (8 kap, 6§, SoL) försäkra sig om att make 1 inte drabbas av ”en oskäligt försämrad ekonomisk situation” när avgifterna bestäms. Följande beräkningsregler skall då gälla:

- 1) Makarnas inkomster räknas samman och tudelas därefter, varvid förbehållet för hemmavarande make kontrolleras.
- 2) Om förbehållsbeloppet för ensamstående + boendekostnad inte uppnås för hemmavarande make skall tillägg göras på förbehållsbeloppet för den make som flyttar in på särskilt boende.
- 3) Inkomstberäkningen görs var för sig om detta är det mest gynnsamma alternativet.

Dessa beräkningsregler innebär att omvårdnadsavgiften justeras och tillämpas utan att kunden påkallar behov om detta.

Om förbehållsbeloppet för hemmavarande make inte uppnås efter reglering av omvårdnadsavgift har kunden möjlighet att ansöka om ytterligare jämkning p g a låg betalningsförmåga hos hemmavarande make. Vid beslut om jämkning tas hänsyn till redovisad förmögenhet samt utrymme för skäliga levnadskostnader. Jämkning kan regleras mot vårdavgift, förbrukningsartiklar och måltidskostnader. Jämkning sker inte mot hyra.

6.3.2 Omprövning vid ändrad pensionsstatus

När Försäkringskassan beslutat om ändrad pensionsstatus för makar som lever med skild hushållsgemenskap skall ny avgiftsberäkning ske i och med att makarna då får ändrade inkomster och i förekommande fall även ändrade bostadstillägg.

6.4 Privata underhållsavtal

Privata avtal om underhåll mellan kunden och annan person, t ex make/sammanboende skall inte medföra någon förändring av avgiftsberäkningen eller jämkning av avgifterna för kunden. S k civilrättsliga avtal har ingen rättsverkan på kommunens lagbundna avgiftsregler.

6.5 Sammanboende

Vad som sägs om makar i detta kapitel gäller även för de som är sammanboende som lever under äktenskapsliknande förhållanden.

7. Avgifter i ordinärt boende

Aktuella belopp under innevarande år redovisas i bilaga 2.

7.1 Hemtjänstavgift

7.1.1 Beräkning av avgift för hemtjänst

Avgift för personlig omvårdnad och service.

Utgångspunkt för inplacering i nivå beviljade insatser utifrån schablontider.

Vårdsnivå	% av prisbasbelopp	Beskrivning av vårdnivån
Vårdnivå 1	26,96 % /12	Beviljade hemtjänstinsatser motsvarande en schablontid på 3-9 timmar
Vårdnivå 2	53,92 % /12	Beviljade hemtjänstinsatser motsvarande en schablontid på 10 timmar och mer.
För den som enbart har punktinsats på högst 3,0 tim/månad debiteras kommunens timtaxa, 340 kr/timme (debitering hela och halva timmar).		

För insatser som påbörjas eller avslutas under kalendermånaden betalar kunden fr o m verkställighetsdatum (det datum kunden faktiskt erhåller berörd insats för första gången efter att biståndsbeslut fattats) och t o m faktisk avslutningsdatum eller datum för uppsägning.

Utgångspunkt för beräkning av avgiften vid del av månad, 1/30 per kalenderdag.

7.1.2. Debitering vid uppehåll med hemtjänstinsatser

Avdraget uppgår till 1/30 för varje frånvarodag.

Vid uppehåll i samband med korttidsboende görs avdrag från hemtjänstavgiften för varje dag som kunden vistas i korttidsboendet.

Vid uppehåll på grund av sjukhusvistelse görs avdrag från hemtjänstavgiften från och med den första frånvarodagen.

Vid uppehåll på grund av annan frånvaro som omfattar mer än sju kalenderdagar i följd (även över månadsskiften) görs avdrag från hemtjänstavgiften fr o m 1:a dagen.

Vid kortare frånvaro än en vecka görs inget avdrag från hemtjänstavgiften.

7.2 Avgift för trygghetslarm

Avgift för innehav av trygghetslarm debiteras med 6,14% av prisbasbeloppet/12 per kalendermånad. För två makar som båda har trygghetslarm debiteras halv avgift för vardera maken.

Insats som påbörjas eller avslutas under kalendermånaden betalar kunden fr o m verkställighetsdatum (det datum kunden faktiskt erhåller berörd insats för första gången efter att biståndsbeslut fattats) och t o m faktisk avslutningsdatum dvs när hela anläggningen är återlämnad.

Utgångspunkt för beräkning av avgiften vid del av månad, 1/30 per kalenderdag.

7.3 Avgift för hemsjukvård

7.3.1 Beräkning av avgift för hemsjukvård

Avgift för hemsjukvård debiteras utifrån samma vårdnivåer som hemtjänsten. Utgångspunkt för inplacering i nivå är antingen antal besök med hemsjukvårdsinsats vilka räknas om till tid (15 min per besök) alternativt tid för HSL-insatser utifrån schablontider.

Vårdnivå	% av prisbasbelopp	Beskrivning av vårdnivån
Vårdnivå 1	26,96 % /12	Hemsjukvårdsinsatser motsvarande en schablontid på 3-9 timmar
Vårdnivå 2	53,92 % /12	Hemsjukvårdsinsatser motsvarande en schablontid på 10 timmar och mer.
För den som enbart har punktinsats på högst 3,0 tim/månad debiteras kommunens timtaxa, 340 kr kr/timme (debitering hela och halva timmar).		

För insatser som påbörjas eller avslutas under kalendermånaden betalar kunden fr o m verkställighetsdatum (det datum kunden faktiskt erhåller berörd insats för första gången efter att biståndsbeslut fattats) och t o m faktisk avslutningsdatum eller datum för uppsägning.

Utgångspunkt för beräkning av avgiften vid del av månad, 1/30 per kalenderdag.

7.3.2 Debitering vid uppehåll med hemsjukvård

Avdraget uppgår till 1/30 för varje frånvarodag.

Vid uppehåll i samband med korttidsboende görs avdrag från hemsjukvårdsavgiften för varje dag som kunden vistas i korttidsboendet.

Vid uppehåll på grund av sjukhusvistelse görs avdrag från hemsjukvårdsavgiften från och med den första frånvarodagen.

Vid uppehåll på grund av annan frånvaro som omfattar mer än sju kalenderdagar i följd (även över månadsskiften) görs avdrag från hemsjukvårdsavgiften från och med den första frånvarodagen.

Vid kortare frånvaro än en vecka görs inget avdrag från hemsjukvårdsavgiften.

7.4 Avgift för utprovning av hjälpmedel

Kostnaden för utprovning av hjälpmedel uppgår till 150 kr.

7.5 Ersättning för hämtning av hjälpmedel

Ersättning för hämtning av hjälpmedel uppgår till 300 kr.

7.6 Avgift för HUR (Hälsa utveckling resurser)

Kunden debiteras ingen avgift under HUR tiden om insatsen inte genererar bistånd. Genererar insatsen bistånd räknas debiteringen 14 dagar bakåt i tiden.

Har kunden HSL insats från HUR debiteras ingen avgift om insatsen upphör efter HUR.

Fortsätter insatsen efter HUR debiteras HSL insatsen 14 dagar bakåt i tiden.

7.7 Måltidsersättning för matdistribution

Kund i ordinärt boende kan genom biståndsbeslut erhålla färdiglagad mat genom matdistribution.

För kund som har ett behov av dagliga måltidsportioner debiteras avgift för helt måltidsabonnemang med 2 100 kr/månad. För den som har beviljat bistånd om portioner varannan dag debiteras ett halvt måltidsabonnemang. Enstaka portioner debiteras med 70 kr/portion.

Uppräkning av förbehållsbelopp görs enligt regler i avsnitt 5.5.

Sondnäring och specialdestinerade livsmedel debiteras enligt särskilt fastställd taxa.

7.8 Ersättning för resor

Kunder som åker med i vård- och omsorgsnämndens bilar och bussar betalar fr o m 1 januari 2016 1,65 kr/km och person, vilket är i nivå med avgiften för färdtjänst.

Om kommunen hyr in fordon för speciella tillfällen skall kostnaden fördelas mellan antalet resenärer så att kommunens självkostnad täcks vid respektive tillfälle.

7.9 Kostnadsersättningar inom LSS

7.9.1 Avgift för måltider i olika vistelseformer för personer med funktionsnedsättning

Kunden debiteras för kosten i samtliga verksamheter med ett fast belopp per dag enligt särskilt fastställd taxa. De vistelseformer som avses är följande:

- daglig verksamhet
- korttidboende
- korttidstillsyn

7.9.2 Kostnader för fritids- och kulturaktiviteter

Kunden svarar själv för egna kostnader i samband med fritids- och kulturaktiviteter. I samband med ledsagning gäller samma ersättning som för resor enligt punkt 7.8; 1,65 kr/km och person.

8 Hyra, avgifter och kostnadsersättningar i särskilda boendeformer

Rubricerade boendeformer avser kommunens särskilda boendeformer som bedrivs med heldygnsomsorg och full kost för de boende. Aktuella belopp för olika avgifter under innevarande år redovisas i bilaga 2.

8.1 Hyra

8.1.1 Fastställande av hyra

Den boende skall betala fastställd hyra per månad för den bostad som tillhandahålls i den särskilda boendeformen (beslutas av vård- och omsorgsnämnden).

8.1.2 Debiteringsregler för hyra

Vid in- och utflyttning som inte sker vid ett månadsskifte debiteras hyran per dag inklusive in- och utflyttningsdag. Som inflyttningsdag räknas den dag kunden har fått tillträde till rummet oavsett när faktisk inflyttning har skett. Vid uträkning av hyresbeloppet per dag anses varje månad omfatta 30 dagar oberoende av vilken månad in- och utflyttning sker.

Hyra debiteras under innevarande månad. Vid frånvaro från bostaden görs inga avdrag från hyran.

8.1.3 Städning vid utflyttning

Den boende alternativt dödsboet efter den boende ansvarar för att bostaden är urstädad och rengjord på normalt sätt.

8.2 Generell kostnadsersättning

I äldreboenden med helinackordering tillhandahålls följande produkter för de boende:

- Förbrukningsartiklar (pappersvaror, engångsartiklar, glödlampor, rengöringsmedel, städmaterial m m för daglig skötsel av bostaden samt för personlig omvårdnad av den boende)
- Möbler, sängar, husgeråd m m (även i gemensamma utrymmen)

Kostnader för förbrukningsartiklar och möbler, sängar m m ingår i förbehållsbeloppet och kunden debiteras för motsvarande kostnader för kommunens utlägg med ett fast belopp per påbörjad kalendermånad. Inga avdrag från kostnadsersättningen görs vid frånvaro från bostaden.

8.3 Avgift för måltider

8.3.1 Innehåll och ersättning

I äldreboenden med helinackordering ingår heldagskost bestående av frukost, lunch, kvällsmål och mellanmål. Måltidsersättning debiteras enligt kommunens måltidsprislista för heldagskost och kan inte delas upp per måltid. Måltidsersättningen tas ut som ett månadsabonnemang.

8.3.2 Näringslösning och specialkost

Boende som enbart får näringslösning via sond debiteras enligt särskild taxa. Specialkost ingår i måltidsersättningen.

8.3.3 Tillägg till förbehållsbeloppet för matkostnader

Se punkt 5.5.1

8.3.4 Debitering av måltidsabonnemang vid frånvaro

Vid frånvaro på grund av sjukhusvistelse ska frånvaroadrag för måltidsersättningen göras från och med den första frånvarodagen.

Vid annan frånvaro gäller att ingen måltidsersättning tas ut vid avfärd före lunch och att hel måltidsersättning tas ut vid avfärd efter lunch. I övrigt görs avdrag för varje hel frånvarodag. Samma regel gäller vid återkomst, dvs hel måltidsersättning vid återkomst före lunch och ingen avgift vid återkomst efter lunch. Motsvarande regler gäller även vid in- och utflyttning.

8.4 Omvårdnadsavgift

8.4.1 Beräkning av omvårdnadsavgiften

Avgift för omvårdnad i särskilt boende debiteras med en enhetsavgift lika för alla på 53,92 % av basbeloppet /12 (maxtaket enligt riksdagens beslut). Omvårdnadsavgift debiteras fr o m den dag kunden faktiskt flyttat in på boendet.

8.4.2 Debitering av omvårdnadsavgift vid frånvaro

Avdraget uppgår till 1/30 för varje frånvarodag.

Vid frånvaro på grund av sjukhusvistelse ska frånvaroadrag för omvårdnadsavgiften göras från och med den första frånvarodagen.

Vid frånvaro på grund av korttidsboende debiteras ingen avgift för korttidsboendet och inget frånvaroadrag görs därmed i det särskilda boendet.

Vid annan frånvaro än sjukhusvistelse som omfattar mer än sju kalenderdagar i följd (även över månadsskiften) görs avdrag från omvårdnadsavgiften fr o m 1:a dagen.

Vid kortare frånvaro än en vecka görs inget avdrag från omvårdnadsavgiften.

8.5 Avgift för korttidsboende

8.5.1 Definition

Korttidsboende avser rehabilitering, växelvård, avlastning eller annan tillfällig vistelse eller vid sjukvårdsinrättning för person som är medicinskt färdigbehandlad.

8.5.2 Omvårdnadsavgift

En omvårdnadsavgift debiteras med 150 kr per dygn.

8.5.3 Avgift för måltider

Vid korttidsvistelse ingår heldagskost bestående av frukost, lunch, kvällsmål och mellanmål. Måltidsersättning debiteras för heldagskost och kan inte delas upp per måltid. Måltidsersättningen tas ut för samtliga närvarodagar som en heldygnskostnad. Måltidsersättningen uppgår till 1/30 av priset för måltidsabonnemang i särskilt boende.

Vid inflyttning gäller att hel måltidsersättning tas ut vid ankomst före lunch och ingen avgift vid ankomst efter lunch. Vid utflyttning tas ingen måltidsersättning ut vid avfärd före lunch och hel måltidsersättning tas ut vid avfärd efter lunch.

8.5.4 Tillägg till förbehållsbeloppet för matkostnader

Tillägg till förbehållsbeloppet skall göras per vistelsedag enligt punkt 5.5.1.

8.5.5 Person från särskild boendeform med korttidsboende

För person som kommer till korttidsboende från särskild boendeform i kommunen gäller särskild debitering se punkt 8.4.4 ovan.

8.6 Avgift för särskilt boende hos annan vårdgivare

Om en person, för vilken kommunen har betalningsansvaret för vården, vistas i särskild boendeform hos annan vårdgivare skall fastställd hyra/-bostadsavgift för den aktuella bostaden och avgifter och ersättningar enligt Sjöbo kommuns avgiftssystem tillämpas. Den boende har också rätt till samma förbehållsbelopp och högkostnadsskydd som gäller i kommunens avgiftssystem. Dock ska beaktas SoL kap 8 §5 p2 som reglerar maximal boendeavgift för bostad i särskilt boende **som inte omfattas av hyreslagen** (flerbäddsrum) Maximal avgift för sådant boende är 55,39 % av prisbasbeloppet/12 per månad.

8.7 Hyra i bostad med särskild service för vuxna eller annat särskilt anpassad bostad för vuxna enligt LSS §9 p 9

8.7.1 Fastställande av hyra

Den boende skall betala fastställd hyra samt hushållsel per månad för bostaden som beviljats enligt LSS §9 p9 (beslutas av vård- och omsorgsnämnden).

8.7.2 Debiteringsregler för hyra

Vid in- och utflyttning som inte sker vid ett månadsskifte debiteras hyran per dag inklusive in- och utflyttningsdag. Som inflyttningsdag räknas den dag kunden har fått tillträde till rummet oavsett när faktisk inflyttning har skett. Vid uträkning av hyresbeloppet per dag anses varje månad omfatta 30 dagar oberoende av vilken månad in- och utflyttning sker.

Hyra och el enligt schablon debiteras per månad i förskott. För de boenden där den enskilde betalar verklig kostnad för hushållsel debiteras denne i efterskott.

8.8 Avgift i bostad med särskild service enligt LSS § 9 p 8 eller 9 eller enligt Socialtjänstlagen kap 4 §1, i samband med studier på annan ort

- Gymnasiestudier:
 - Den enskilde saknar egen inkomst:
500 kr/vecka (2 000 kr/månad) egenavgift
 - Den enskilde har inkomst motsvarande pension/aktivitetsersättning:
105 kr/dygn, kostnad för mat och boende, faktiskt antal boendedygn.
- Övriga studier
 - Den enskilde har inkomst motsvarande pension/aktivitetsersättning:
115 kr/dygn, kostnad för mat och boende, faktiskt antal boendedygn.

8.9 Ersättning för barn som får vård via vård- och omsorgsnämndens försorg i annat hem än det egna

Om ett barn får via kommunens försorg får vård i ett annat hem än det egna, är föräldrarna enligt SoL kap 8 1§ skyldiga att i skäligen utsträckning bidra till kommunens kostnader.

Beloppet bestäms efter samma grunder som om det gällde att bestämma återbetalningsskyldighet för var och en av dem enligt Socialförsäkringsbalken. Det belopp som var och en av föräldrarna ska bidra med får dock inte överstiga vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet enligt 18 kap 20§ SFB.

Närmare bestämmelser om föräldrarnas ersättningsskyldighet finns i 6 kap 2-4 §§ Socialtjänstförordningen.

9. Allmänna bestämmelser

9.1 Debiteringsrutiner

Debitering av avgifter och ersättningar för tjänster, service, måltider och omvårdnad i ordinärt boende sker månadsvis i efterskott. För särskilt boende sker debitering för innevarande månad och eventuella justeringar görs i efterskott i samband med nästa månads debitering.

Månadshyra i bostad med särskild service för vuxna eller annat särskilt anpassad bostad för vuxna enligt LSS §9 p 9, debiteras i förskott.

Betalning skall ske den sista dagen i samma månad som fakturan skapas och skickas ut.

Kommunen beslutar årligen om vilket lägsta belopp som faktureras per månad. Aktuellt belopp för innevarande år framgår av bilaga 2. Lägre belopp flyttas med till nästkommande månad. Vid små avgiftsbelopp per månad kan kommunen besluta om att fakturering skall ske för en längre period.

9.2 Försäkringsfall

I de fall biståndsinsatserna skall bekostas av annan än den som får biståndet, på grund av skadeståndsrättsliga skäl eller försäkring, debiteras kommunens faktiska kostnader för insatserna. Omfattning, ersättning och typ av insatser som försäkringen täcker måste avgöras från fall till fall varvid kommunen måste förhandla med berört försäkringsbolag.

9.3 Anmälningsskyldighet

Kund är skyldig att anmäla sådana förändrade inkomst-, förmögenhets- och bostadsförhållanden eller andra förändringar som kan medföra ändring av avgift.

9.4 Retroaktiv debitering eller återbetalning av avgift

9.4.1 Retroaktiv debitering

Om uppgifter framkommer som visar att för låg avgift debiterats under en period, kan kommunen komma att besluta om att retroaktiv debitering skall ske, dock ej längre tillbaka än för de tre senaste debiteringsmånaderna.

9.4.2 Återbetalning av avgift

Om uppgifter framkommer som senare visar att för hög avgift debiterats under en period och ej har överklagats, kan kommunen komma att besluta att retroaktiv återbetalning skall ske, dock ej längre tillbaka än för de sex senaste debiteringsmånaderna.

9.5 Försenade uppgifter eller uppgiftsvägran

9.5.1 Försenade uppgifter

I de fall kund eller dennes ombud väntar med att lämna erforderliga uppgifter som behövs för avgiftsunderlaget trots påminnelse, utgår högsta avgift enligt beviljat bistånd.

9.5.2 Uppgiftsvägran

I de fall kund vägrar att lämna erforderliga uppgifter eller lämnar uppenbart felaktiga uppgifter för att avgiftsprövningen skall kunna göras på ett korrekt sätt, utgår högsta avgift.

9.6 Omprövning och ändring av avgifter

9.6.1 Årlig omprövning

Nya avgiftsbeslut skapas årligen med tillämpning av ändrade basbelopp, skattebestämmelser, inkomstuppgifter, bostadskostnader m m vid tidpunkt som kommunen bestämmer.

9.6.2 Ändring av beslut om avgift

Beslut om avgift skall ändras om något förhållande som påverkar avgiftens storlek ändras. Detta kan gälla t ex:

- ändrade inkomstförhållanden
- ändrat civilstånd
- behov av högre förbehållsbelopp
- beviljande, ändring eller upphörande av bostadstillägg/-bidrag
- ändring av prisbasbelopp
- ändring av bostadskostnad

Ändring av avgift på grund av ändrat prisbasbelopp får göras utan föregående underrättelse till kunden.

Huvudregeln är att ändring av avgift skall gälla från och med månaden efter det att anledningen till ändringen inträffade. Ändringen av avgiften skall

dock gälla från och med samma månad som anledning till ändringen uppkom, om ändringen avser hela månaden.

Kommunen skall försäkra sig om att kunden får information på ett sådant sätt att det tydligt framgår vad ändringen beror på. Det ankommer dock på kunden att själv medverka till omräkning av avgiftsunderlaget och lämna nytt underlag för sådan omräkning.

9.7 Delegering av olika beslut om avgifter

Beslut om avgifter, individuella tillägg till förbehållsbeloppet, nedsättning av avgift samt avgiftsbefrielse sker enligt vård- och omsorgsnämndens årligen fastställda delegationsordning.

9.8 Utformning av avgiftsbeslut

Kunden skall erhålla ett skriftligt avgiftsbeslut där det framgår vilka uppgifter som använts i avgiftsunderlaget och beloppen för de slutliga avgifterna och ersättningarna.

Vidare skall avgiftsbeslutet innehålla uppgift om vilken eller vilka lagparagrafer som ligger till grund för avgiftsbeslutet och uppgift om hur och inom vilken tid kunden kan besvara sig över beslutet.

Besluten skall normalt ges en giltighetstid på ett år d v s till nästa generella omprövning av avgifterna. Om det är känt att vissa uppgifter kommer att ändras i avgiftsunderlaget som kan komma att påverka avgifterna bör kortare giltighetstid sättas.

Varje avgiftsbeslut skall personligen undertecknas av utsedd delegat.

9.9 Överklagande

9.9.1 Överklagande av kommunens avgiftssystem

Beslut om avgiftssystemet fattas av kommunfullmäktige. Sådana beslut överklagas genom laglighetsprövning enligt kap 10 (laglighetsprövning), Kommunallagen hos Förvaltningsrätten. Överklagan skall ha inkommit till förvaltningsrätten inom tre veckor från det att beslutsprotokollet har anslagits på kommunens anslagstavla.

9.9.2 Överklagande av enskilt avgiftsbeslut

Beslut om avgifter i ett enskilt fall enligt 8 kap, 4-9 §§, SoL överklagas genom förvaltningsbesvär, enligt 16 kap, 3 §, SoL hos Förvaltningsrätten.

Det kan gälla beslut om avgiftens storlek, avgiftsändring, beräkning av avgiftsunderlag, boendekostnad och förbehållsbelopp.

Vid bifall till den överklagande kan domstolen ersätta det överklagade beslutet med ett nytt beslut.

Överklagan skall inkomma till kommunen inom tre veckor från det att den enskilde fått del av beslutet. Kommunen skickar överklagan vidare till länsrätten.

Kommunens handläggare skall vid behov vara behjälpliga med överklagande om kunden begär detta.

FÖRBEHÅLLSBELOPP INOM VÅRD OCH OMSORGS TAXA

Avser år: 2018

Pris-
basbelopp: 45 500 kr

Förbehållsbelopp (minimibelopp) för äldre vårdtagare

Ensamstående 65 år och äldre
Giftn/sambor 65 år och äldre

Förbehållsbelopp (minimibelopp) för yngre vårdtagare

Ensamstående yngre än 65 år, (uppräkn 10% av 65-)
Giftn/sambor yngre än 65 år, (uppräkn 10% av 65-)

Generellt tillägg för kost till förbehållsbelopp i särskilt boende

Avgift för måltidsabonnemang
Livsmedelspost i förbehållsbelopp

Generellt tillägg för kost till förbehållsbelopp för daglig matdistr

Avgift för matdistribution
Livsmedelspost för lunch (40 %) i förbehållsbelopp

Generell minskning av förbehållsbelopp i särskilt boende

Elkostnad
TV-avgift 2400 kr per år

Procent av basbelopp	Belopp, kr/mån
135,46%	5 136 kr
114,46%	4 340 kr
	5 650 kr
	4 774 kr
	1 007 kr
2 887 kr	
1 880 kr	
	1 348 kr
2 100 kr	
752 kr	
150 kwh/mån	200 kr
Enl Radiotj licens	200 kr

34 kr

AVGIFTER OCH ERSÄTTNINGAR INOM VÅRD OCH OMSORGS TAXA

Avser år: 2018

Pris-
basbelopp: 45 500 kr

Maximal avgift enl SoL 8 kap 5 §

Lägsta faktureringsavgift enligt kommunens kravpolicy

Hemtjänstavgift

Vårdsnivå 1 Beviljade insatser motsvarande en schablontid på 3-9 timmar

Vårdsnivå 2 Beviljade insatser motsvarande en schablontid på 10 timmar och mer.

Timtaxa Upp till 3 tim insats per månad
debitering hela och halva timmar

Hemsjukvårdsavgift

Vårdsnivå 1 Hemsjukvårdisinsatser motsvarande en schablontid på 3-9 timmar

Vårdsnivå 2 Hemsjukvårdsinsatser motsvarande en schablontid på 10 timmar och mer.

Timtaxa Upp till 3 tim insats per månad
debitering hela och halva timmar

Omvårdnadsavgift i särskilt boendeAvgift för särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen

Avgift för trygghetslarm (makar betalar ½ avgift)

Avgift för utprovning av hjälpmedelAvgift för omvårdnad i korttidsboende

Procent av basbelopp	Belopp, kr/mån	Belopp per dag el timme
53,92%	2 044 kr	
	100 kr	
26,96%	1 022 kr	
53,92%	2 044 kr	
		340 kr/tim
26,96%	1 022 kr	
53,92%	2 044 kr	
		340 kr/tim
53,92%	2 044 kr	
55,39%	2 100 kr	
6,14%	233 kr	
		150 kr
		150 kr/dygn

AVGIFTER OCH ERSÄTTNINGAR INOM VÅRD OCH OMSORGS TAXA

Avser år: 2018

Pris-
basbelopp: 45 500 krGenerella kostnadsersättningar i särskilt boende

Förbrukningsvaror

Möbler, sängar mm

Måltidsersättning i särskilt boendeMåltidsersättning i korttidsboendeAvgift för matdistribution i ordinärt boendeMåltidspriser för pensionärer vid servering

Lunch vardag

Lunch söndag, helgafton , helgdag

Avgift för sondnäring och specialdestinerade livsmedel

Kategori A De som endast försörjer sig med hjälp av näringspreparat
Karenstid 2 mån innan avgift tas ut.

Kategori B De som har behov av kosttillskott men i övrigt försörjer sig normalt.

Ersättning för resor i vård- och omsorgsnämndens fordon

Procent av basbelopp	Belopp, kr/mån	Belopp per dag el timme
	100 kr	
	100 kr	
76,14%	2 887 kr	96 kr
		96 kr
	2 100 kr	70 kr
		60 kr
		65 kr
Priset räknas upp årligen med KPI	1 555 kr	
Priset räknas upp årligen med KPI	156 kr	
	1,65 kr/km och person	

AVGIFTER OCH ERSÄTTNINGAR INOM VÅRD OCH OMSORGS TAXA

Avser år: 2018

Pris-
basbelopp: 45 500 kr

Procent av basbelopp	Belopp, kr/mån	Belopp per dag el timme
-------------------------	-------------------	----------------------------

Avgift för måltider i olika vistelseformer för funktionshindradeAvgift för måltider vid korttidsboende inom LSS

	fr om 070401	per dag
Helkost	64,36%	80 kr
Frukost	11,95%	15 kr
Lunch	37,70%	47 kr
Kvällsmat	18,39%	23 kr

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum	Dnr
2018-02-08	2018/44
	Hid

Vård och omsorgsförvaltningen
Gunilla Lynghed
Administrativ chef vård och
omsorgsförvaltningen

Skrivelser von februari 2018

Vård och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Ärendet läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

För vård- och omsorgsnämndens kännedom föreligger följande skrivelser, beslut och meddelande:

Ej sekretess:

Från kommunstyrelsen:

Beslut KS 2018-01-24, Kommunstyrelsens möten med nämnder m.m. 2018

Från socialstyrelsen:

Skrivelse angående Barn med funktionsnedsättning– samordning av insatser

Sekretess:

Från Förvaltningsrätten;

Dom avseende överklagat beslut avseende ersättningsanspråk där Förvaltningsrätten prövat överklagandet enligt reglerna om laglighetsprövning i 10 kap kommunallagen, och avslår överklagandet.

Dom avseende överklagat beslut avseende avslag på ansökan om särskilt boende där Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Vård och omsorgsförvaltningen

Gunilla Lynghed
Administrativ chef vård och omsorgsförvaltningen
0416-27234

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum

2018-02-08

Dnr

2018/48

Hid

Vård och omsorgsförvaltningen

Gunilla Lynghed

Administrativ chef vård och
omsorgsförvaltningen

Information Von februari 2018

Vård och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Information om aktuella frågor i förvaltningen..

Vård och omsorgsförvaltningen

Gunilla Lynghed

Administrativ chef vård och omsorgsförvaltningen

0416-27234